ÇÖZÜM

VİDEO

unicef
her çocuk için

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

ORTAOKUL 5. SINIF

TÜRKÇE DERSİ

SINIF İÇİ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ETKİNLİKLERİ KILAVUZ KİTABI

ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

unicef
her çocuk için

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve Değerlendirme
Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

ORTAOKUL
5. SINIF

TÜRKÇE
DERSİ

SINIF İÇİ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ETKİNLİKLERİ KILAVUZ KİTABI

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Erdal KILINÇ - *Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürü*

YAYIN KURULU

Umut Erkin TAŞ - *Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı*
Hayrullah KOLAN - *Araştırma Geliştirme ve Projeler Daire Başkanı*
Dr. Emel ILICAN
Amine CANIDEMİR
Onur ÖZYOL
Ergül ASLAN
Burçin KARABAY
Mehtap KIZILKAYA
Davut YURTTAŞ

KİTAP YAZIM KOMİSYONU

Prof. Dr. Kemalettin DENİZ, *Gazi Üniversitesi*
Prof. Dr. Yusuf UYAR, *Gazi Üniversitesi*
Doç. Dr. İsmail Yavuz ÖZTÜRK, *Mersin Üniversitesi*
Doç. Dr. Mehmet ŞATA, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi*

KATKI SAĞLAYANLAR

Cihad OKYAR
Derya OVACIK
Elif Ece SARANA TUNAY
Elif Nur ŞEN
Evren DOĞAN
Fatma KARATAŞ
Fatma ŞAŞMAZ
Gülser FINDIK
Hatice ÇUBUK CANER
Kübra Gözde ŞİMŞEK
Merve SARITUNÇ
Netice TOPRAK
Dr. Sezgi DENİZ
Dr. Tuğba ZENGİN
Yasemin YAKIN ŞENOL

GENEL YAYIN NUMARASI

11242

DİZİ NUMARASI

4049

ISBN

978-625-5024-00-8

Bu yayın, "Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında, Millî Eğitim Bakanlığı ve UNICEF Türkiye iş birliğinde hazırlanmıştır.

Sunuş

Türkçe dersi, öğrencilerin dünyayı anlamlandırmalarına; başkalarıyla etkili iletişim kurmalarına; duygu, düşünce ve hayallerini Türkçenin zengin anlatım olanaklarından yararlanarak ifade etmelerine katkı sağlar. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı; öğrencilerin dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini bütüncül bir yapıda geliştirmelerini; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmalarını; söz varlıklarını, dil zevklerini ve dil bilinçlerini geliştirmelerini amaçlamaktadır. Programda dil becerileri; kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri, eğilimler ve değerlerle ilişkilendirilmekte; eleştirel düşünme, sorgulama, yorumlama ve problem çözme süreçleri de desteklenmektedir.

5. sınıfta öğrencilerin anlama çalışmalarında yüzey anlamı belirlemeden başlayıp çıkarıma dayalı anlam oluşturmaya, yorumlamaya uzanan bir gelişim göstermeleri beklenirken anlatımda kelime ve cümle düzeyindeki anlam oluşturma çalışmalarından paragraf ve metin düzeyine doğru ilerlemeleri öngörülmektedir. Betimleme, tanıtma ve öyküleme türündeki paragraflar ile öyküleyici ve sıralı/kronolojik metin yapılarını giderek daha bilinçli kullanmaları hedeflenmektedir. Dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma etkinlikleri birbirini besleyen bir bütün olarak ele alınmaktadır. Bu süreçte öğrencilerin kavramsal becerilere ek olarak yönetme, anlam oluşturma, çözümleme, içerik oluşturma, kural uygulama ve kendini uyarlama (öz yansıtma) alan becerilerini geliştirmeleri beklenmektedir. Öğrencilerin öğrenme çıktısına dönüştürülen bu becerilere hangi düzeye ve nasıl ulaştıkları ile kendi öğrenmelerini nasıl gözden geçirdikleri de önemli öğrenme kanıtları olarak değerlendirilmektedir. Tüm becerilerde süreci değerlendirmeleri, gelişmeye açık yönlerini fark edip bu doğrultuda adımlar atmaları beklenmektedir.

Bu anlayışta ölçme ve değerlendirme, öğrenme sürecini destekleyen ve geliştiren bir bileşen olarak ele alınmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda süreç ve ürün birlikte değerlendirilmektedir. Sürecin ve ürünün; öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleriyle uyumlu, öğrenci düzeyi ve yaşantısıyla ilişkili görevler vasıtasıyla değerlendirilmesi öngörülmektedir. Farklı ölçme yöntemlerinden yararlanılması ve geri bildirimin sürecin doğal bir parçası olarak kullanılması esas alınmaktadır. Elde edilen öğrenme kanıtları, öğrencinin güçlü yönlerinin ve gelişim ihtiyaçlarının belirlenmesine yardımcı olmakta; açık ve betimleyici geri bildirimler öğrencinin bir sonraki adımını görmesini kolaylaştırmaktadır. Öğrenci bu geri bildirimlerden yararlanarak anlam oluşturma ve çözümlemeye ilişkin cevabını, açıklamasını, konuşmasını veya yazılı ürününü geliştirme fırsatı bulmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı ile UNICEF Türkiye Temsilciliği iş birliğinde yürütülen Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında, öğretmenlerin sınıf içi ölçme ve değerlendirme uygulamalarını desteklemek ve programın bütüncül, beceri temelli, geliştirici değerlendirme anlayışının sınıf ortamına yansıtılmasına katkı sağlamak amacıyla kılavuz kitaplar hazırlanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Dersi Sınıf İçi Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri Kılavuz Kitabı, Türkçe öğretmenlerinin sınıf içi ölçme ve değerlendirme süreçlerinde yararlanabilecekleri etkinlik ve ölçme-değerlendirme aracı örnekleri sunmaktadır.

Kitapta yer alan etkinlikler; 5. sınıf düzeyindeki öğrenme çıktıları arasından ölçme ve değerlendirmede öncelikli görülenler seçilerek hazırlanmış ve ilgili öğrenme çıktılarının süreç bileşenlerini ihtiva edecek

şekilde tasarlanmıştır. Tüm etkinliklerde tema yapısı ve öğrenme kanıtlarına ilişkin esaslar temel alınmıştır. Etkinliklerde öğrencilerin dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerini kullanma biçimlerinin, düşünme süreçlerinin ve ortaya koydukları performansların gözlenebilir hâle getirilmesine önem verilmiştir. Kitaptaki etkinliklerin öğretmenler tarafından etkili biçimde kullanılabilmesi için aşağıdaki hususların dikkate alınması önem taşımaktadır:

- Etkinliklerin, ilgili öğrenme çıktısı ve süreç bileşeninin ele alındığı temada uygulanması önerilmektedir. Her etkinliğin, hedeflediği dil becerileri ve düşünme süreçlerine ilişkin öğrencilerin mevcut durumunu ve gelişimini ortaya koyacak öğrenme kanıtları elde etmek amacıyla kullanılması beklenmektedir.
- Etkinliklerin uygulanmasında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme hızları, ilgi ve ihtiyaçları, öğrenme profilleri ile sınıf ve okul koşullarının dikkate alınması önem taşımaktadır. Gerektiğinde etkinliğin sunuluş biçimi, süresi, kullanılacak materyaller ve sağlanacak destek, hedeflenen öğrenme çıktısı ve süreç bileşenleri korunarak uyarlanabilir. Değerlendirme sonuçlarına göre destekleme ve zenginleştirme çalışmalarından yararlanılabilir.
- Etkinlik süreleri; öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrenme hızları ile görevlerin kapsamı, bilişsel düzeyi ve sınıf koşullarına göre esnek biçimde planlanabilir. Ölçme ve değerlendirme görevlerinin öğrenci düzeyi ve yaşantısıyla ilişkili, açık ve anlaşılır bir yapıda sunulması; ihtiyaç doğrultusunda dijital teknolojilerden, oyunlardan ve farklı materyallerden yararlanılması uygulama sürecini destekleyecektir.
- Çalışma kâğıtlarının, cevap anahtarlarının, kontrol listelerinin, dereceli puanlama anahtarlarının ve diğer ölçme ve değerlendirme araçlarının öğrencinin öğrenme sürecini çok yönlü biçimde ortaya koyacak şekilde kullanılması önem taşımaktadır. Puanlama ve doğru cevap bilgisinin yanında öğrencinin metinden yararlanma biçimi, kullandığı ipuçları ve stratejiler, yaptığı çıkarım ve çözümlemeler, açıklama ve gerekçeleri ile konuşma ve yazma süreçleri de değerlendirmeye dâhil edilmelidir. Elde edilen bulgular, geri bildirimlerin ve sonraki öğretim adımlarının planlanmasına rehberlik etmelidir.
- Kitapta sunulan geri bildirim örneklerinin öğretmene yol gösteren bir çerçeve olarak ele alınması ve öğrencinin ortaya koyduğu somut öğrenme kanıtlarına göre uyarlanması önerilmektedir. Geri bildirimlerde öğrencinin güçlü yönünün, geliştirebileceği noktanın ve uygulayabileceği bir sonraki adımın açık biçimde belirtilmesi önem taşımaktadır. Ardından öğrencinin cevabını, açıklamasını, konuşmasını veya yazılı ürününü yeniden gözden geçirerek geliştirmesine fırsat verilmesi ve kaydettiği ilerlemenin kısa bir yeniden kontrolle izlenmesi beklenmektedir.
- Etkinliklerden elde edilen sonuçların öğrencilerin güçlü yönlerini, öğrenme ihtiyaçlarını ve dil becerilerindeki gelişimlerini belirlemek amacıyla kullanılması önem taşımaktadır. Bu öğrenme kanıtlarından hareketle öğretim süreci yeniden düzenlenebilir; uygun destekleme veya zenginleştirme çalışmaları planlanabilir ve öğrencilerin gelişimi sonraki etkinliklerde izlenebilir.

Kitabın, sınıf içi ölçme ve değerlendirme uygulamalarında Türkçe öğretmenlerimize yol gösteren; öğrencilerimizin dili anlama, etkili kullanma ve kendi öğrenmelerini geliştirme süreçlerini destekleyen yararlı bir kaynak olmasını diliyoruz.

Etkinliklerde Yer Alan Alt Başlıklar ve Açıklamaları

Tema-Beceri: Etkinliğin öğretim programında yer aldığı temayı ve ilişkili olduğu temel dil becerisini gösterir. Etkinliğin konusu, bağlamı, kullanılacak metin veya görevler ve öğrenme kanıtları bu tema çerçevesinde ve dinleme/izleme, okuma, konuşma ya da yazma becerisinin programdaki işlevine uygun olarak belirlenir.

Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri: Etkinlikte öğrenciden hangi bilgi ve beceriyi kullanarak nasıl bir performans göstermesinin beklendiğini belirler. Öğrenme çıktısı ve ona bağlı süreç bileşenleri öğretim programındaki ifadeleriyle esas alınır; etkinlikte toplanacak öğrenme kanıtları ve değerlendirme ölçütleri bu performansları gözlenebilir hâle getirecek biçimde yapılandırılır.

Etkinlik Adı: Etkinliğin temel görevini, içeriğini veya bağlamını kısa ve anlaşılır biçimde yansıtan addır. Başlık, öğrencinin gerçekleştireceği çalışma ile anlamlı bir ilişki kurmasını ve etkinliğin odağını kolayca fark etmesini sağlayacak biçimde seçilir.

Kullanılacak Materyaller: Öğrencinin etkinlikteki görevi gerçekleştirirken yararlanacağı metin, görsel, video, ses kaydı, kart, sözlük gibi somut materyaller ile dijital içerikleri gösterir. Performansı kaydetme, puanlama veya değerlendirme amacı taşıyan araçlar ise bu başlık yerine Ölçme ve Değerlendirme Araçları bölümünde belirtilir.

Ölçme ve Değerlendirme Araçları: Öğrencinin öğrenme çıktısı ve süreç bileşenlerine ilişkin performansından öğrenme kanıtı elde etmek, bu kanıtı kaydetmek ve ölçütlere göre değerlendirmek için kullanılan araçları gösterir. Çalışma kâğıdı, cevap anahtarı, analitik dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi, gözlem formu, öz değerlendirme veya akran değerlendirme araçlarına bu kapsamda yer verilir.

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları: Etkinliğin sınıfta hangi sırayla ve nasıl yürütüleceğini açıklar. Uygulama öncesinde amaç ve başarı ölçütlerinin açıklanması, görevin gerçekleştirilmesi, öğrenme kanıtlarının toplanması, öğrencinin ürününü veya performansını gözden geçirmesi, geri bildirim alması, gerekli düzenlemeyi yapması ve gelişimin yeniden kontrol edilmesi gibi adımlar etkinliğin yapısına uygun bir akış içinde bu başlık altında açıklanır.

Geri Bildirim ve Yönlendirme: Öğrencinin etkinlik sürecinde ortaya koyduğu somut öğrenme kanıtlarına dayanan ve performansını geliştirmesine rehberlik eden bilgilerin paylaşıldığı süreci ifade eder. Geri bildirimde öğrencinin güçlü yönü, kanıtıyla birlikte belirtilir. Geliştirebileceği nokta ise başarı ölçütüyle ilişkilendirilir ve hemen uygulanabilecek açık bir "sonraki adım" sunulur. Öğrenciye bu yönlendirmeyi kullanarak cevabını, açıklamasını, konuşmasını veya yazılı ürününü yeniden düzenleme ve gelişimini gösterebilme fırsatı verilir.

Düzey: Öğrencinin gözlenen performansının niteliğini belirtir. Bu niteliğe her bir ölçüt için analitik dereceli puanlama anahtarında yapılan tanımlamalar doğrultusunda karar verilir. Etkinliklerde düzeyler Yetkin, Gelişmekte, Başlangıç ve Performans Gözlenmedi olarak adlandırılmıştır.

Farklılaştırma: Öğrenme çıktısı ve temel değerlendirme odağı korunarak öğrencilerin hazır bulunuşlukları, öğrenme hızları, ilgi ve ihtiyaçları ile öğrenme profillerine göre öğretim ve değerlendirme sürecinin uyarlanmasını ifade eder. İçerik, süreç, materyal, öğrenme ortamı, verilen destek ve ürünün sunuluş biçiminde yapılacak düzenlemeler destekleme ve zenginleştirme başlıkları altında planlanır.

Destekleme: Hedeflenen öğrenme çıktısına ulaşmak için ek zamana, daha fazla somut örneğe, yönlendirmeye veya yapılandırılmış desteğe ihtiyaç duyan öğrencilerin ilgili beceriyi geliştirmesini kolaylaştıran uygulamaları ifade eder. Model olma, görsel veya sözel ipucu, alternatif temsil, görevi adımlara ayırma, yönlendirici soru, ek örnek, tekrar ve kısa yeniden uygulama gibi destekler öğrencinin gereksinimine göre seçilir; hedeflenen öğrenme çıktısı ve temel performans beklentisi korunur.

Zenginleştirme: Hedeflenen öğrenme çıktısına ilişkin beklenen performansı gösteren öğrencilerin becerilerini daha derin ve farklı bağlamlarda kullanmalarını sağlayan uygulamaları ifade eder. Öğrenilenleri yeni bir duruma aktarma, farklı bakış açılarını karşılaştırma, gerekçelendirme, alternatif çözüm veya anlatım yolları geliştirme, daha karmaşık metin ve görevlerle çalışma ya da özgün sözlü, yazılı veya çoklu ortam ürünü oluşturma gibi çalışmalar bu kapsamda planlanabilir.

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

İçindekiler

Sıra	Etkinlik Adı	Öğrenme Alanı/Tema	Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	Sayfa No
1	**Ay Işığında Oyun**	1. Tema : Oyun Dünyası-Dinleme/ İzleme	T.D.5.3. Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme *a) Dinleyeceğinin/izleyeceğinin başlık, görsel ve/veya belirli bir bölümünden hareketle içerikle ilgili ipuçlarını belirleyip ön bilgileriyle ilişkilendirir.* *b) İçerik veya sonraki bölümlerle ilgili mantıklı tahminde bulunur.* *c) Tahminine yönelik gerekçelendirme yapar.*	**12**
2	**Köşe Kapmaca Oyunu**	1. Tema: Oyun Dünyası-Dinleme/ İzleme	T.D.5.5. Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleyebilme *a) Dinlediği/izlediği ve varsa ona eşlik eden görsellerden hareketle bağlama dair ipuçlarını bulur.* *b) Dinlediğinde/izlediğinde doğrudan verilen bilgileri (tanımı verilen kavram, düşünce, yönerge, iletilmek istenen mesaj, açıkça ifade edilen ana fikir vb.) belirler.*	**21**
3	**Geleneksel Zekâ ve Strateji Oyunu: Mangala**	1. Tema: Oyun Dünyası-Okuma	T.O.5.5. Metinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme *a) Metnin bağlamından söz varlığı unsurlarının anlamıyla ilgili ipuçlarını belirleyip ön bilgileriyle ilişkilendirir.* *b) Söz varlığı unsurlarının anlamına ilişkin mantıklı tahminde bulunur.* *c) Tahminin doğruluğunu kaynaklardan (sözlük, başvuru kitapları, genel ağ vb.), ebeveyn veya öğretmenden yardım alarak kontrol edip yargıya ulaşır.*	**28**
4	**Söz Varlığı Hazinesinin Peşinde**	1. Tema: Oyun Dünyası-Okuma	T.O.5.20. Metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme *a) Metnin temayla ilgili söz varlığı unsurlarını belirler.* *b) Söz varlığı unsurlarının anlam ilişkilerini inceler.*	**34**
5	**En Sevdiğimiz Oyuncak**	1. Tema:Oyun Dünyası-Konuşma	T.K.5.7. Hazırlıksız konuşma yapabilme *a) Çıkış noktasından ve ön bilgilerinden hareketle kısa süreli zihinsel planlama yapar.* *b) Doğaçlama yoluyla bağlama uygun ve doğal bir biçimde konuşur.* T.K.5.17. Konuşmasını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme *a) Kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirler.* *b) Söz varlığı unsurlarına bağlama uygun şekilde konuşmasında yer verir.*	**42**
6	**Hodak Oyunu**	1. Tema: Oyun Dünyası-Konuşma	T.K.5.17. Konuşmasını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme *a) Kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirler.* *b) Söz varlığı unsurlarına bağlama uygun şekilde konuşmasında yer verir.*	**46**

7	**Ben Olsaydım...**	1. Tema: Oyun Dünyası-Konuşma	T.K.5.7. Hazırlıksız konuşma yapabilme *a) Çıkış noktasından ve ön bilgilerinden hareketle kısa süreli zihinsel planlama yapar.* *b) Doğaçlama yoluyla bağlama uygun ve doğal bir biçimde konuşur.* T.K.5.8. Konuşmasında sesini uygun şekilde kullanabilme T.K.5.20. Konuşmasında beden dilini ve mekânı etkili kullanabilme *a) Dinleyicilerle/izleyicilerle göz teması kurar.* *b) Baş, el, kol, bacak ve bedenin genel duruşunu içeriğe uygun kullanır.* *c) İçeriğe uygun olarak yaygın yüz ifadelerini (şaşırma, kızgınlık, mutluluk vb.) kullanır.*	**52**
8	**Noktanın Kullanım**	1. Tema: Oyun Dünyası-Yazma	T.Y.5.16. Yazım ve noktalama işaretleriyle ilgili kuralları uygulayabilme	**59**
9	**Küçük Mustafa'nın Büyük Hedefi**	2. Tema: Atatürk'ü Tanımak-Dinleme/ İzleme	T.D.5.11. Öyküleyici metinde hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme *a) Şahıs ve/veya varlık kadrosunu, mekânı, zamanı ve olay örgüsünü belirler.* *b) Hikâye unsurları arasındaki ilişkiyi belirler.*	**64**
10	**Başarı mı, Merhamet mi?**	2. Tema: Atatürk'ü Tanımak- Konuşma	T.K.5.9. Konuşmasında tahminlerinden yararlanabilme *a) Konuşmasında ele alacağı olay, bilgi ya da durumu ön bilgileriyle ilişkilendirir.* *b) İlişkilendirmelerden hareketle olay, bilgi ya da duruma yönelik mantıklı tahminde bulunur.* *c) Konuşmasında tahminlerine yer verir.* T.K.5.20. Konuşmasında beden dilini kullanabilme *a) Dinleyicilerle/izleyicilerle göz teması kurar.* *b) Baş, el, kol, bacak ve bedenin genel duruşunu içeriğe uygun kullanır.* *c) İçeriğe uygun olarak yaygın yüz ifadelerini (şaşırma, kızgınlık, mutluluk vb.) kullanır.*	**71**
11	**Atatürk'e Mektup Yazıyorum**	2. Tema: Atatürk'ü Tanımak-Yazma	T.Y.5.2. Yazmada strateji, yöntem ve teknik seçimlerini yönetebilme *a) Yazma şekli (yazılı üretim ve yazılı etkileşim), amacı, bağlamı ve olanaklarını analiz ederek görüş oluşturur.* *b) Analiz sonuçları doğrultusunda yazarken kullanacağı strateji ve/veya yöntemi/tekniği seçer.* *Açıklama: Öğrenci; yazma şekli, amacı, ilgi ve ihtiyacı, süre, bağlam ve olanaklarına göre kullanacağı strateji ve/veya yöntem ve tekniğe karar verir. Yazma sırasında gerektiğinde seçimleri üzerinde değişiklik yapar.*	**80**
12	**Kurabiye Hırsızı**	3. Tema: Duygularımı Tanıyorum-Dinleme/ İzleme	T.D.5.6. Basit çıkarımlar yoluyla dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirleyebilme *a) Dinlediğinin/izlediğinin sınırlı bir bölümünden bağlama dair ipuçlarını bulur.* *b) Ön bilgileri ve ipuçlarından hareketle anlamı belirler.*	**88**

13	**Uçurtma Şenliği**	3. Tema: Duygularımı Tanıyorum-Okuma	T.O.5.11. Metindeki unsurları sınıflandırabilme *a) Sınıflandırma ölçütüne karar verir.* *b) Metni ölçüte göre inceler.* *c) Metindeki unsurları ölçüte göre gruplandırır.* *ç) Oluşturulan grupları adlandırır.*	**9 5**
14	**Yarbay Hasan Bey ve Köpeği Canberk**	3. Tema: Duygularımı Tanıyorum-Okuma	T.O.5.16. Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme *a) Metnin türüne uygun olarak giriş, gelişme, sonuç veya serim, düğüm, çözüm bölümlerini belirler.* *b) Metnin bölümlerinin birbirleriyle bağlantısını belirler.*	**103**
15	**Duyguları Sınıflandıralım**	3. Tema: Duygularımı Tanıyorum-Yazma	T.Y.5.8. Yazısında sınıflandırma yapabilme *a) Sınıflandırma ölçütüne karar verir.* *b) Yazısının içeriğindeki unsurları ölçüte göre ayırır.* *c) Unsurları ayırt edici özelliklerinden hareketle gruplandırır.* *ç) Gruplamaları adlandırarak yazısında sınıflandırmaya yer verir.*	**110**
16	**Hayalimdeki Oyunu Tasarlıyorum**	4. Tema: Geleneklerimiz-Yazma	T.Y.5.2. Yazmada strateji, yöntem ve teknik seçimlerini yönetebilme *a) Yazma şekli (yazılı üretim ve yazılı etkileşim), amacı, bağlamı ve olanaklarını analiz ederek görüş oluşturur.* *b) Analiz sonuçları doğrultusunda yazarken kullanacağı strateji ve/veya yöntemi/tekniği seçer.* T.Y.5.13. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme *a) Kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirler.* *b) Söz varlığı unsurlarını bağlama uygun şekilde yazısında kullanır.* *(Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanıldığı cümleler kurar: gereksiz sözcük kullanılmaması, anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılmaması.)*	**117**
17	**Düğün Geleneğimiz**	4. Tema: Geleneklerimiz-Yazma	T.Y.5.10. Yazılı olarak özetleyebilme *a) Olay, bilgi, durum vb.ni çözümler.* *b) Çözümlemeden hareketle önemli ve önemsiz bilgileri sınıflandırır.* *c) Önemli bilgileri kronolojik akışa ve/veya düşünce akışına uygun olarak kendi cümleleriyle ifade eder.* *Açıklama: Özetleme sürecinde içeriğin özünü taşıyan bilgiler belirlenir; ayrıntı, örnek ve açıklama niteliğindeki yardımcı unsurlar ayıklanır. Seçilen önemli bilgiler kronolojik sıraya veya düşünce akışına uygun biçimde, açık, sade ve özgün ifadelerle yazıya aktarılır.*	**127**
18	**Yağmurlu Gün**	4. Tema: Geleneklerimiz-Yazma	T.O.5.21. Okuduğunu özetleyebilme *a) Metinde sunulan bilgileri çözümler.* *b) Çözümlemeden hareketle önemli ve önemsiz bilgileri sınıflandırır.* *c) Metindeki önemli bilgileri kronolojik akışa/düşünce akışına uygun olarak kendi cümleleriyle ifade eder.*	**137**

19	**Saygı Her Yerde**	5. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler-Dinleme/İzleme	T.D.5.8. Dinlediklerini/izlediklerini karşılaştırabilme *a) Karşılaştırılabilir unsurlara ilişkin özellikleri belirler.* *b) Belirlediği unsurlardaki benzerlikleri listeler.* *c) Belirlediği unsurlardaki farklılıkları listeler.*	**142**
20	**Sessiz Mesaj**	5. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler-Okuma	T.O.5.8. Basit çıkarımlar yoluyla metnin derin anlamını belirleyebilme *a) Metnin sınırlı bir bölümünden ve varsa görselden yararlanarak bağlama dair ipuçlarını bulur.* *b) Ön bilgileri ve ipuçlarından hareketle anlamı belirler.*	**154**
21	**Kim Sorar, Neyi Sorar?**	5. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler-Konuşma	T.K.5.4. İletişimi sürdürmek amacıyla soru sorabilme *a) Bağlamdaki olay, bilgi, durumu belirler.* *b) Bağlamı ve karşısındakini dikkate alarak soru sorar.*	**162**
22	**İki Masalı Karşılaştırıyorum**	5. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler-Konuşma	T.K.5.10. Konuşmasında karşılaştırma yapabilme *a) Karşılaştırılabilir unsurlara ilişkin özellikleri belirler.* *b) Unsurlar arasındaki benzerlikleri tespit ederek konuşmasında kullanır.* *c) Unsurlar arasındaki farklılıkları tespit ederek konuşmasında kullanır.*	**169**
23	**Kendimi Anlatıyorum**	5. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler-Yazma	T.Y.5.3. Yazısında içerik ve yapıya yönelik seçimlerini yönetebilme *a) Yazma amacına uygun paragraf türü ve/veya metin yapısını belirler.* *b) Seçtiği paragraf türünü ve/veya metin yapısını yazısında uygun biçimde kullanır.* T.Y.5.13. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme *a) Kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirler.* *b) Söz varlığı unsurlarını bağlama uygun şekilde yazısında kullanır.*	**180**

ETKİNLİKLER

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

1. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	1. Tema : Oyun Dünyası-Dinleme/İzleme
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.D.5.3. Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme *a) Dinleyeceğinin/izleyeceğinin başlık, görsel ve/veya belirli bir bölümünden hareketle içerikle ilgili ipuçlarını belirleyip ön bilgileriyle ilişkilendirir.* *b) İçerik veya sonraki bölümlerle ilgili mantıklı tahminde bulunur.* *c) Tahminine yönelik gerekçelendirme yapar.*

Etkinlik Adı: Ay Işığında Oyun

Kullanılacak Materyaller

Dinleme Metni ve Görseller (Ek-1)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Çalışma Kâğıdı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Öğrencilere "Ay Işığında Oyun" adlı metni dinleyecekleri, dinleme öncesinde ve dinleme sırasında tahminlerde bulunacakları açıklanır. Tahminlerde başlık, görseller ve metindeki ipuçlarından yararlanılacağı belirtilir.
3. Ek-1'de yer alan başlık ve görseller gösterilir. Ek-2'deki çalışma kâğıdı dağıtılır ve 1. sorunun yanıtlanması istenir. Tahmin oluşturulurken anı, gözlem, deneyim veya daha önceki bilgilerle bağlantı kurulabileceği hatırlatılır.
4. Metindeki 1. durakta (Kerem'in hemen bulunması ve diğer çocukların ortada görünmemesi) durdurulularak 2. soruya yönelik tahminlerin yazılması ve metinden hareketle gerekçelendirilmesi istenir.
5. Metindeki 2. durakta (Kerem'in hareket eden gölgeleri fark etmesi ancak oyunun sırrını henüz tam çözememesi) durdurularak 3. soruya yönelik tahminlerin yazılması ve metinden hareketle gerekçelendirilmesi istenir.
6. Metnin son bölümü okunur. Öğrencilerden çalışma kâğıdındaki cevaplarını gözden geçirerek başlık, görsel ve metin içi ipuçlarını nasıl kullandıklarını kontrol etmeleri istenir.

7. Çalışma kâğıdının sonundaki "Tahminlerimi Kontrol Ediyorum" bölümü doldurulur. Öğrencilerin tahminlerini metinde gerçekleşen olaylarla karşılaştırmaları, seçimlerinden birini kendi yanıtlarından kanıtla açıklamaları ve bir sonraki dinlemede dikkat edecekleri noktayı belirlemeleri istenir.
8. Etkinliğin tamamlanması için uygun süre verilir. Çalışma kâğıtları Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Geri bildirim ve farklılaştırma kararları toplam puandan çok ölçüt profilindeki güçlü yön ve gelişim ihtiyaçlarına göre verilir, bu gerekli görüldüğünde bir sorunun geri bildirimden sonra yeniden yanıtlanmasına olanak sağlanır.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Başlıkta yer alan "Ay Işığında Oyun" ifadesiyle görseldeki gece ortamını birlikte kullanarak anlamlı bir tahmin kurmuşsun, iki durakta da Kerem'in davranışları ve gölgelerle ilgili ayrıntıları gerekçene bağlamışsın. Bir sonraki adımda, ilk tahminin ile son tahminin arasındaki değişimi tek cümleyle açıklayabilirsin
Gelişmekte	Metnin devamına ilişkin tahminlerin olaylarla uyumlu ancak özellikle durak sorularından birinde tahminini hangi metin bilgisinin desteklediği açık değil. Çalışma kâğıdında kullandığın bir ayrıntının altını çizip "Bu ayrıntı bana … düşündürdü." biçiminde tahmin-gerekçe bağlantısını yeniden kurabilirsin.
Başlangıç	Başlık veya görselden hareketle metinle ilişkili bir tahmin belirtmişsin ancak ipucunu önceki bilginle ilişkilendirme ve duraklarda metinden gerekçe gösterme henüz sınırlı. Bu ipucuna göre … olabilir çünkü …" kalıbıyla aynı soruyu yeniden yanıtlayabilirsin.
Performans Gözlenmedi	Çalışma kâğıdında değerlendirme yapmaya yetecek cevap bulunmadığı için ilgili ölçütlerde performans gözlenememiştir. Görevin anlaşılıp anlaşılmadığı sözlü kısa bir soruyla kontrol edilebilir, ardından farklı bir metin verilip yalnızca bir başlık/görsel ipucuna dayalı tek bir tahmin sorusu yeniden sunulabilir.

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
	Soruların tamamını veya bir kısmını doğru cevaplayamayan öğrencilere "Tahminlerini oluştururken başlık, görseller ve metindeki önemli ayrıntılara dikkat etmelisin. Dinleme sırasında önemli gördüğün bilgileri not alman ve tahminlerini bu ipuçlarıyla gerekçelendirmen cevaplarını geliştirmeni sağlayacaktır." şeklinde yönlendirmeler yapılabilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Desteklemeye ihtiyacı olan öğrencilerin metnin başlığı ve görselleriyle ilgili kısa yönlendirmelerden yararlanarak mantıklı tahminlerde bulunmaları sağlanabilir.
- Aynı şekilde, duraklardan önce dinlenen bölümlerdeki önemli ipuçları sorularla fark ettirilerek öğrencilerin mantıklı tahminler oluşturması desteklenebilir.
- Bir diğer yöntem olarak öğrencilere benzer bir etkinlik yaptırılarak ipuçlarından hareketle mantıklı tahminde bulunma becerisi geliştirilebilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden metnin farklı bir sonla biteceğini düşünerek kısa bir devam metni yazmaları istenebilir. Yazdıkları metinde kendi tahminlerini metindeki olaylar ve karakterlerin davranışlarıyla tutarlı biçimde ilişkilendirmeleri, ardından gerçek metin sonuyla kendi kurgularını karşılaştırarak benzer ve farklı yönleri açıklamaları beklenebilir.
- Değerlendirmede yazım niteliğinden çok tahminin metindeki olaylar ve karakter davranışlarıyla tutarlılığı esas alınabilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

AY IŞIĞINDA OYUN

Öğrencinin Adı Soyadı: ..... Sınıfı: ..... Numarası: .....

Köyün akşamı bir anda gelmezdi. Yavaş yavaş inerdi. Güneş, dağın arkasına çekilirken gökyüzü önce solgun bir sarıya, sonra mora, en sonunda da derin bir laciverte dönüşürdü. Sanki gün, geceye acele etmeden yerini bırakırdı. Havada gündüzün sıcaklığı hâlâ hissedilir ama serinlik ince ince kendini göstermeye başlardı. Ağaç yaprakları neredeyse hiç ses çıkarmaz, uzaktan gelen hayvan sesleri bile daha yumuşak duyulurdu. Köyün meydanı da bu değişime ayak uydururdu. Gündüzün koşuşturması azalır, büyükler kapı önlerine çekilir, çocuklar ise tam o saatlerde ortaya çıkardı. Sanki gün boyunca bekledikleri bir an vardı ve o an ancak akşamla birlikte geliyordu. Gökyüzünde ay belirmeye başladığında, meydandaki taşların rengi bile değişirdi. Duvarlara vuran ışık gölgeleri uzatır, şekillerini büyütür, bazen de birbirine karıştırırdı. Aynı yer, aynı insanlar… Ama her şey biraz farklı görünürdü. İşte tam o saatlerde oyun başlardı.

Kerem için bu her şeyden farklıydı. Şehirden yeni gelmişti ve burada oynanan oyunlar ona hem tanıdık hem de yabancı geliyordu. Şehirde akşam, oyunun bittiği zamandı. Sokaklar boşalır, sesler azalır, herkes evine çekilirdi. Ama burada tam tersi oluyordu. Karanlık bastıkça oyun başlıyordu. Bu durum Kerem'e ilk başta tuhaf gelmişti. "İnsan karanlıkta nasıl oyun oynar?" diye düşünmüştü. Ama birkaç gün içinde fark etti ki bu oyunlar sadece görmekle ilgili değildi. Bakmakla, fark etmekle ve biraz da tahmin etmekle ilgiliydi. O akşam çocuklar yine meydanda toplandı.

İçlerinden biri ebe seçildi. Diğerleri sessizce dağıldı. Ay ışığı taş duvarlara vuruyor, gölgeler uzayıp birbirine karışıyordu. Kerem, eski bir kapının yanına geçti. Hiç kıpırdamadı. Ona göre saklanmak buydu: Bir yerde durmak ve görünmemek. Ay yükseldikçe gölgeler yer değiştirdi. Ama Kerem aynı yerde kaldı ve çok geçmeden bulundu. Diğerleri hâlâ ortada yoktu. Sanki hiç var olmamış gibiydiler. Kerem şaşırmıştı. Aynı oyunu oynuyorlardı ama sonuç farklıydı. (**1. DURAK)**

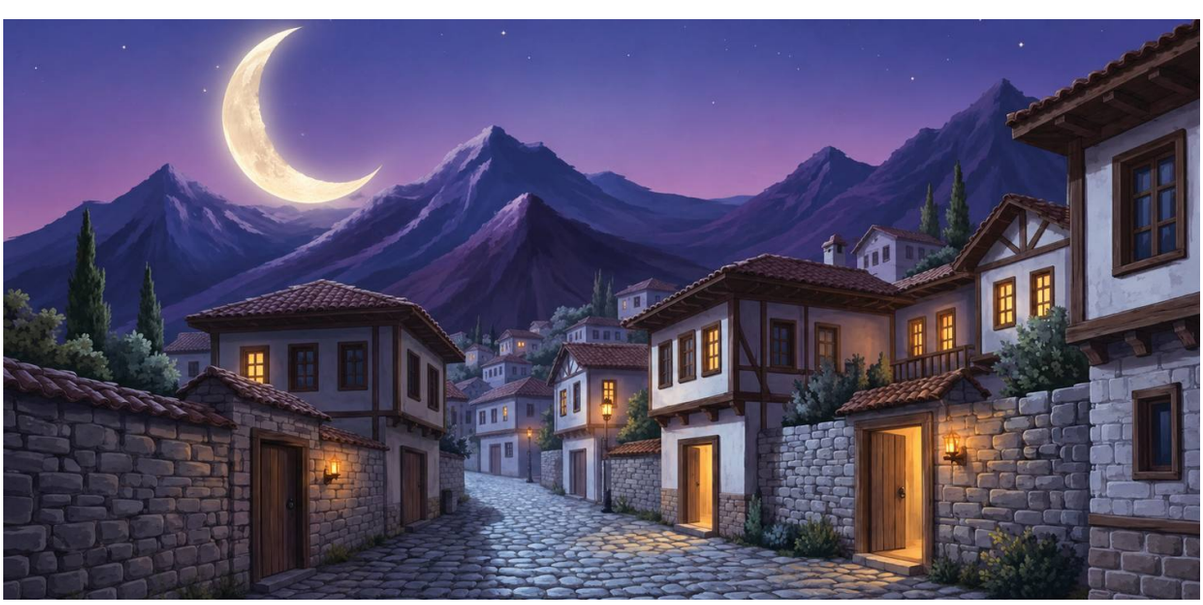

Ertesi gün Kerem oyunu oynamak yerine izlemeyi seçti. Akşamın karanlığı yine aynı şekilde köyün üzerine çöktü. Ay, bu kez daha parlaktı. Oyun başladığında çocuklar yine dağıldı. Ama bu kez Kerem gözlerini kısmış, çocuklara dikkatle bakıyordu. Bir gölge duvardan ayrıldı, başka bir gölgeye karıştı. Bir çocuk ağacın arkasında durdu, sonra sessizce yön değiştirdi.

Hiçbiri uzun süre aynı yerde kalmıyordu. Kerem o an bir şey hissetti. Sanki oyun, saklanmaktan çok görünmemeyi bilmekle ilgiliydi. Bir sonraki akşam o da oyuna katıldı. Bir süre durdu, sonra yürüdü. Sonra tekrar durdu. Ay ışığını izledi. Gölgesini fark etti ve ilk kez bulunduğunda şaşırmadı. Çünkü bu kez neden bulunduğunu az çok biliyordu. Ama hâlâ eksik bir şey vardı. Oyunun tam sırrı henüz çözülmemişti. Oyun bittiğinde Kerem, akşamları meydanda hep aynı yerde oturan Ali dedenin yanına ilişti. Ali dedenin gözleri oyunda, yüzünde sakin bir ifade… **(2. DURAK)**

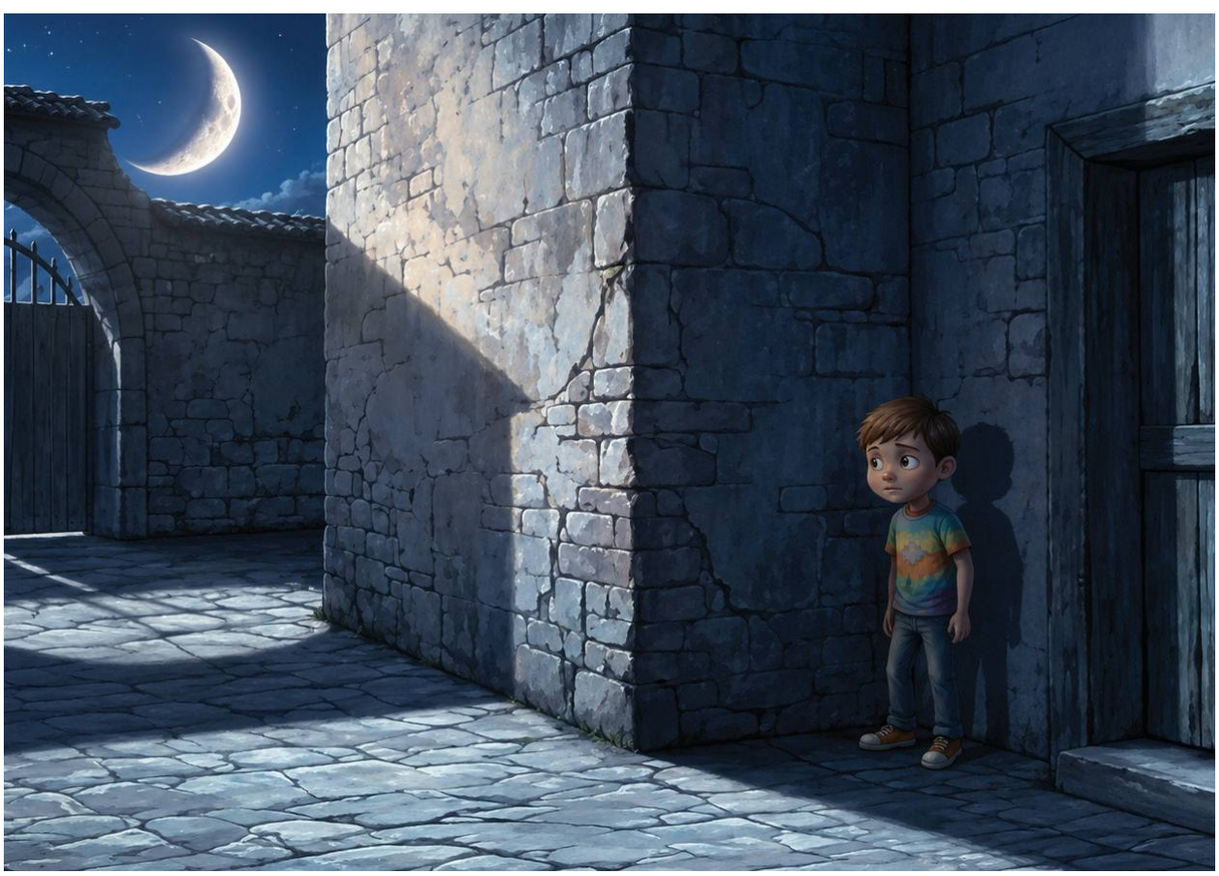

Bir süre birlikte sessizce ayı izlediler. Sonra Ali dede konuştu: “Gölgeni izledin mi hiç?” dedi. Kerem düşündü “Bugün izledim” dedi. Ali dede başını salladı “Bu oyun, saklananı değil, yerini unutanı bulur.” dedi. Kerem bu cümleyi hemen anlayamadı. Yalnız akşam ilerledikçe anlam yavaş yavaş yerine oturdu. Ay gökyüzünde ilerledikçe gölgeler de yer değiştiriyordu. Sabit kalan her şey görünür oluyordu. Kerem o an fark etti: Bu oyun saklanma oyunu değildi. Bu oyun, zamanı ve ışığı okuma oyunuydu. Ve en çok da yerinde duranların değil değişimi fark edenlerin kazandığı bir oyundu. O gece Kerem eve dönerken gölgesine baktı. Artık sadece yürümüyor, aynı zamanda düşünüyordu.

Komisyon

EK-2 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Aşağıda verilenleri metinden hareketle cevaplayınız.

1. **Metnin başlığı ve görsellerinden hareketle metnin içeriğine ilişkin tahminlerinizi oluşturunuz. Tahmin yaparken hangi ipuçlarından yararlandığınızı (başlıktaki ifadeler, görsellerdeki unsurlar vb.) belirtiniz. Bu ipuçlarını anı, gözlem veya deneyimlerinizle ilişkilendirerek açıklayınız. Düşüncelerinizi ilgili bölüme yazınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

2. **Buraya kadar dinlediklerinizden hareketle metnin devamında neler olabileceğini tahmin ediniz. Tahminlerinizi metindeki hangi bilgilerden yararlanarak yaptığınızı açıklayınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

3. **Buraya kadar dinlediklerinizden hareketle metnin devamında neler olabileceğini tahmin ediniz. Tahminlerinizi metindeki hangi bilgilerden yararlanarak yaptığınızı açıklayınız.**

.....

.....

.....

Tahminlerimi Kontrol Ediyorum

Tahminlerinizle metinde gerçekleşen olayları karşılaştırınız. Tahminlerinizi oluştururken metnin başlığının, görsellerinin ve metin içi bilgilerin etkili olup olmadığını işaretleyiniz.

İfade	Oldu	Olmadı
Dinlemeye başlamadan önceki tahminlerimde başlık ve görseller etkili oldu.	☐	☐
1. Duraktaki tahminlerimde metindeki bilgiler etkili oldu.	☐	☐
2. Duraktaki tahminlerimde metindeki bilgiler etkili oldu.	☐	☐

İşaretlediğim seçeneklerden birini çalışma kâğıdımdaki bir örnekle açıklıyorum:

.....

.....

.....

.....

Bir sonraki dinlemede tahminimi güçlendirmek için dikkat edeceğim nokta:

.....

.....

.....

.....

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

- Başlık ve görsellerdeki ipuçlarını belirleyip önceki bilgileriyle ilişkilendirebilir.
- Dinlediği bölümden hareketle metnin devamına ilişkin mantıklı bir tahmin oluşturabilir.
- Tahminini dinlediği metindeki ipuçlarıyla açıklayabilir.

Ek-2'deki üç soru aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilir. "Tahminlerimi Kontrol Ediyorum" bölümü puanlanmaz; geri bildirim, düzeltme ve yeniden deneme için kanıt sağlar.

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Başlık/görsel ipuçlarını belirleme ve ön bilgilerle ilişkilendirme (Soru 1)	Başlık ve görsellerden uygun ipuçlarını belirler; bunları anı, gözlem, deneyim veya önceki bilgisiyle ilişkilendirerek metnin içeriğine yönelik anlamlı bir tahmin ifadesi yer almaktadır.	Başlık ve/veya görselden uygun ipucu belirler ve mantıklı bir tahmin yapar fakat ipucunu ön bilgisiy le ilişkilendirmesi ya da açıklaması eksik kalır.	Başlık veya görseldeki tek bir ipucuna dayanarak metinle ilişkili bir tahmin belirtir, ipucu ile ön bilgisi arasındaki bağlantıyı yönlendirmeyle açıklayabilir.	Ölçüte ilişkin değerlendirilebilir kanıt bulunmaz, soru boş bırakılmıştır veya anlaşılabilir bir tahmin ifadesi yer almamaktadır.
Birinci durakta mantıklı tahmin oluşturma ve metin içi ipucuyla gerekçelendirme (Soru 2)	Birinci durakta dinlenen bölümden hareketle metnin devamına ilişkin mantıklı bir tahmin oluşturur ve tahminini metindeki belirgin bir ipucuyla açıklar.	Birinci durakta metinle uyumlu bir tahmin oluşturur, kullandığı metin bilgisini belirtir ancak tahmin-gerekçe bağlantısı açık değildir.	Birinci durakta metnin devamıyla ilgili bir tahmin yapar ancak tahminini metindeki ipuçlarıyla açıklamakta zorlanır veya yönlendirmeyle bir ipucu gösterebilir.	Birinci durak için ölçüte ilişkin değerlendirilebilir gerekçe bulunmaz, yanıt boş bırakılmıştır veya anlaşılabilir bir tahmin ifadesi yer almamaktadır.
İkinci durakta mantıklı tahmin oluşturma ve metin içi ipucuyla gerekçelendirme (Soru 3)	İkinci durakta dinlenen bölümden hareketle metnin devamına ilişkin mantıklı bir tahmin oluşturur ve tahminini metindeki belirgin bir ipucuyla açıklar.	İkinci durakta metinle uyumlu bir tahmin oluşturur, kullandığı metin bilgisini belirtir ancak tahmin-gerekçe bağlantısı açık değildir.	İkinci durakta metnin devamıyla ilgili bir tahmin yapar ancak tahminini metindeki ipuçlarıyla açıklamakta zorlanır veya yönlendirmeyle bir ipucu gösterebilir.	İkinci durak için ölçüte ilişkin değerlendirilebilir kanıt bulunmaz, yanıt boş bırakılmıştır veya anlaşılabilir bir tahmin ifadesi yer almamaktadır.

Toplam Puan	..... / 9			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	8-9 Yetkin | 5-7 Gelişmekte | 1-4 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir.			

Örnek Yanıtlar ve Değerlendirme Notları

Aşağıdaki örnekler olası öğrenci yanıtlarını göstermektedir. Kesin düzey kararı, tahminin başlık, görsel veya metin içi ipuçlarıyla kurduğu bağlantı ve gerekçenin niteliği birlikte dikkate alınarak verilir.

Soru	Düzey	Örnek cevaplar
1. Soru	Yetkin düzeye örnek	• Ay Işığı Oyunu'nu anlatıyor olabilir. • Ay, çok yakın göründüğü için çocuk aya ulaşmaya çalışıyor olabilir.
1. Soru	Gelişmekte düzeyine örnek	• Çocuk aydan saklanıyor olabilir. • Çocuk karanlıktan korkuyor olabilir. • Çocuk ayın da onu gördüğünü düşünüyor olabilir.
1. Soru	Başlangıç düzeyine örnek	• Çocuk hava kararmasına rağmen eve gitmek istemiyordur. • Çocuk dedesini aramaktadır. • Çocuk kaybolmuştur.
2. Soru	Yetkin düzeye örnek	• Kerem oyunun inceliklerini öğrenmiştir çünkü oyunun devamında arkadaşlarını gözlemlemiştir. • Kerem küsmüştür çünkü hemen ebelenmiştir. • Arkadaşları hemen ebelenmedikleri için Kerem onlara bunun sebebini sormuştur.
2. Soru	Gelişmekte düzeye örnek	• Kerem oyunun inceliklerini öğrenmiştir. • Kerem küsmüştür ve oyuna devam etmemiştir. • Kerem arkadaşlarına hemen ebelenmemelerinin sebebini sormuştur.
2. Soru	Başlangıç düzeyine örnek	• Farklı oyunlar oynamışlardır. • Kerem gece oyun oynamayı sevmemiştir. • Kerem de kendi sevdiği oyunları arkadaşlarına öğretmiştir.
3. Soru	Yetkin düzeye örnek	• Kerem, Ali dedeye oyun hakkında sorular sormuştur çünkü Ali dedenin oyunu izlediğini görmüştür. • Ali dede Kerem'e nereden geldiğini, kimlerden olduğunu sormuş olabilir çünkü Kerem köye yeni gelmiştir. • Ali dede oyunu gözlemlediği için Kerem'e oyun hakkında öğütler vermiştir.
3. Soru	Gelişmekte düzeye örnek	• Kerem, Ali dedeye oyun hakkında sorular sormuştur. • Ali dede Kerem'e nereden geldiğini, kimlerden olduğunu sormuş olabilir. • Ali dede, Kerem'e oyun hakkında öğütler vermiştir. • Kerem ve Ali dede sohbet etmişlerdir.
3. Soru	Başlangıç düzeyine örnek	• Ali dede Kerem'e gençlik anılarını anlatmıştır. • Kerem, Ali dedeye köy hakkında sorular sormuştur.

Açıklama: Öğrencinin metinden bağlantı kurmadan doğrudan alıntı yaptığı cümleler tahmin ve gerekçe olarak tek başına yeterli değildir. Görevle ilişkili fakat gerekçesiz bir tahmin başlangıç düzeyinde değerlendirilebilir, ölçüte ilişkin değerlendirilebilir hiçbir kanıt yoksa 0 - Performans Gözlenmedi kullanılır.

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	1. Tema: Oyun Dünyası-Dinleme/İzleme
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.D.5.5. Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleyebilme *a) Dinlediği/izlediği ve varsa ona eşlik eden görsellerden hareketle bağlama dair ipuçlarını bulur.* *b) Dinlediğinde/izlediğinde doğrudan verilen bilgileri (tanımı verilen kavram, düşünce, yönerge, iletilmek istenen mesaj, açıkça ifade edilen ana fikir vb.) belirler.*

Etkinlik Adı: Köşe Kapmaca Oyunu

Kullanılacak Materyaller	Ölçme ve Değerlendirme Araçları
Dinleme/İzleme Metni (Ek-2), Köşe Kapmaca Oyunu videosu ve çalışma kâğıdındaki oyun görselleri	Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Cevap Anahtarı (Ek-3), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-4)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-4'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. "Köşe Kapmaca Oyunu" ile ilgili bir dinleme/izleme içeriğinin kullanılacağı ve çalışma kâğıdındaki soruların bu içerikten hareketle cevaplanacağı açıklanır.
3. Ek-1'deki çalışma kâğıdı dağıtılır. İlk sorudaki görseller incelenir, görsel seçiminin görseldeki ipuçlarıyla gerekçelendirilmesi istenir.
4. Çalışma kâğıdındaki karekod okutularak "Köşe Kapmaca Oyunu" videosu izletilir. Karekod kullanılamıyorsa çalışma kâğıdında verilen bağlantı açılabilir. Gerekli görüldüğünde içerik yeniden izletilebilir.
5. Dinleme/izleme tamamlandıktan sonra 2. sorunun alt maddelerinin cevaplanması istenir. Cevapların yalnızca içerikte doğrudan verilen bilgilere dayandırılması hatırlatılır.
6. Soruların tamamlanması için uygun süre verilir. Öğrencilerden cevaplarını gözden geçirmeleri istenir.
7. Cevaplar Ek-3'teki cevap anahtarıyla kontrol edilir ve Ek-4'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Geri bildirim ve farklılaştırma kararları toplam puandan çok, ölçüt profilindeki güçlü yön ve gelişim ihtiyaçlarına göre verilir; gerekli görülen bir sorunun geri bildirimden sonra yeniden cevaplanmasına olanak sağlanır.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Köşe Kapmaca Oyunu ile ilgili görseli doğru belirlemiş ve görselin neden oyunla ilgili olduğunu doğru bir şekilde açıklamışsın. Oyuncu sayısını, en az kaç kişiyle oynanabileceğini, ebe seçimini ve oyunu zorlaştıracak bilgileri doğru belirlemişsin. Bir sonraki adımda görseli neden seçtiğini kısa ve öz bir cümleyle açıklayabilir ve bunu metindeki bilgilerle ilişkilendirebilirsin.
Gelişmekte	Doğru görseli belirlemiş ve Köşe Kapmaca Oyunu adlı içerikteki önemli bilgilerin bir bölümünü doğru aktarmışsın. Ancak bu bilgilerden birinde eksiklik veya karışıklık görünüyor. İlgili bölümü yeniden dinledikten sonra etkinlikteki eksik veya yanlış cevapları doğru bir şekilde düzelteceğini düşünüyorum.
Başlangıç	Görsellerden birini seçip sorulara doğru cevaplar vermeye çalışmışsın fakat görsel ipucunu oyunla ilişkilendirirken ve verilen bilgileri birbirinden ayrıt ederken zorlanıyorsun. Videoyu tekrar izlerken önemli bilgileri not aldıktan sonra etkinliği doğru bir şekilde tamamlayabileceğini düşünüyorum.
Performans Gözlenmedi	Çalışma kâğıdında değerlendirme yapmaya yetecek cevap bulunmadığı için performans gözlenememiştir. Görevin anlaşılıp anlaşılmadığı kısa bir sözlü soruyla kontrol edilip bir görsel seçme ve içerikten tek bir doğrudan bilgiyi bulma görevi yeniden sunulabilir.

Soruların tamamını veya bir kısmını doğru cevaplayamayan öğrencilere;

"Dinleme metnini yeniden dinlerken oyunun temel kurallarına dikkat etmelisin. Özellikle oyuncu sayısının neye göre değiştiği, oyunun en az kaç kişiyle oynandığı, ebenin nasıl belirlendiği ve oyunun zorlaştırılması için neler yapılabileceği üzerinde durman soruları daha doğru cevaplamanı sağlayacaktır. Ayrıca görselleri incelerken oyunun oynanışına ilişkin ipuçlarını dikkatlice değerlendirmen ve cevaplarını hem görsel hem de dinleme metnindeki bilgilerle ilişkilendirmen faydalı olacaktır." şeklinde yönlendirmeler yapılabilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Öğrencilere Köşe Kapmaca Oyunu videosu yeniden izletilebilir. İzleme sırasında video uygun yerlerde durdurularak oyuncu sayısı, ebenin belirlenmesi, oyunun oynanışı ve oyunu zorlaştıran kurallarla ilgili yönlendirici sorular sorulabilir.
- Ardından "Köşe Kapmaca Oyunu"na ait görsel ile farklı geleneksel çocuk oyunlarına ait görseller birlikte incelenebilir. Öğrencilerden doğru görseli seçmeleri ve seçimlerini görselde yer alan ipuçlarından hareketle gerekçelendirmeleri istenebilir.
- Son olarak öğrencilerden çalışma kâğıdındaki soruları yönlendirmeyle yeniden cevaplamaları istenebilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden Köşe Kapmaca Oyunu'nun kurallarını yeni öğrenen bir arkadaşına anlatabilecekleri kısa bir yönerge hazırlamaları istenebilir.
- Hazırlanan yönergede dinleme/izleme içeriğinde doğrudan verilen oyuncu sayısı, oyun alanı, ebe seçimi ve oynanış bilgilerine yer verilmesi beklenebilir.
- Son aşamada oyunu zorlaştırmak için metinde verilen uygulamanın doğru biçimde aktarılması istenebilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

KÖŞE KAPMACA OYUNU

Yandaki karekodu okutarak Köşe Kapmaca Oyunu içeriğini izleyiniz.

Bağlantı adresi: https://canva.link/tolyzi037b3zphe

1. Aşağıdaki görsellerden hangisi Köşe Kapmaca Oyunu'na ait olabilir? Görseldeki ipuçlarından hareketle nedenleriyle birlikte yazınız.

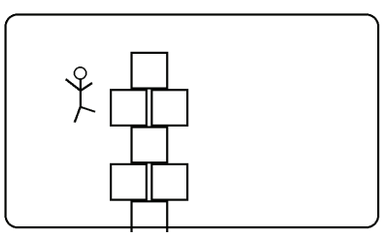	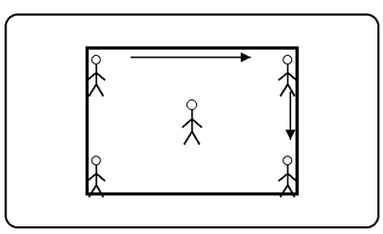	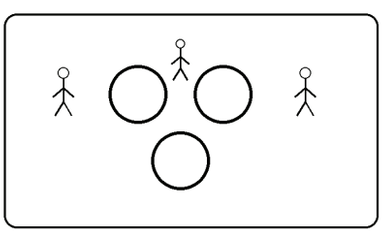
A	**B**	**C**

.....

.....

2. İzlediğiniz Köşe Kapmaca Oyunu'ndan hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a. Oyuncu sayıları neye göre değişir?

.....

b. En az kaç kişi ile oynanır?

.....

c. Oyunun başında ebe nasıl belirlenir?

.....

ç. Oyunu zorlaştırmak için neler yapılabilir?

.....

EK-2 DİNLEME/İZLEME METNİ

KÖŞE KAPMACA OYUNU

Okul bahçesine dörtgen, beşgen, altıgen ve yedigen şeklinde çizimler yapılarak köşe kapmaca oyunu oynanabilir. Oyuncuların sayısı bu şekillere göre değişir. Kare şeklinde ebe ile birlikte beş oyuncu, beşgen şeklinde ebe ile birlikte altı oyuncu, altıgen şeklinde ebe ile birlikte yedi oyuncu, yedigen şeklinde ise ebe ile birlikte sekiz oyuncu bu oyunu oynarlar. Bu şekilde oynanabileceği gibi en az üç kişiyle de oynanabilir.

Köşe kapmaca oyunu bahçeye çizilen oyun alanında oynanabileceği gibi bahçede bulunan uygun köşelerde de oynanabilir. Oyunculardan biri ebe seçilir. Oyuncular, tekerlemeler ile birlikte aralarında sayışma yaparak ebeyi seçebilir. Oyuncular arasında ebe seçildikten sonra, seçilen ebe oyun alanının ortasına geçerken diğer oyuncular da köşelere yerleşir. Köşelere yerleşen oyuncular ebeye yakalanmadan sürekli olarak kendi aralarında yer değiştirmeye başlar. Bu yer değiştirme sırasında ebeye yakalanan oyuncu köşesini kaybeder ve bu kez kendisi ebe olur. Oyun diğer oyuncular da ebe olana kadar devam eder.

Oyuncular sürekli olarak yer değiştirmek durumundadır, oyuncular bulundukları köşede sürekli olarak beklememelidir. Ayrıca oyuncular, yer değiştiriyormuş gibi yaparak ya da kendi aralarında jest ve mimiklerle anlaşarak ebeyi şaşırtmaya çalışabilir. Köşe kapmaca oyununu zorlaştırmak isteyen oyuncular, yer değiştirirken tek veya çift ayak üstünde sekerek de oyunu oynayabilir.

Kaynak: TEGM Yüz Yüze 100 Çocuk Oyunu

EK-3 CEVAP ANAHTARI

Çalışma kâğıdındaki cevaplar aşağıdaki açıklamalar ve örnekler dikkate alınarak kontrol edilir. Örnek cevaplar tek doğru ifade biçimi değildir, anlamca eş değer yanıtlar kabul edilir.

Soru	Cevap düzeyi	Açıklama ve örnek cevaplar
1. Soru	Tam cevap	Doğru görselin (B) işaretlenip görseldeki ipuçlarından hareketle gerekçelendirildiği cevaplar. Örnek: "B görseli. Çünkü görselde köşeler var." / "B görseli. Çünkü çocuklar köşelere yerleşmiş."
1. Soru	Kısmi cevap	Doğru görselin işaretlendiği ancak gerekçelendirilmediği veya gerekçede görseldeki ipucunun açıklanmadığı cevaplar. Örnek: "B görseli." / "B görseli. Çünkü diğer görselde başka bir oyun var."
1. Soru	Yanlış cevap / Cevap yok	Yanlış görselin veya birden fazla görselin işaretlendiği, ilgisiz cevapların verildiği ya da cevapların boş bırakıldığı durumlar. Örnek: "C görseli." / "Ben oyun oynamayı sevmiyorum."
2.a	Tam cevap	Oyuncu sayısının oyun için çizilen şekle / şeklin köşe sayısına göre değiştiğini ifade eden cevaplar. Örnek: "Oyun için çizilen şeklin köşe sayısına göre değişir." / "Çizilen şekle göre oyuncu sayısı belirlenir."
2.a	Yanlış cevap / Cevap yok	Oyuncu sayısının neye göre değiştiğini yanlış belirten, ilgisiz veya boş cevaplar. Örnek: "Yaşa göre değişir." / "Ebe kaç kişi isterse ona göre değişir."
2.b	Tam cevap	Oyunun en az üç kişiyle oynandığını ifade eden cevaplar. Örnek: "En az üç kişi ile oynanır." / "Oyun en az 3 kişiyle oynanabilir."
2.b	Yanlış cevap / Cevap yok	Kişi sayısını yanlış belirten, ilgisiz veya boş cevaplar. Örnek: "İki kişi ile oynanır." / "Dört kişi ile oynanır."
2.c	Tam cevap	Ebenin tekerleme ile sayışma yapılarak belirlendiğini ifade eden cevaplar. Örnek: "Ebe, tekerleme ile sayışma yapılarak belirlenir." / "Oyuncular sayışarak ebeyi seçer."
2.c	Yanlış cevap / Cevap yok	Ebenin belirlenme şeklini yanlış ifade eden, ilgisiz veya boş cevaplar. Örnek: "En hızlı koşan ebe olur." / "Öğretmen seçer."
2.ç	Tam cevap	Oyunun, yer değiştirirken tek veya çift ayakla sekerek oynanabileceğini ifade eden cevaplar. Örnek: "Tek veya çift ayak üzerinde sekerek oynanabilir."
2.ç	Yanlış cevap / Cevap yok	Metinde yer almayan bir uygulama içeren ilgisiz veya boş cevaplar. Örnek: "Gözler kapatılarak oynanabilir." / "Daha fazla ebe seçilebilir."

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

• Görseldeki ipuçlarından bağlama uygun görseli belirleyip gerekçelendirebilir.

• Dinleme/izleme içeriğinde oyuncu sayısı, en az kişi sayısı, ebe seçimi ve oyunu zorlaştırma ile ilgili doğrudan verilen bilgileri belirleyebilir.

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Görselden bağlama dair ipucu bulma ve gerekçelendirme (Soru 1)	Doğru görseli seçer ve köşe düzeni ya da oyuncuların köşedeki yerleşimi gibi görsel ipuçlarını göstererek Köşe Kapmaca Oyunu'nun neden bu görselle ilişkili olduğunu açıklar.	Doğru görseli seçer ve görselden ilgili bir ayrıntı belirtir ancak bu ayrıntının seçimle bağlantısını açıklaması eksik kalır.	Doğru görseli seçer fakat gerekçe belirtmez veya belirttiği gerekçe köşe/oyuncu yerleşimi ilgili görsel ipuçlarına dayanmaz.	Ölçüte ilişkin değerlendirilebilir kanıt bulunmaz, görsel seçimi ve anlaşılabilir bir gerekçe yer almaz.
Oyuncu sayısıyla ilgili doğrudan bilgileri belirleme (Soru 2.a-b)	Oyuncu sayısının çizilen şekle / köşe sayısına göre değiştiğini ve oyunun en az üç kişiyle oynandığını doğru biçimde belirtir.	İki doğru bilgiden birini doğru belirtir, diğer bilgi eksik veya yanlıştır.	Sorulardan en az birine konuyla ilişkili bir yanıt verir ancak oyuncu sayısının neye göre değiştiğini ve en az kişi sayısını doğru belirleyemez.	İki soruda da ölçüte ilişkin değerlendirilebilir cevap bulunmaz.
Ebe seçimi ve oyunu zorlaştırma bilgilerini belirleme (Soru 2.c-ç)	Ebenin tekerleme ile sayışma yapılarak seçildiğini ve oyunun tek veya çift ayak üzerinde sekerek zorlaştırılabileceğini doğru biçimde belirtir.	İki doğru bilgiden birini doğru belirtir, diğer bilgi eksik veya yanlıştır.	Sorulardan en az birine konuyla ilişkili bir yanıt verir ancak ebe seçimi ve oyunu zorlaştırma ile ilgili doğrudan bilgileri doğru belirleyemez.	İki soruda da ölçüte ilişkin değerlendirilebilir cevap bulunmaz.

Toplam Puan	..... / 9			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	8-9 Yetkin | 5-7 Gelişmekte | 1-4 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış ancak değerlendirilebilir bir cevap 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

3. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	1. Tema: Oyun Dünyası-Okuma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.O.5.5. Metinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme *a) Metnin bağlamından söz varlığı unsurlarının anlamıyla ilgili ipuçlarını belirleyip ön bilgileriyle ilişkilendirir.* *b) Söz varlığı unsurlarının anlamına ilişkin mantıklı tahminde bulunur.* *c) Tahminin doğruluğunu kaynaklardan (sözlük, başvuru kitapları, genel ağ vb.), ebeveyn veya öğretmenden yardım alarak kontrol edip yargıya ulaşır.*

Etkinlik Adı: Geleneksel Zekâ ve Strateji Oyunu: Mangala

Kullanılacak Materyaller

Okuma Metni (Ek-1), TDK Güncel Türkçe Sözlük erişimi

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Çalışma Kâğıdı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1'deki "Geleneksel Zekâ ve Strateji Oyunu: Mangala" metni ile Ek-2'deki çalışma kâğıdı öğrencilere verilir.
3. Metin dikkatli ve sessizce okunur, anlamı bilinmeyen kelime veya kelime gruplarının altı çizilir.
4. Ek-2'nin a bölümündeki "strateji" örneği incelenir. Belirlenen her söz varlığı unsuru için tahmin edilen anlam ve bu tahmine ulaştıran bağlam ipucu ile ön bilgi yazılır.
5. Ek-2'nin b bölümünde her söz varlığı unsurunun anlamı *TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten* bulunur. Kaynak kullanımında güçlük yaşanırsa öğretmenden veya bir yetişkinden yardım alınabilir. Tahmin ile kaynak anlamı karşılaştırılarak doğru/yanlış yargısına ulaşılır.
6. Performans Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarının altı ölçütü üzerinden değerlendirilir. Değerlendirilebilir kanıt bulunmayan bir ölçüt için 0-Performans Gözlenmedi düzeyi kullanılır.
7. Öğrenciye ölçütlerde gözlenen kanıta göre kısa sözlü geri bildirim verilir. Gerekli görülen bir söz varlığı unsuru için metne yeniden dönülerek tahminin düzeltilmesine ve kaynaktan tekrar kontrol edilmesine fırsat verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışma kâğıdındaki ve kaynak kontrolündeki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Metindeki bilinmeyen söz varlığı unsurlarını belirlemiş, tahminlerini bağlamdaki ipuçları ve ön bilgilerinle gerekçelendirmişsin. Tahminlerini *TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten* kontrol ederek sonuca ulaşman da çalışmanı güçlendirmiş. Bir sonraki metinde, tahminini destekleyen ipucunu daha kesin bir ifadeyle göstermeyi deneyebilirsin.
Gelişmekte	Bilmediğin söz varlığı unsurlarını belirlemiş ve bunların anlamlarına ilişkin tahminlerde bulunmuşsun. Bazı cevaplarında bağlam ipucuyla tahminin arasındaki bağ yeterince açık değil veya kaynakla karşılaştırma sonucu eksik kalmış. Bir sonraki denemede kelimenin öncesindeki ve sonrasındaki cümleyi birlikte okuyup sana ipucu veren ifadeyi, nedeni sütununda belirtebilirsin.
Başlangıç	Metinde anlamını bilmediğin bir söz varlığı unsurunu belirlemeye ve anlamını tahmin etmeye başlamışsın. Tahminini bağlamdaki ipucuyla ilişkilendirme ve kaynak anlamıyla karşılaştırma konusunda desteğe ihtiyacın var. Yeniden denemede tek bir kelimenin geçtiği cümleyi ve öncesi, sonrası cümleleri okuyup ipucunu işaretleyerek tahminini tekrar oluşturabilirsin.
Performans Gözlenmedi	İlgili ölçütlere ilişkin değerlendirilebilir çalışma kanıtı oluşmadığı için performans gözlenememiştir. Görevin anlaşıldığı kontrol edildikten sonra bir kelime üzerinden yeniden deneme fırsatı verilebilir.

Soruların tamamının veya bir kısmının doğru cevaplanmaması, eksik veya yanlış tahminler durumunda öğrencilerle birlikte metne yeniden dönülür. Anlamı bilinmeyen kelimenin geçtiği cümle ve öncesi, sonrasındaki cümleler sınıfça birlikte okunur, anlama ipucu olabilecek sözcükler (eş anlamlı, karşıt anlamlı, açıklayıcı ifadeler) birlikte bulunur. Çalışma kâğıdının (b) bölümünde tahmin edilen anlam ile sözlük anlamı arasında fark bulunan öğrencilerle bu farkın nedeni tartışılır, bağlamdan hareketle daha isabetli bir tahminin nasıl yapılabileceği örneklerle gösterilir. *TDK Güncel Türkçe Sözlük'ü* kullanmakta güçlük çeken öğrencilere sözlük kullanımı adım adım gösterilir, gerektiğinde ailesinden veya öğretmeninden yardım isteme alışkanlığı desteklenir. Benzer kısa metinlerle bağlamdan anlam çıkarma alıştırmaları tekrarlanır.

Farklılaştırma

Destekleme

- Desteklemeye ihtiyacı olan öğrencilerle çalışma kâğıdındaki örnek satır ("strateji" kelimesi ve tahmini) birlikte incelenir, öğrencinin bu örneği model alarak ilerlemesi sağlanır.
- Metinde geçmesi beklenen bazı kelimeler (mangala, strateji, somut olmayan kültürel miras vb.) önceden küçük kartlara yazılarak öğrenciye verilebilir. Öğrenci metni okurken bu kelimelerin geçtiği cümleleri kartlarla eşleştirebilir.
- Tahmin sürecini kolaylaştıracak yönlendirici sorular sorulabilir (Bu kelime hangi cümlede geçiyor?, Cümlenin öncesinde veya sonrasında anlamı açıklayan bir ifade var mı?).
- *TDK Güncel Türkçe Sözlük'te* kelime arama işlemi öğretmen rehberliğinde birlikte yapılabilir.

Zenginleştirme

- Hazırbulunuşluğu yüksek öğrencilerden mangala oyunuyla ilgili güvenilir bir kaynaktan kısa bir metin seçmeleri, bu metindeki anlamını bilmedikleri üç söz varlığı unsurunu belirleyerek bağlamdan anlam tahmini yapmaları ve tahminlerini sözlükten kontrol etmeleri istenebilir.
- Çalışma kâğıdında belirledikleri kelime veya kelime gruplarını kullanarak mangala oyunuyla ilgili özgün cümleler veya kısa bir paragraf yazmaları sağlanabilir.
- Metinde geçen "Somut Olmayan Kültürel Miras" kavramını içeren güvenilir kısa bir metin verilerek bu metindeki yeni söz varlığı unsurlarının anlamlarını aynı tahmin-kontrol süreciyle belirlemeleri istenebilir.

EK-1 OKUMA METNİ

a. Metni dikkatli bir şekilde sessiz okuyunuz. Okurken anlamını bilmediğiniz kelimenin veya kelime grubunun altını çiziniz.

GELENEKSEL ZEKÂ VE STRATEJİ OYUNU: MANGALA

Mangala, Türk kültüründe çok eski zamanlardan beri oynanan geleneksel bir zekâ ve strateji oyunudur. Özellikle Osmanlı Dönemi'nde yaygın olan bu oyun, insanların bir araya gelerek sosyalleşmesini ve kültürel paylaşımlarda bulunmasını sağlamıştır. Günümüzde de oynanmaya devam eden mangala hem eğlenceli hem de öğretici bir oyun olarak önemini korumaktadır. Bu değerli oyun, UNESCO tarafından İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne alınarak korunması gereken kültürel unsurlar arasında yerini almıştır.

Mangala oyunu, Türkiye'nin farklı bölgelerinde değişik isimlerle bilinmektedir. Bu isimler arasında Köçürme, Kümelek, Dokuz Kuyu, Çukur ve Altıev gibi adlar bulunmaktadır. Bu durum, oyunun geniş bir coğrafyada benimsendiğini ve yaşatıldığını göstermektedir. Ayrıca mangalanın köklerinin çok eski Türk toplumlarına kadar uzandığı bilinmektedir.

Oyun genellikle iki kişi arasında oynanır ancak bazı durumlarda iki grup hâlinde de oynanabilir. Mangala, toprağa açılan küçük çukurlarda oynanabileceği gibi özel olarak hazırlanmış ahşap tahtalar üzerinde de oynanır. Oyunda kullanılan taşlar yerine zaman zaman tohum veya küçük taneler de tercih edilebilir. Oyunun temel amacı, rakibinden daha fazla taşı toplayarak oyunu kazanmaktır.

Mangala oynanırken oyuncular, taşları belirli kurallar çerçevesinde çukurlara dağıtır. Bu dağıtma işlemi sırasında dikkatli olmak, ileriye dönük düşünmek ve strateji geliştirmek oldukça önemlidir. Oyuncuların yapacağı her hamle, oyunun sonucunu etkileyebilir. Bu nedenle mangala, planlama ve öngörü gerektiren bir etkinliktir. Mangala oyununun bir diğer önemli özelliği ise bireylerin gelişimine katkı sağlamasıdır. Bu oyun, oyuncuların bilişsel becerilerini geliştirir; yani düşünme, analiz etme ve problem çözme yeteneklerini güçlendirir. Aynı zamanda sabır, dikkat ve öz disiplin gibi önemli değerlerin kazanılmasına yardımcı olur. Bu nedenle mangala, eğitim ortamlarında da tercih edilen bir oyun hâline gelmiştir.

Günümüzde mangalanın yaygınlaştırılması için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Okullarda mangala turnuvaları düzenlenmekte, öğretmenlere bu oyunla ilgili eğitimler verilmektedir. Ayrıca farklı yaş gruplarına hitap eden etkinlikler sayesinde mangala daha geniş kitlelere ulaştırılmaktadır. Bunun yanı sıra görme engelli bireyler için özel olarak tasarlanmış mangala tahtaları da bulunmaktadır. Bu durum, oyunun herkes için erişilebilir olduğunu göstermektedir.

Komisyon

EK-2 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Öğrencinin Adı Soyadı: ..... Sınıfı: ..... Numarası: .....

a. Metni okurken anlamını bilmediğiniz kelimelerin veya kelime gruplarının anlamlarına ilişkin tahminlerinizi ve tahminlerinizin nedenlerini aşağıya yazınız.

Kelime veya Kelime Grubu	Tahminim	Nedeni
Strateji	Bir hedefe ulaşmak için planlanan yol.	Geliştirmek kelimesi plan yapmayı çağrıştırıyor.

b. Belirlediğiniz her bir kelimenin veya kelime grubunun anlamını *TDK Güncel Türkçe Sözlük'ten* bulup aşağıdaki "Sözlük Anlamı" bölümüne örnekteki gibi yazınız. Buna göre tahminlerinizin doğruluğunu kontrol ederek doğru olanlara "✓", yanlış olanlara ise "X" işareti koyunuz.

Kelime veya Kelime Grubu	Sözlük Anlamı	Sonuç (✓, X)
Strateji	Bir hedefe ulaşmak için önceden belirlenen yol, yöntem ve planların tümü.	☐

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

• Metindeki bağlam ipuçlarını ve ön bilgilerini kullanarak anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilir.
• Tahminine ulaşmasını sağlayan ipucunu ve gerekçesini açıklayabilir.
• Tahminini güvenilir bir kaynaktan kontrol ederek sözlük anlamıyla karşılaştırabilir ve sonuca ulaşabilir.
• Kaynak kullanımında güçlük yaşadığında yardım alarak kontrol sürecini tamamlayabilir.
Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarını belirleme	Metni okurken anlamını bilmediği kelime veya kelime gruplarını ayırt ederek işaretler, bildiği unsurları gereksiz yere işaretlemez.	Anlamını bilmediği kelime ve kelime gruplarını belirler ancak bir unsuru atlar veya anlamını bildiği bir unsuru da işaretler.	Yönlendirmeyle metindeki bilinmeyen bir kelime veya kelime grubunu belirleyip işaretler, diğer işaretlemeleri sınırlı kalır.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir işaretleme veya cevap bulunmaz.
Bağlamdan hareketle anlam tahmini yapma	Tahminini kelimenin geçtiği cümle ve çevresindeki anlam ipuçlarına dayandırır; tahmini bağlamla uyumludur.	Bağlamdaki bir ipucundan yararlanır, tahmini kelimenin anlamını kısmen karşılar veya gerekçesi eksik kalır.	Yönlendirmeyle bağlamdan bir ipucu seçer; tahmini, kelimenin anlamıyla sınırlı bir ilişki kurar.	Anlam tahminine ilişkin değerlendirilebilir cevap bulunmaz.
Ön bilgilerden yararlanma	Konuyla ilgili ön bilgisini, gözlemini veya deneyimini tahminiyle açık biçimde ilişkilendirir.	Ön bilgisinden yararlanır ancak bu bilginin tahmine nasıl katkı sağladığını kısmen açıklar.	Ön bilgisini belirtir, yönlendirmeyle bu bilgiyi tahminiyle ilişkilendirebilir.	Ön bilgi kullanımına ilişkin değerlendirilebilir kanıt bulunmaz.
Tahmini, kaynaktan kontrol etme ve yargıya ulaşma	Tahminini güvenilir bir kaynaktan kontrol eder, kaynak anlamını yazar ve tahminiyle karşılaştırarak doğru/yanlış yargısına ulaşır.	Kaynak anlamını bulup yazar ancak tahminiyle karşılaştırma veya sonuç yargısı eksik kalır.	Yönlendirmeyle kaynağı kullanır ve anlamı kısmen aktarır, tahmin ile kaynak anlamı arasındaki sonuç ilişkisini netleştiremez.	Kaynakla kontrol ve sonuç yargısına ilişkin değerlendirilebilir kanıt bulunmaz.
Gerektiğinde yardım alarak kontrol sürecini sürdürme	Kaynağı bağımsız kullanır, güçlük yaşarsa uygun kişiden yardım isteyerek kontrol sürecini tamamlar.	Güçlük yaşadığında yardım alır ancak aldığı yardımı kontrol sürecine aktarmada eksiklik gösterir.	Güçlük yaşadığında yardım istemez, yönlendirmeyle yardım alarak kontrol sürecinin bir adımını tamamlar.	Kaynak kullanımı veya yardım alma sürecine ilişkin değerlendirilebilir kanıt bulunmaz.
Çalışma kâğıdını tamamlama	Belirlediği söz varlığı unsurları için tahmin, neden, sözlük anlamı ve sonuç alanlarını anlaşılır ve birbiriyle uyumlu biçimde doldurur.	Çalışma kâğıdını genel olarak tamamlar, bir alanı eksik bırakır veya bilgiler arasında sınırlı bir uyumsuzluk bulunur.	Yönlendirmeyle bir satırın temel alanlarını doldurur, diğer alanlar boş veya ilişkisi belirsiz kalır.	Çalışma kâğıdında değerlendirilebilir cevap bulunmaz.

Toplam Puan	..... / 18			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	15-18 Yetkin | 9-14 Gelişmekte | 1-8 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış veya sınırlı ancak değerlendirilebilir performans 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

4. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	1. Tema: Oyun Dünyası-Okuma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.O.5.20. Metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme *a) Metnin temayla ilgili söz varlığı unsurlarını belirler.* *b) Söz varlığı unsurlarının anlam ilişkilerini inceler.*

Etkinlik Adı: Söz Varlığı Hazinesinin Peşinde

Kullanılacak Materyaller

Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Güncel Türkçe Sözlük (basılı veya çevrim içi)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Cevap Anahtarı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. "Söz Varlığı Hazinesinin Peşinde" etkinliğinin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1'deki çalışma kâğıdı öğrencilere dağıtılır. Etkinliğin okuma metni olan "Köşe Kapmaca" sessizce okunur. Okuma sırasında Oyun Dünyası temasıyla ilişkili olduğu düşünülen en az üç söz varlığı unsurunun altı çizilir.
3. Çalışma kâğıdının 1. sorusunda "ebe, büyük, eksilmek, tatlı, coşku" kelimelerinin metindeki bağlamdan hareketle anlamları belirlenir; ardından Güncel Türkçe Sözlük'te metindeki kullanıma uygun anlam bulunup ilgili sütuna yazılır.
4. Çalışma kâğıdının 2. sorusundaki "Söz Varlığı Hazinesinin Peşinde" bulmacasındaki doğru-yanlış ifadeleri incelenir. Eş ve zıt anlam ilişkileri dikkate alınarak her ifade için karar verilir ve görseldeki hareket yönergeleri izlenerek hazineye ulaşma yolu tamamlanır.
5. Çalışma kâğıdı tamamlandıktan sonra cevap içeriği Ek-2'deki cevap anahtarıyla kontrol edilir. Öğrenci performansı Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir.
6. Ölçütlerde gözlenen kanıta göre kısa sözlü geri bildirim verilir. Gerekli görülen maddelerde öğrenciye cevabını gözden geçirme ve yeniden deneme fırsatı verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışma kâğıdındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Metindeki oyun temasıyla ilişkili söz varlığını yerinde belirlemişsin. "Büyük" ve "tatlı" gibi kelimelerin metindeki kullanımlarını metnin bağlamına göre açıklamış, sözlükteki uygun anlamla karşılaştırmışsın. Bulmacadaki eş ve zıt anlam ilişkilerini doğru değerlendirmen de anlam ilişkilerini ayırt edebildiğini gösteriyor. Bir sonraki çalışmada metinden seçeceğin yeni iki kelimenin yakın veya zıt anlamlılarını bularak aynı çözümlemeyi sürdürebilirsin.
Gelişmekte	Metindeki kelimelerin bağlamdaki anlamlarını genel olarak belirlemiş ve sözlükten uygun karşılıkları bulmuşsun. Ancak "büyük/tatlı" gibi bağlama göre farklı anlam kazanan bir kullanımda veya bulmacadaki eş-zıt anlam kararlarından birinde karışıklık görülüyor. Kelimenin geçtiği cümleyi yeniden okuyup iki kelimenin birbirinin yerine kullanılıp kullanılamayacağını kontrol ederek ilgili cevabı düzeltebilirsin.
Başlangıç	Metindeki oyun temasıyla ilişkili bazı kelimeleri fark etmişsin ancak kelimenin cümledeki anlamıyla sözlükteki anlamı ve eş-zıt anlam ilişkisini ayırmakta zorlanmışsın. Önce "Bu kelime yerine hangi sözcük gelirse cümlenin anlamı korunur?" sorusuyla tek bir kelimeyi yeniden inceleyip ardından bulmacadaki ilgili ifadeyi tekrar değerlendirebilirsin.
Performans Gözlenmedi	Çalışma kâğıdında ilgili ölçütlere ilişkin değerlendirilebilir bir cevap bulunmadığında bu düzey kullanılır. Metindeki "ebe" kelimesinin geçtiği cümle birlikte okunup kelimenin oyun içindeki anlamı belirlenerek kısa bir yeniden deneme yapılabilir.

Eksik veya hatalı öğrenmeler için;

- Kelimenin bağlamdaki anlamını belirlemekte zorlanan öğrencilerden kelimenin geçtiği cümleyi yeniden okumaları istenebilir. "Bu kelimenin yerine hangi kelimeyi getirirsek cümlenin anlamı değişmez?" sorusuyla öğrencilerin bağlamdan yararlanmaları sağlanabilir.
- "Büyük bir coşku" ve "tatlı bir yorgunluk" ifadelerindeki kelimelerinin temel anlamlarıyla mı farklı bir anlamda mı kullanıldığı öğrencilerle birlikte incelenebilir.
- Bağlamdaki anlam ile sözlük anlamını birbirine karıştıran öğrencilere bir kelimenin sözlükte birden fazla anlamının bulunabileceği örneklerle açıklanabilir.
- Öğrencilerden sözlükteki anlamlar arasından metindeki kullanıma uygun olanı seçmeleri istenebilir.

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
	• Eş ve zıt anlam ilişkilerini ayırt etmekte zorlanan öğrencilere "aynı veya yakın anlam" ve "karşıt anlam" kavramları örnek kelime çiftleri üzerinden yeniden hatırlatılabilir. • Yanlış değerlendirilen doğru-yanlış ifadelerinde doğrudan cevabı vermek yerine "Bu iki kelime birbirinin yerine kullanılabilir mi?" veya "Bu kelimeler karşıt durumları mı anlatıyor?" soruları yöneltilebilir. • Yönergeleri takip etmekte zorlanan öğrencilerle doğru ve yanlış seçeneklerinin gösterdiği hareketler adım adım uygulanabilir. • Öğrenciden hatalı cevaplarını yeniden inceleyerek yanlışının nedenini sözlü olarak açıklaması istenebilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Kelimenin bağlamdaki anlamını belirlemekte, sözlük kullanmakta veya anlam ilişkilerini incelemekte güçlük yaşayan öğrenciler için incelenecek kelimenin geçtiği cümle renkli olarak işaretlenebilir.
- "Cümlede ne anlatılıyor?", "Kelimenin yerine hangi sözcük getirilebilir?" ve "Bu sözcük cümleye nasıl bir anlam katıyor?" gibi yönlendirici sorular kullanılabilir.
- Bağlamdaki anlamı belirleme süreci bir kelime üzerinden öğretmen rehberliğinde örneklendirilebilir.
- Öğrencilere sözlükte madde başı, anlam numarası ve örnek cümleleri nasıl inceleyecekleri gösterilebilir.
- Kelimelerin olası anlamlarının bulunduğu bir anlam havuzu verilerek metindeki anlama uygun olanı seçmeleri istenebilir.
- "Kelime-Bağlamdaki Anlamı-Sözlükteki Uygun Anlamı" başlıklı yapılandırılmış tablo kullanılabilir.
- Eş ve zıt anlamlı kelimeler renklerle ayırt edilebilir; güzel-çirkin, önce-sonra, boş-dolu ve yavaş-hızlı gibi kelime çiftleri görsellerle desteklenebilir.
- Doğru-yanlış ifadeleri daha küçük gruplar hâlinde ele alınabilir ve her ifadenin ardından öğrenciden seçiminin gerekçesini açıklaması istenebilir.
- Yönergeleri takip etmekte zorlanan öğrenciler için başlangıç noktası ve hareket yönleri renkli oklarla belirginleştirilebilir. Öğrenciye ek süre verilebilir ve gerektiğinde akran veya öğretmen rehberliğinde çalışması sağlanabilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden metindeki farklı kelimeleri seçerek bu kelimelerin bağlamdaki ve sözlükteki anlamlarını karşılaştırmaları, "büyük" ve "tatlı" kelimelerini farklı anlamlarda yeni cümlelerde kullanmaları ve birden fazla anlamı bulunan kelimeler için örnek cümleler oluşturmaları istenebilir.
- Metindeki kelimelerin eş, yakın veya zıt anlamlıları bulunup cümle içinde kullanılabilir.
- Bir paragraf, seçilen kelimelerin eş veya yakın anlamlılarıyla yeniden yazılarak değişikliğin anlama etkisi tartışılabilir.
- Öğrenciler eş ve zıt anlamlı kelimelere yönelik yeni doğru-yanlış önermeleri veya "Söz Varlığı Hazinesinin Peşinde" etkinliğinin yapısına benzer yeni bir hazine yolu hazırlayabilir.
- Seçilen bir kelime için farklı anlamları, eş/yakın ve zıt anlamlıları ile örnek cümleleri içeren anlam haritası oluşturulabilir.
- Metindeki söz varlığı unsurları kullanılarak köşe kapmaca oyununu tanıtan kısa bir paragraf yazılabilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

SÖZ VARLIĞI HAZİNESİNİN PEŞİNDE

Okuma Metni: Köşe Kapmaca

Aşağıdaki metni okuyunuz. Okurken Oyun Dünyası temasıyla ilgili olduğunu düşündüğünüz en az üç söz varlığı unsurunun altını çiziniz.

O gün, öğle arasında sınıf arkadaşlarımızla birlikte okul bahçesinde köşe kapmaca oynamaya karar verdik. Hava çok güzeldi, gökyüzü açıktı ve hafif bir rüzgâr esiyordu.

Önce oyun alanındaki dört köşeyi belirledik. Ardından ebeyi seçtik ve oyuna başladık. İlk ebe Ayşe'ydi. Ortada dikkatle bekliyor, bizim yer değiştirmemizi izliyordu. Bir süre sonra arkadaşım Efe bulunduğu köşeden ayrılıp karşı tarafa koştu. Ayşe hemen koşup ondan önce köşeye ulaştı. Efe bir an için üzülse de oyuna yeniden katıldı. Oyun keyif içinde oynanıyor, ebe olan kişi de sürekli değişiyordu. Sıra bana geldiğinde dikkatlice etrafı izlemeye başladım. Herkes uygun anı kolluyordu. Birden Mert yer değiştirmek için koşmaya başladı. Ben ondan önce davranıp boş köşeye ulaşınca büyük bir neşe doldu içime. Oyun ilerledikçe heyecanımız daha da arttı. Bazı arkadaşlarımız biraz yavaş, bazıları ise çok hızlı hareket ediyordu. Bahçede kahkahalar yükseliyor, herkes büyük bir coşku ile oyuna devam ediyordu.

Zil çalana kadar bahçedeki koşuşturmacamız, heyecanımız ve kahkahalarımız hiç eksilmedi. Oyunun sonunda hepimiz tatlı bir yorgunlukla, yüzümüzde kocaman gülümsemelerle sınıfa doğru yöneldik. Üstümüz başımız biraz tozlanmış, nefes nefese kalmıştık ama o gün köşe kapmaca oynarken bahçede bıraktığımız neşeli sesler, okul koridorlarına kadar bizimle birlikte gelmişti.

Komisyon

1. **Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından yola çıkarak yazınız. Ardından kelimelerin anlamlarını Güncel Türkçe Sözlük'ten bulup yazınız.**

Kelime	Bağlamdaki Anlamı	Sözlükteki Anlamı
ebe		
büyük		
eksilmek		
tatlı		
coşku		

2. "Söz Varlığı Hazinesinin Peşinde" bulmacasını yönergelerine göre çözünüz.

Aşağıdaki ifadeleri doğru veya yanlış olmaları yönünden değerlendiriniz. Kutuların numaralarını takip ederek yönergelerden hareketle hazineye ulaşınız.

1

Güzel ve çirkin kelimeleri zıt anlamlıdır.

Doğru (1 adım sağa git.)

Yanlış (1 adım sola git.)

2

Okul kelimesi, mektep kelimesiyle eş anlamlıdır.

Doğru (1 adım sağa git.)

Yanlış (1 adım aşağı git.)

3

Coşku kelimesinin eş anlamlısı hevestir.

Doğru (1 adım sağa git.)

Yanlış (1 adım aşağı git.)

4

Önce kelimesi, sonra kelimesiyle zıt anlamlıdır.

Doğru (1 adım sağa git.)

Yanlış (1 adım sola git.)

5

Neşeli kelimesinin eş anlamlılarından biri kaygılıdır.

Doğru (1 adım yukarı git.)

Yanlış (1 adım sağa git.)

6

Boş ve dolu kelimeleri zıt anlamlıdır.

Doğru (1 adım aşağı git.)

Yanlış (1 adım yukarı git.)

7

Büyük kelimesi, küçük kelimesi ile eş anlamlıdır.

Doğru (1 adım sola git.)

1Yanlış (1 adım sağa git.)

8

Yavaş kelimesinin zıt anlamlısı hızlıdır.

Doğru (1 adım sağa git.)

Yanlış (1 adım aşağı git.)

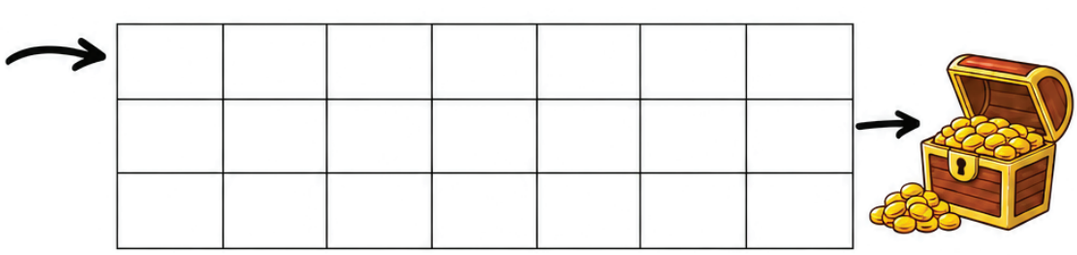

EK-2 CEVAP ANAHTARI

Tema ile ilişkili söz varlığı unsurlarını belirleme

Öğrencinin metinde altını çizdiği söz varlığı unsurları Oyun Dünyası temasıyla doğrudan ilişkiliyse kabul edilir. Örnekler; köşe kapmaca, oyun alanı, köşe, ebe, yer değiştirmek, boş köşe, koşmak.

1. Soru

Kelime	Bağlamdaki anlam için beklenen örnek	Sözlükteki uygun anlam için örnek
ebe	Köşe kapmaca oyununda ortada durup boşalan köşeyi kapmaya çalışan oyuncu.	Bir oyunda diğer oyuncuları yakalamak, bulmak veya belirli bir görevi yürütmekle görevlendirilen oyuncu anlamlarından metne uygun olanı.
büyük	"Büyük bir neşe/coşku" sözünde yoğun, güçlü, yüksek derecede.	Boyut anlamı dışında, derece veya etki bakımından güçlü/önemli olmayı anlatan uygun anlam.
eksilmek	Azalmak, daha az hâle gelmek.	Azalmak, azalır duruma gelmek anlamı.
tatlı	"Tatlı bir yorgunluk" sözünde hoş, hafif, rahatsız etmeyen.	Tat alma anlamı dışında hoşluk ve olumlu duygu bildiren kullanıma uygun anlam.
coşku	Güçlü sevinç ve heyecan.	Yoğun sevinç/heyecan durumunu karşılayan uygun anlam.

Açıklama: Sözlük sütununda öğrencinin *Güncel Türkçe Sözlük'te* yer alan anlamlar arasından metindeki kullanıma uygun olanı seçmesi beklenir. Farklı ancak anlamca uygun ifadeler kabul edilir.

2. Soru - Söz Varlığı Hazinesinin Peşinde Bulmacası

No	Karar	Hareket	Kısa gerekçe
1	Doğru	1 adım sağa	Güzel ve çirkin zıt anlamlıdır.
2	Doğru	1 adım sağa	Okul ve mektep eş anlamlıdır.
3	Yanlış	1 adım aşağı	Coşku ve heves eş anlamlı değildir.
4	Doğru	1 adım sağa	Önce ve sonra zıt anlamlıdır.
5	Yanlış	1 adım sağa	Neşeli ve kaygılı eş anlamlı değildir.
6	Doğru	1 adım aşağı	Boş ve dolu zıt anlamlıdır.
7	Yanlış	1 adım sağa	Büyük ve küçük eş değil, zıt anlamlıdır.
8	Doğru	1 adım sağa	Yavaş ve hızlı zıt anlamlıdır.

Doğru hareket dizisi: sağa, sağa, aşağı, sağa, sağa, aşağı, sağa, sağa. Bu dizi görseldeki başlangıçtan hazineye ulaşır.

Cevap anahtarı cevapların içerik doğruluğunu kontrol etmek için kullanılır. Performans düzeyi ve toplam puan Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre belirlenir.

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

- Metindeki Oyun Dünyası temasıyla ilgili söz varlığı unsurlarını belirleyebilir.
- Verilen kelimelerin metindeki bağlama göre anlamlarını açıklayabilir.
- Sözlükteki anlamlardan metindeki kullanıma uygun olanı seçebilir.
- Bulmacadaki önermelerin doğru veya yanlış olduğuna karar verebilir.
- Eş ve zıt anlamlı kelimeler arasındaki anlam ilişkisini ayırt edebilir.

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Tema ile ilgili söz varlığını belirleme	Metinden Oyun Dünyası temasıyla doğrudan ilişkili söz varlığı unsurlarını seçer ve işaretler.	Tema ile ilişkili uygun söz varlığı unsurları seçer, seçimlerinden biri metnin genel söz varlığı içinde kalır ancak tema ilişkisi zayıftır.	Metinden bir söz varlığı unsurunu oyun temasıyla ilişkilendirerek seçer, diğer seçimlerinde yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir işaretleme bulunmaz.
Bağlamdaki anlamı belirleme	Kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından yola çıkarak uygun biçimde açıklar.	Kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından yola çıkarak belirler ancak "tatlı" veya "büyük" gibi anlamı bağlama göre değişen kelimelerin anlamını belirlemede kelimenin gerçek anlamıyla metindeki anlamını karıştırabilir.	Bir veya iki kelimenin anlamını bağlama uygun açıklar, diğerlerinde cümlenin verdiği ipucunu kullanmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir cevap bulunmaz.
Sözlükteki uygun anlamı seçme	Verilen kelimeler için sözlükte yer alan anlamlardan metindeki kullanıma uygun olanı seçip yazar.	Sözlükten anlamları bulur, bir kelimede metindeki kullanıma uygun olmayan anlamı seçer veya karşılaştırmayı eksik bırakır.	Sözlükte ilgili maddeyi bulur, metindeki kullanıma uygun anlamı seçmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir cevap bulunmaz.
Doğru-yanlış ifadelerini değerlendirme	Bulmacadaki sekiz ifadenin doğru veya yanlış olduğunu kelimelerin anlamlarına göre doğru değerlendirir.	İfadeleri anlam ilişkilerine göre değerlendirir, bir veya iki ifadede kararını yanlış verir.	Doğru-yanlış kararlarından bazılarını verir, bu kararlarını kelimelerin anlamlarıyla ilişkilendirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir karar bulunmaz.
Eş ve zıt anlam ilişkilerini ayırt etme	Okul-mektep eş anlam ilişkisini ve güzel-çirkin, önce-sonra, boş-dolu, yavaş-hızlı zıt anlam ilişkilerini ayırt eder; eş anlamlı olmayan çiftleri de doğru belirler.	Eş ve zıt anlam ilişkilerini genel olarak ayırt eder, bir kelime çiftini yanlış sınıflandırır.	Eş veya zıt anlam ilişkilerinden birini doğru örnek üzerinden ayırt eder, diğer ilişkileri belirlemek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir ilişkilendirme bulunmaz.

Toplam Puan	..... / 15			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	13-15 Yetkin | 8-12 Gelişmekte | 1-7 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış veya sınırlı ancak değerlendirilebilir performans 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

Ek süreç gözlemi	Puanlamaya dâhil edilmez
Ölçme aracındaki 5. madde	Yönergeleri takip ederek bulmacayı tamamlayabilmiştir. ☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

5. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	1. Tema:Oyun Dünyası-Konuşma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.K.5.7. Hazırlıksız konuşma yapabilme *a) Çıkış noktasından ve ön bilgilerinden hareketle kısa süreli zihinsel planlama yapar.* *b) Doğaçlama yoluyla bağlama uygun ve doğal bir biçimde konuşur.* T.K.5.17. Konuşmasını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme *a) Kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirler.* *b) Söz varlığı unsurlarına bağlama uygun şekilde konuşmasında yer verir.*

Etkinlik Adı: En Sevdiğimiz Oyuncak

Kullanılacak Materyaller	Ölçme ve Değerlendirme Araçları
Materyal gerektirmez.	Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-1)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-1'deki başarı ölçütleri, uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Öğrencilere düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Bir hazırlıksız konuşma etkinliği yapılacağı belirtilir. Öğrencilerden anı, gözlem veya deneyimlerinden hareketle en sevdiği oyuncağını tanıtan en az beş cümlelik bir konuşma yapmaları istenir.
3. Konuşmada oyuncağın biçim özelliklerine ve oyuncağın kendileri için neden önemli olduğu bilgisine yer verilmesi gerektiği belirtilir.
4. Konuşmayı zenginleştirmek için deyim, ikileme, zıt anlamlı kelime, pekiştirme vb. söz varlığı unsurlarından en az üçünün belirlenmesi ve bunların bağlama uygun biçimde kullanılması istenir.
5. Kısa süreli zihinsel planlama için zaman ayrılır. Tam bir konuşma metni yazılmadan "oyuncağın adı - özellikleri - benim için önemi - anım" gibi ana noktaların zihinde sıralanması sağlanır.

6. Konuşmalar doğaçlama yoluyla gerçekleştirilir. Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılması; gereksiz sözcük ve ifadelerden, anlamca çelişen anlatımlardan kaçınılması ve yabancı dillerden alınan, dilimizde henüz yaygınlaşmamış kelimeler yerine Türkçe karşılıklarının tercih edilmesi gerektiği hatırlatılır.
7. Her konuşma Ek-1'deki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Geri bildirim, öğrencinin konuşmasında gözlenen kanıta göre verilir. Gerekli görülen ölçüt için kısa bir bölüm geri bildirim sonrasında yeniden söyletilerek öğrencinin düzeltmesini uygulamasına fırsat verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin konuşmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin konuşma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Oyuncağını tanıtırken düşüncelerini anlaşılır bir sırayla aktarmış, biçim özelliklerini ve senin için neden önemli olduğunu açıkça anlatmışşın. Söz varlığı unsurlarını bağlama uygun kullanman ve anlatımını gereksiz tekrarlardan uzak tutman konuşmanı güçlendirmiş. Bir sonraki denemede aynı oyuncağı farklı bir bakış açısından doğaçlama anlatarak anlatım çeşitliliğini artırabilirsin.
Gelişmekte	Oyuncağının temel özelliklerini anlatmış ve konuşmayı sürdürebilmişsin. Ancak oyuncağın senin için neden önemli olduğunu açıklama veya seçtiğin söz varlığı unsurlarını bağlama uygun kullanma boyutlarından biri geliştirilebilir. Yeniden deneme esnasında öğrenciden, anlatacağı iki ana noktayı zihninde sıralaması ve bir söz varlığı unsurunu bu noktalardan birine doğal biçimde yerleştirmesi istenebilir.
Başlangıç	Oyuncağınla ilgili anlamlı bir bilgi vermiş ve konuşmaya başlamışşın. Konuşmanın akışını kurmak, oyuncağın özellikleriyle senin için önemini birlikte açıklamak ve söz varlığı unsurlarını bağlama yerleştirmek için desteğe ihtiyaç duyuyorsun. "Oyuncağım nasıl görünüyor?" ve "Benim için neden önemli?" sorularını cevaplayarak kısa bir bölümü yeniden anlatması istenebilir.
Performans Gözlenmedi	Değerlendirme ölçütlerine ilişkin yeterli konuşma kanıtı oluşmadığı için performans gözlenememiştir. Görevin anlaşılıp anlaşılmadığı kısa bir soruyla kontrol edildikten sonra oyuncağın adı ve bir özelliği söyletilerek konuşma sürecine yeniden başlanabilir.

Eksik ve yanlış öğrenmeleri olan öğrenciler için;

• Kısa süreli zihinsel planlama yapmakta zorlanan öğrenciye önce "Oyuncağının hangi özelliklerini anlatacaksın?" daha sonra "Bu oyuncak senin için neden önemli?" soruları yöneltilir.

• Bağlama uygun ve doğal biçimde konuşmakta zorlanan öğrenciye örnek bir konuşma sunulabilir. Öğrenciden konuşmasını kendi cümleleriyle yeniden oluşturması istenebilir. konuşmasını kendi cümleleriyle yeniden gerçekleştirmesi istenebilir.

• Kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirleyemeyen öğrenciye deyim, ikileme, zıt anlamlı kelime ve pekiştirme örneklerinden oluşan ipucu kartları sunulabilir.

• Söz varlığı unsurlarını bağlama uygun kullanamayan öğrenciye uygun ve uygun olmayan örnek cümleler verilip karşılaştırılarak kendi cümlesini yeniden kurması sağlanabilir.

• Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmakta zorlanan öğrenciye konuşmasında uygun olmayan ifadeler fark ettirilerek öğrenciden bunları yeniden düzenlemesi istenir. Gereksiz sözcük ve ifadeler kullanan öğrenciye, cümlesini anlamı koruyarak sadeleştirme çalışması yaptırılabilir. Anlamca çelişen ifadeleri bir arada kullanan öğrencinin çelişki oluşturan sözcükleri belirlemesi ve cümlesini yeniden kurması sağlanır. Yönlendirme sonrasında öğrenciye ilgili ölçütü yeniden sergileyebileceği kısa bir konuşma fırsatı verilebilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Zihinsel planlama için "oyuncağın adı - özellikleri - benim için önemi - anım" başlıklarından oluşan görsel plan kartı kullanılabilir.
- Bağlama uygun ve doğal konuşmayı desteklemek amacıyla öğrencinin önce eşli, ardından küçük grup içinde kısa konuşma provaları yapması istenebilir.
- Söz varlığı unsurlarını belirlemekte zorlanan öğrenciye sınırlı sayıda deyim, ikileme, zıt anlamlı kelime ve pekiştirme kartı sunularak seçim yapması sağlanabilir. Seçtiği söz varlığı unsurlarını bağlama uygun kullanabilmesi için örnek cümle kurma çalışmaları yapılabilir.
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmayı desteklemek amacıyla öğrencinin konuşmasından seçilen cümleler birlikte yeniden düzenlenebilir.

Zenginleştirme

- Aynı oyuncağı; "bir çocukluk anısını anlatma", "bir arkadaşına önerme" veya "oyuncağın kendisiymiş gibi konuşma" gibi farklı çıkış noktalarından hareketle doğaçlama olarak anlatması istenebilir.
- Konuşmasında farklı türlerde ve daha çeşitli söz varlığı unsurlarına yer vermesi, bunları bağlama uygun biçimde kullanması istenebilir.

EK-1 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri
- Konuşmasını kısa süreli zihinsel planlamaya dayalı, anlaşılır bir sırayla sürdürebilir.
- Oyuncağının biçim özelliklerini ve onun için neden önemli olduğunu açıklayabilir.
- Bağlama uygun ve doğal biçimde konuşabilir.
- Konuşmasını zenginleştirecek en az üç söz varlığı unsurunu bağlama uygun kullanabilir.
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanabilir.
- Gereksiz sözcük ve ifadelerden kaçınabilir.
- Anlamca çelişen ifadeleri bir arada kullanmamaya dikkat edebilir.

Konuşma en az beş cümle olacak biçimde gerçekleştirilir. Başarı ölçütleri konuşma öncesinde öğrencilerle paylaşılır

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Kısa süreli zihinsel planlamayı konuşmaya yansıtma	Oyuncağını tanıtma, oyuncağın özelliklerini açıklama ve neden önemli olduğunu belirtme bölümlerini anlaşılır bir akışla sürdürür. Anlatımda geçişler doğaldır.	Konuşmanın ana noktalarını anlaşılır bir sırada sunar; bir noktada dağılsa veya tekrara düşse de konuşmayı kendi başına toparlar.	Konuşmada bir ana noktaya yer verir; düşüncelerini sıralamak ve bölümler arasında bağlantı kurmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Oyuncağın biçim özelliklerini ve kişisel önemini açıklama	Oyuncağın belirgin biçim özelliklerini ve kendisi için neden önemli olduğunu açık ve birbiriyle ilişkili biçimde anlatır; anı, gözlem veya deneyiminden yola çıkarak uygun bir ayrıntıya yer verir.	Oyuncağın özelliklerini ve kendisi için önemini açıklar, bu iki bölümden biri kısa veya ayrıntısız kalır.	Oyuncağın özelliği veya kendisi için önemiyle ilgili anlamlı bir bilgi verir, diğer boyutu açıklamak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Bağlama uygun ve doğal biçimde konuşma	En sevdiği oyuncağını bağlama uygun, kendi cümleleriyle ve doğal bir anlatımla tanıtır; duraksamaları anlam akışını bozmaz.	Konuşma genel olarak bağlama uygundur ve doğal sürer, belirgin bir duraksama veya tekrar olsa da anlatım anlaşılır.	Bağlamla ilişkili kısa ifadeler kullanır, konuşmayı sürdürmek veya düşüncesini tamamlamak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Söz varlığı unsurlarını bağlama uygun kullanma	Deyim, ikileme, zıt anlamlı kelime, pekiştirme vb. söz varlığı unsurlarından en az üçünü anlamı destekleyecek ve doğal duracak biçimde kullanır.	Konuşmasını söz varlığı unsurlarıyla zenginleştirir, seçtiği unsurlardan biri bağlama tam oturmadığı için anlatım yer yer zayıflar.	Bir söz varlığı unsurunu bağlamla ilişkilendirerek kullanır, diğer unsurları seçmek veya uygun kullanmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir söz varlığı kullanımı bulunmaz.
Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma	Anlamı açık cümleler kurar; sözcük seçimleri bağlama uygundur ve gerektiğinde yabancı kökenli, yaygınlaşmamış sözcükler yerine Türkçe karşılıklarını kullanır.	Cümleleri genel olarak doğru ve anlaşılırdır, bir anlatım veya sözcük seçimi sorunu olsa da anlam korunur.	Kısa ve anlaşılabilir cümleler kurar, sözcük seçimi veya cümle kuruluşundaki sorunları düzeltmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Gereksiz sözcük ve ifadelerden kaçınma	Düşüncelerini yalın ve açık biçimde ifade eder, aynı anlamı gereksiz yere yineleyen sözcük veya ifadelere yer vermez.	Anlatım genel olarak yalındır, aynı düşünceyi yineleyen bir ifade bulunsa da konuşmanın akışı ve anlamı korunur.	Aynı düşünceyi art arda yineleyen ifadeler kullanarak aktarır. Yönlendirme yapıldığı takdirde cümlesini anlamını koruyacak şekilde sadeleştirir.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Anlamca çelişen ifadeleri bir arada kullanmama	Konuşmasındaki ifadeler anlam bakımından birbiriyle tutarlıdır. Aynı cümlede veya art arda gelen cümlelerde anlam çelişkisi yoktur.	Bir ifadede anlam tutarlılığı zayıflasa da ne anlatmak istediği anlaşılır ve konuşmasını kendi başına düzeltebilir.	Anlamca çelişen bir ifade anlatımı belirsizleştirir; çelişki oluşturan sözcüğü fark etmek ve cümleyi yeniden kurmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.

Toplam Puan	..... / 21			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	18-21 Yetkin | 11-17 Gelişmekte | 1-10 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış veya zayıf ancak değerlendirilebilir bir konuşma kanıtı 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

6. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	1. Tema: Oyun Dünyası-Konuşma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.K.5.17. Konuşmasını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme *a) Kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirler.* *b) Söz varlığı unsurlarına bağlama uygun şekilde konuşmasında yer verir.*

Etkinlik Adı: Hodak Oyunu

Kullanılacak Materyaller

Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Hodak videosu (EBA bağlantısı),

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-2)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-2'deki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. "Hodak" adlı oyun tanıtım videosu izletilir. Videoda oyun tanıtımını zenginleştiren söz varlığı unsurları belirlenir ve bu unsurların hangi anlamda kullanıldığı üzerinde durulur.
3. Ek-1'deki çalışma kâğıdı dağıtılır. Öğrencilerden kendi oynadıkları ve arkadaşları tarafından az bilindiğini düşündükleri bir oyunu seçmeleri istenir.
4. Seçilen oyunla ilgili en az bir deyim, bir ikileme ve bir eş anlamlı kelime çiftinin hazırlık kartına yazılması; bu unsurların konuşmada anlamı destekleyecek yerlerde kullanılması planlanır.
5. Karttaki söz varlığı unsurlarının konuşmanın anlamını bozmadan, doğal ve bağlama uygun biçimde kullanılması istenerek seçilen oyunu tanıtan 1-2 dakikalık konuşmalar yaptırılır.
6. Konuşma sırasında Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılması, yabancı dillerden alınan ve dilimizde henüz yaygınlaşmamış kelimeler yerine Türkçe karşılıklarının tercih edilmesi; gereksiz kelime tekrarlarından ve anlamca çelişen ifadelerden kaçınılması gerektiği hatırlatılır.
7. Konuşmalar Ek-2'deki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Konuşmanın 1-2 dakikalık uygulama süresine uygunluğu ek gözlem olarak not edilir ve analitik dereceli puanlama anahtarı toplam puanına katılmaz.
8. Öğrencilere konuşmalarında gözlenen kanıta dayalı sözlü geri bildirim verilir. Gerekli görülen bir ölçüt için kısa bir bölüm yeniden söyletilerek öğrencinin geri bildirimi uygulamasına fırsat verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin konuşmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin konuşma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Konuşma öncesinde oyununa uygun söz varlığı unsurlarını belirlemiş ve bunları anlatımını zenginleştirecek şekilde kullanmışsın. Cümlelerin açık, sözcük seçimlerin bağlama uygun; gereksiz tekrar ve anlam çelişkisi oluşturmamışşın. Dilimize yerleşmemiş yabancı sözcükler yerine Türkçe karşılıklarını bağlama uygun şekilde kullanmışsın Bir sonraki konuşmanda aynı oyunu farklı bir dinleyici kitlesine tanıtarak söz varlığı seçimlerini yeniden düzenleyebilirsin.
Gelişmekte	Oyununu anlaşılır biçimde tanıtmış ve belirlediğin söz varlığı unsurlarından bazılarını yerinde kullanmışsın. Bir unsurun bağlama uygun olmadığı veya bir cümlede gereksiz tekrar bulunduğu görülüyor. Öğrenciden, yeniden deneme konuşmasında kartındaki her unsur için kullanacağı cümleyi kısaca planlayıp anlatımı sadeleştirmesi istenebilir.
Başlangıç	Konuşmanda oyunla ilgili anlamlı bilgiler vermiş ve bir söz varlığı unsurunu kullanmaya başlamışşın. Söz varlığı unsurlarını önceden belirlemek, anlamına uygun kullanmak ve cümlelerini gereksiz tekrarlardan arındırmak için desteğe ihtiyaç duyuyorsun. Öğrenciden, kartından bir deyim veya ikileme seçip bu unsuru doğal bir şekilde kullanacağı cümlesini yeniden kurması istenebilir.
Performans Gözlenmedi	Değerlendirme ölçütlerine ilişkin yeterli konuşma kanıtı oluşmadığı için performans gözlenememiştir. Görevin anlaşılıp anlaşılmadığı kontrol edildikten sonra bir söz varlığı unsuru seçtirilip bu unsuru içeren kısa bir oyun tanıtım cümlesiyle yeniden başlanabilir.

Eksik ve yanlış öğrenmeleri olan öğrenciler için;

- "Hodak" videosu yeniden izletilerek kullanılan deyim, ikileme ve diğer söz varlığı unsurları öğrencilerle birlikte belirlenir.
- Öğrencilere konuşmalarını hazırlamadan önce kullanacakları söz varlığı unsurlarını planlamaları ve bunları hangi cümlede kullanacaklarını not etmeleri önerilir.
- Yabancı kökenli kelimelerin yerine kullanılabilecek Türkçe karşılıklar sınıfça belirlenerek küçük bir sözlük oluşturulur.
- Öğrencilerin konuşmalarını prova etmeleri sağlanır, gereksiz sözcük tekrarları ve anlamca çelişen ifadeler birlikte düzeltilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Söz varlığı unsurlarını ayırt etmekte zorlanan öğrenciler için deyim, atasözü, ikileme ve eş anlamlı kelimelerin örneklerini içeren görsel destek kartları hazırlanabilir.
- Konuşma öncesinde örnek bir oyun tanıtımı yapılabilir ve kullanılan söz varlığı unsurları birlikte incelenebilir.
- Gerektiğinde öğrencilerin hazırlık kartlarına ek ipuçları verilerek konuşmalarını planlamaları desteklenebilir.
- Daha kısa süreli konuşmalarla başlanıp öğrencinin kendine güveni arttıkça konuşma süresi kademeli olarak artırılabilir.

Zenginleştirme

- Daha fazla deyim, atasözü, ikileme ve eş anlamlı sözcük kullanılması istenebilir.
- Farklı metin türlerinde kullanılan kalıplaşmış ifadelerden uygun olanlarını oyun tanıtım konuşmasına aktarmaları istenebilir.
- Tanıttıkları oyunun kültürel geçmişi, oynandığı yöre ve çocukların gelişimine katkıları hakkındaki kısa bilgilerden yararlanarak konuşmalarını zenginleştirmeleri sağlanabilir.
- Konuşmalarını farklı dinleyici kitlelerine (küçük çocuk, turist vb.) uygun olarak düzenlemeleri istenebilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Öğrencinin Adı Soyadı: .....

a. Yandaki karekodu okutarak "Hodak" **adlı oyunun tanıtıldığı metni izleyiniz. Metni izlerken oyun tanıtımıyla ilgili söz varlığı unsurlarını (eş veya zıt anlamlı kelime; deyim, atasözü vb.) aşağıdaki alana not ediniz.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b. İzlediğiniz "Hodak" **adlı videoda oyun tanıtılırken gerekli olan malzemelere, oyunun kurallarına (kaç kişi ile oynandığı, ebe seçimi, nasıl oynandığı, oyunu kazananın nasıl belirlendiği), oyunun amacına yer verilmiştir. Siz de kendi oynadığınız, arkadaşlarınız tarafından az bilindiğini düşündüğünüz bir oyunu tanıtan konuşma yapacaksınız. Konuşmanıza başlamadan önce seçtiğiniz oyunla ilgili en az bir deyim, bir ikileme ve bir eş anlamlı kelime çiftini aşağıdaki kartlara yazınız.**

Deyim	İkileme	Eş Anlamlı Kelime

c. Kartınızdaki söz varlığı unsurlarını konuşmanızın anlamını bozmadan, doğru yerde kullanmaya özen göstererek seçtiğiniz oyunu tanıtan bir konuşma yapınız. Konuşma sürecinizde aşağıdaki uyarıları dikkate alınız:

- Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanıldığı cümleler kurunuz.
- Yabancı kökenli, henüz Türkçeleşmemiş kelimeler yerine Türkçe karşılıklarını tercih ediniz.
- Gereksiz kelime kullanmaktan (aynı anlama gelen kelimeleri art arda tekrar etme) kaçınınız.
- Anlamca çelişen kelimeleri bir arada kullanmayınız ("Az çok geldiler." gibi tutarsız ifadelerden kaçınınız).

EK-2 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:
• Konuşma öncesinde kullanacağı en az bir deyim, bir ikileme ve bir eş anlamlı kelime çiftini belirleyebilir.
• Belirlediği söz varlığı unsurlarını konuşmasının anlamını bozmadan, bağlama uygun kullanabilir.
• Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanarak anlaşılır cümleler kurabilir.
• Yabancı dillerden alınan ve dilimizde henüz yaygınlaşmamış kelimeler yerine uygun Türkçe karşılıklarını tercih edebilir.
• Gereksiz kelime tekrarlarından ve anlamca çelişen ifadelerden kaçınabilir.
Başarı ölçütleri *konuşma* öncesinde öğrencilerle *paylaşılır.*

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Konuşma öncesinde kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirleme (Çalışma Kâğıdı b maddesi)	Seçtiği oyunla ilişkili en az bir deyim, bir ikileme ve bir eş anlamlı kelime çiftini konuşma öncesinde karta yazar; seçimleri oyun tanıtımına uygundur.	Üç türden ikisini oyunla ilişkilendirerek doğru belirler, diğer tür eksik kalır veya oyun bağlamıyla ilişkisi zayıftır.	Yönlendirmeyle söz varlığı türlerinden birine uygun bir örnek belirler, diğerlerini belirlemek veya oyunla ilişkilendirmek için desteğe ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir kanıt bulunmaz.
Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma	Oyun tanıtımını açık, anlaşılır ve bağlama uygun cümlelerle sürdürür; kelime seçimi anlatımı destekler.	Konuşması genel olarak doğru ve anlaşılırdır, bir cümle kuruluşu veya kelime seçimi sorunu bulunsa da anlam korunur.	Kısa ve anlaşılabilir ifadeler kullanır. Cümle kuruluşu veya kelime seçimindeki sorunları düzeltmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Yabancı kökenli, henüz Türkçeleşmemiş kelimeler yerine Türkçe karşılıklarını tercih etme	Türkçe karşılığı bulunan yabancı ve henüz yaygınlaşmamış kelimeler yerine uygun Türkçe karşılıklarını kullanır, gereksiz yabancı kelime kullanımına yer vermez.	Konuşmasında kelimelerin Türkçe karşılıklarını genel olarak tercih eder, bir kullanımda yabancı ifade kalsa da anlatımı Türkçe kelimelerle sürdürür.	Yabancı bir ifadeyi Türkçe karşılığıyla değiştirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar ve yönlendirmeyle uygun karşılığı kullanır.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Gereksiz kelime kullanmaktan kaçınma	Gereksiz yere yineleyen kelime ve ifadelere yer vermeden düşüncelerini yalın ve açık biçimde ifade eder.	Anlatım genel olarak yalındır, bir yerde aynı anlamı yineleyen bir ifade kullansa da konuşmanın anlamı ve akışı korunur.	Aynı anlamı yineleyen ifadeler kullanır, yönlendirmeyle bir cümlesini anlamı koruyarak sadeleştirir.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Anlamca çelişen kelimeleri bir arada kullanmama	Konuşmasındaki ifadeler anlam bakımından birbiriyle tutarlıdır, anlamca çelişen kelimeleri aynı ifadede bir araya getirmez.	Bir ifadede anlam tutarlılığı zayıflasa da ne anlatmak istediği anlaşılır ve konuşmasını kendi başına düzeltebilir.	Anlamca çelişen bir ifade anlatımı belirsizleştirir; çelişki oluşturan kelimeyi fark etmek ve cümleyi yeniden kurmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Belirlediği söz varlığı unsurlarını anlamına ve bağlama uygun kullanma	Kartında belirlediği deyim, ikileme ve eş anlamlı kelime çiftini konuşmanın anlamını destekleyen doğal yerlerde kullanır.	Belirlediği unsurlardan ikisini anlamına uygun kullanır, bir unsurun kullanımında zorlanmış veya unsur bağlama tam uymamıştır.	Belirlediği unsurlardan birini bağlama uygun kullanır, diğerlerini konuşmaya doğal biçimde yerleştirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir söz varlığı kullanımı bulunmaz.

Toplam Puan	..... / 18			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	15-18 Yetkin | 9-14 Gelişmekte | 1-8 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış veya zayıf ancak değerlendirilebilir performans 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır. *Uygulama Gözlemi (puanlamaya dâhil değildir): Süre kullanımına dikkat eder.* ☐ *Gözlendi* ☐ *Geliştirilebilir*			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

7. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	1. Tema: Oyun Dünyası-Konuşma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.K.5.7. Hazırlıksız konuşma yapabilme *a) Çıkış noktasından ve ön bilgilerinden hareketle kısa süreli zihinsel planlama yapar.* *b) Doğaçlama yoluyla bağlama uygun ve doğal bir biçimde konuşur.* T.K.5.8. Konuşmasında sesini uygun şekilde kullanabilme T.K.5.20. Konuşmasında beden dilini kullanabilme *a) Dinleyicilerle/izleyicilerle göz teması kurar.* *b) Baş, el, kol, bacak ve bedenin genel duruşunu içeriğe uygun kullanır.* *c) İçeriğe uygun olarak yaygın yüz ifadelerini (şaşırma, kızgınlık, mutluluk vb.) kullanır.*

Etkinlik Adı: Ben Olsaydım...

Kullanılacak Materyaller	Ölçme ve Değerlendirme Araçları
Görev Kartları (Ek-1), kartların konulacağı kutu veya torba	Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-2)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-2'deki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1'deki on görev kartı kesilerek bir kutu veya torbaya konur. Her öğrencinin sırayla bir kart seçmesi sağlanır.
3. Seçilen karttaki görev incelenir. Öğrenciye, çıkış noktası ve ön bilgilerinden hareketle konuşmasını kısaca zihninde planlaması için zaman verilir.
4. Öğrenciden sınıfın önünde, görev kartında verilen duruma uygun 4-5 cümlelik doğaçlama bir konuşma yapması istenir. Konuşmada kartta belirtilen duygu, düşünce veya amacın yansıtılması; konudan sapılmaması ve gereksiz ifadelere yer verilmemesi beklenir.
5. Konuşma sırasında dinleyicilerle göz teması kurulması; baş, el, kol ve bacak duruşunun ve yüz ifadelerinin içeriğe uygun kullanılması; ses şiddeti, vurgu ve tonlamanın dinleyicilerin rahatça anlayabileceği biçimde ayarlanması istenir. Sınıfta dinleyicilerin konuşmacıyı rahat-

ça görebileceği uygun bir konum seçilir ve konuşma görev kartının içeriğine uygun bir yüz ifadesiyle tamamlanır.

6. Konuşma Ek-2'deki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir ve öğrenciye sözlü geri bildirim verilir.
7. Geri bildirim sonrasında geliştirilmesi öncelikli olan bir ölçüt seçilir. Öğrenciye konuşmasının kısa bir bölümünü bu ölçüte odaklanarak yeniden ifade etme fırsatı verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin konuşmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin konuşma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Görev kartındaki durumu kısaca planlayarak doğal ve anlaşılır bir konuşmaya dönüştürmüşsün. Duygu, düşünce veya amacını açıkça ifade etmiş; sesini, göz temasını, beden dilini ve yüz ifadelerini konuşmanı destekleyecek şekilde kullanmışsın. Bir sonraki konuşmanda aynı görevi farklı bir dinleyici grubuna göre yeniden canlandırarak beden dilini ve konuşma ortamını daha etkili kullanmayı deneyebilirsin.
Gelişmekte	Konuşman görev kartındaki durumla uyumlu ve vermek istediğin duygu veya amaç anlaşılır. Ancak göz teması, vurgu-tonlama ya da beden dilinden birini konuşmanın tamamında yeterince kullanmıyorsun. Yeniden denemede geliştirmek istediğin bir unsuru seçerek konuşmanın 2-3 cümlesini buna dikkat ederek tekrar söyleyebilirsin.
Başlangıç	Görev kartındaki durumu konuşmana uygun biçimde ifade etmiş ve temel duygu, düşünce veya amacını anlaşılır şekilde yansıtmışsın. Sesini, göz temasını, beden dilini ve yüz ifadelerini konuşmanı destekleyecek biçimde kullanmaya başlamışsın; ancak bu unsurlardan bazılarını konuşmanın her bölümünde etkili kullanamayabiliyorsun. Bir sonraki konuşmanda, geliştirmek istediğin tek bir unsuru (örneğin göz teması, ses tonu veya beden dili) seçerek konuşmanın 2-3 cümlesinde özellikle buna dikkat edebilirsin.
Performans Gözlenmedi	Değerlendirme ölçütlerine ilişkin yeterli konuşma kanıtı oluşmadığı için performans gözlenememiştir. Görev kartının ne istediği birlikte netleştirildikten sonra bir duygu veya düşünce seçilip kısa bir konuşma denemesiyle yeniden başlanabilir.

Eksik veya yanlış öğrenmeleri bulunan öğrenciler için;

- Öğrenciden görev kartında kendisinden ne istendiğini belirlemesi ve konuşmasında hangi duyguya, düşünceye veya amaca yer vereceğine karar vermesi istenebilir.
- Öğrenciden bir dakikalık hazırlık süresinde söyleyeceklerini zihninde giriş, gelişme ve sonuç şeklinde sıralaması istenebilir.
- Görev kartındaki durumla ilgili 4-5 cümleyle sınırlandırılmış ve konuyla ilgisi olmayan ayrıntılara yer verilmeyen bir konuşma yaptırılır.
- Öğrencinin konuşurken yalnızca öğretmenine veya belirli bir noktaya değil farklı dinleyicilere de bakarak göz teması kurması sağlanır.
- Öğrenciden baş, el, kol ve beden hareketlerini konuşmasında vermek istediği duyguya uygun biçimde kullanması istenir.
- Öğrencinin sevinç, üzüntü, korku, şaşkınlık veya heyecan gibi duyguları yüz ifadeleriyle desteklemesi sağlanır.
- Öğrenciye "Dinleyicilerin seni rahatça anlayabilmesi için sesini duyulabilir düzeyde kullan, çok hızlı veya çok yavaş konuşmamaya dikkat et." uyarısı yapılabilir.
- Öğrenciden bir sonraki konuşmasından önce konuşmasını ayna karşısında veya bir arkadaşının önünde deneyerek beden dilini gözlemlemesi istenebilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Zihinsel planlama yapmakta zorlanan öğrenciler için "Ne oldu?, Ne hissettim?, Ne söylemek istiyorum?, Konuşmamı nasıl tamamlayacağım?" sorularından oluşan kısa bir konuşma planı kullanılabilir.
- Öğrencilere konuşmaya başlamalarını kolaylaştırmak amacıyla "Bu haberi duyduğumda…", "O anda kendimi… hissettim.", "Sana teşekkür etmek istiyorum çünkü…" ve "Benimle gelirsen…" gibi cümle başlangıçları verilebilir.
- Görev kartlarındaki durumlar, öğrencilerin anlamasını kolaylaştırmak amacıyla görsellerle veya duygu sembolleriyle desteklenebilir.
- Öğrencinin konuşmasını önce öğretmeniyle veya bir arkadaşıyla prova etmesine imkân verilebilir.
- Öğrenciye göz teması, beden dili ve yüz ifadesini hatırlatan görsel ipucu kartları sunulabilir.
- Konuşma kaygısı yaşayan öğrencilerin ilk uygulamayı oturduğu yerden veya küçük bir grup karşısında yapması sağlanabilir.
- Öğrencinin konuşmasını oluşturabilmesi için hazırlık süresi artırılabilir ve konuşacağı cümlelerin anahtar kelimelerini not etmesine izin verilebilir.

Zenginleştirme

- Beceriyi yeterli düzeyde sergileyen öğrencilerden aynı görev kartına ilişkin farklı duygu durumlarını yansıtan iki ayrı konuşma yapmaları istenebilir.
- Öğrencilerden görev kartındaki durumu farklı bir bakış açısıyla ele alarak yeni bir konuşma oluşturmaları istenebilir.
- Konuşmaya bir arkadaşlarının soracağı beklenmedik bir soruya doğaçlama cevap verme bölümü eklenebilir.
- Öğrencilerden aynı konuşmayı farklı dinleyici gruplarına -arkadaş, öğretmen veya aile bireyi- uygun hitap ve beden dili kullanarak yeniden gerçekleştirmeleri istenebilir.
- Konuşma sırasında sınıfın farklı bölümlerini kullanmaları ve bütün dinleyicilerle göz teması kurmaları sağlanabilir.
- Öğrencilerden seçecekleri bir duygu veya iletişim durumuna yönelik yeni bir görev kartı hazırlamaları ve bu karta uygun doğaçlama bir konuşma yapmaları istenebilir.
- Öğrencilerin konuşmaları video kaydına alınarak kendi göz teması, beden dili ve mekân kullanımlarını değerlendirmeleri sağlanabilir.

EK-1 GÖREV KARTLARI

Kartlar kesilerek bir kutu veya torbaya konulabilir. Her öğrenci bir kart seçerek kartta verilen duruma göre konuşma yapar.

1. Katıldığın bir yarışmada birinci olduğunu öğrendin. Bu haberi sınıf arkadaşlarına anlat.

2. Yarın ilk kez çok istediğin bir geziye çıkacaksın. Bunun seni neden heyecanlandırdığını arkadaşlarınla paylaş.

3. Çok sevdiğin bir oyuncağın kayboldu. Yaşadığın duyguyu arkadaşlarına anlat.

4. Sabah uyandığında bahçende hiç beklemediğin ilginç bir şey gördün. Neler hissettiğini anlat.

5. Akşam elektrikler kesildi ve evde tek başınaydın. O anda yaşadıklarını anlat.

6. Uzun süre emek verdiğin bir çalışmadan dolayı öğretmenin seni tüm sınıfın önünde tebrik etti. Hissettiklerini anlat.

7. Yanlışlıkla arkadaşının eşyasını kırdın. Ondan özür dile.

8. Arkadaşını birlikte kitap fuarına gitmeye ikna etmeye çalış.

9. Zor bir gününde sana yardım eden bir arkadaşına teşekkür et.

10. Yeni açılan bir bilim merkezini çok merak ediyorsun. Oraya gitmek istediğini ve neden merak ettiğini anlat.

EK-2 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

- Görev kartındaki durumu anlayıp konuşmasında yer vereceği temel düşünceleri kısaca planlayabilir.
- Görev kartındaki duygu, düşünce veya amacı 4-5 cümlelik, bağlama uygun ve doğal bir konuşmayla yansıtabilir.
- Sesinin şiddetini, vurgu ve tonlamayı dinleyicilerin rahatça anlayabileceği biçimde kullanabilir.
- Konuşma mekânında uygun konum seçebilir, dinleyicilerle göz teması kurabilir.
- Beden dilini ve yüz ifadelerini konuşmasının içeriğine uygun kullanabilir.

Başarı ölçütleri *konuşma* öncesinde öğrencilerle *paylaşılır. Puanlama, görev kartına göre gerçekleştirilen sözlü performansta gözlenen kanıta göre yapılır.*

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Kısa süreli zihinsel planlama yapma	Görev kartının gerektirdiği duygu, düşünce veya amacı belirler; konuşmasında kullanacağı temel fikirleri kısaca sıralar ve konuşmaya bu hazırlıklara göre başlar.	Görevin temelini belirler ve konuşma için birkaç fikir oluşturur ancak fikirlerin sırası veya konuşmanın tamamlanma biçimi tam net değildir.	Yönlendirmeyle görevdeki temel durumu belirler ve konuşmaya başlamak için bir fikir seçer ancak fikirleri sıralamak için desteğe ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir planlama kanıtı oluşmaz.
Konuşmayı görev kartındaki duruma uygun ve doğal biçimde gerçekleştirme	Konuşma görev kartındaki durumla doğrudan ilişkilidir; anlatım doğal, anlaşılır ve bağlama uygundur.	Konuşma görev kartındaki duruma uygundur, bir bölümde anlatım akışı veya doğallık zayıflasa da görev sürdürülür.	Görevle ilgili kısa ifadeler kullanır, konuşmayı bağlama uygun ve doğal biçimde sürdürmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı oluşmaz.
Görev kartındaki duygu, düşünce veya amacı konuşmaya yansıtma	Kartta beklenen duygu, düşünce veya amacı konuşmanın içeriğinde açık biçimde yansıtır ve anlatım boyunca sürdürür.	Beklenen duygu, düşünce veya amaç konuşmada anlaşılır ancak anlatımın bir bölümünde yeterince belirgin değildir.	Yönlendirmeyle karttaki duygu, düşünce veya amaca ilişkin bir ifade kurar ancak bunu konuşmanın geneline yansıtmak için desteğe ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir içerik kanıtı oluşmaz.
Konuşmayı 4-5 cümle ile konudan sapmadan ve gereksiz ifadelere yer vermeden sürdürme	Konuşmayı 4-5 cümlelik bütünlüklü bir yapıda tamamlar, konu dışı ayrıntılara ve gereksiz ifadelere yer vermez.	Konuşma genel olarak istenen kapsamda ve konu bütünlüğündedir, kısa bir sapma veya gereksiz ifade anlatımın anlaşılmasını engellemez.	Görevle ilgili birkaç cümle kurar ancak konu bütünlüğünü korumak ve konuşmayı tamamlamak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı oluşmaz.
Mekânın özelliklerine uygun konuşma konumu seçme	Sınıfta dinleyicilerin kendisini rahatça görebileceği ve duyabileceği bir konum seçer, konuşma boyunca bu konumu işlevsel biçimde kullanır.	Dinleyicilerin görebileceği uygun bir konum seçer ancak mekânın anlatımı destekleyecek biçimde kullanımı sınırlıdır.	Yönlendirmeyle dinleyicilerin görebileceği uygun bir konuma geçer, konumunu konuşma boyunca korumak veya kullanmak için desteğe ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir mekân kullanımı kanıtı oluşmaz.

Dinleyicilerle göz teması kurma	Konuşma boyunca bakışlarını farklı dinleyicilere yöneltir, göz teması anlatımı ve dinleyiciyle iletişimi destekler.	Konuşma sırasında birden fazla kez göz teması kurar, bakışları zaman zaman tek bir noktada toplansa da dinleyiciyle iletişim sürer.	Hatırlatmayla kısa süreli göz teması kurar, bakışlarını dinleyicilere yönlendirmek için desteğe ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir göz teması kanıtı oluşmaz.
Baş, el, kol ve bacak duruşu ile jestleri içeriğe uygun kullanma	Beden duruşu ve jestleri konuşmanın içeriğiyle uyumludur, hareketler anlatımı doğal biçimde destekler.	Beden duruşu genel olarak uygundur ve bazı beden dili hareketleri anlatımı destekler, birkaç hareket içerikle tam uyuşmasa da iletişim sürer.	Yönlendirmeyle bir beden duruşu veya beden dilini içeriğe uygun kullanır, hareketlerini anlatımla uyumlu sürdürmek için desteğe ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir beden dili kanıtı oluşmaz.
Konuşmanın içeriğine uygun yüz ifadeleri kullanma ve uygun bir yüz ifadesiyle tamamlama	Yüz ifadeleri konuşmadaki duygu ve düşünceyle uyumludur, konuşmayı da görev kartının içeriğine uygun bir yüz ifadesiyle tamamlar.	Konuşma sırasında içeriğe uygun yüz ifadesi kullanır, kullanım sürekliliği veya konuşmayı uygun ifadeyle tamamlama boyutundan biri sınırlı kalır.	Yönlendirmeyle duyguya uygun bir yüz ifadesi kullanır, yüz ifadesini anlatım boyunca veya konuşmanın sonunda kullanmak için desteğe ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir yüz ifadesi kanıtı oluşmaz.
Sesin şiddetini, vurgu ve tonlamayı uygun kullanma	Sesini dinleyicilerin rahatça duyabileceği şiddette kullanır, vurgu ve tonlama konuşmanın anlamını ve duygusunu destekler.	Ses şiddeti genel olarak uygundur; vurgu ve tonlama bazı bölümlerde anlatımı destekler, bazı bölümlerde tekdüze kalır.	Hatırlatmayla sesini duyulabilir düzeye getirir, vurgu ve tonlamayı içeriğe uygun kullanmak için desteğe ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir ses kullanımı kanıtı oluşmaz.

Toplam Puan	..... / 27			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	23-27 Yetkin | 14-22 Gelişmekte | 1-13 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış, eksik veya zayıf ancak değerlendirilebilir performans 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	1 Tema: Oyun Dünyası-Yazma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.Y.5.16. Yazım ve noktalama işaretleriyle ilgili kuralları uygulayabilme

8. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Noktanın Kullanımı

Kullanılacak Materyaller

Çalışma Kâğıdı (Ek-1)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Cevap Anahtarı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1 çalışma kâğıdı dağıtılır. Cümlelerde kullanılan noktaların yerleri incelenir.
3. Ek-1'deki dokuz cümle; noktanın tamamlanmış cümlelerin sonunda, kısaltmalardan sonra ve sıra bildiren sayılardan sonra kullanılması bakımından üç gruba ayrılır
4. Ek-1'deki dokuz cümle; noktanın tamamlanmış cümlelerin sonunda, kısaltmalardan sonra ve sıra bildiren sayılardan sonra kullanılması bakımından üç gruba ayrılır
5. Sınıflandırma Ek-2 cevap anahtarıyla kontrol edilir. Çalışma kâğıdındaki sınıflandırma ve özgün örnekler Ek-3 analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir.
6. Ölçüt profiline göre kısa sözlü geri bildirim verilir. Öğrencinin yanlış sınıflandırdığı bir cümleyi veya noktanın işlevini yanlış uyguladığı bir örneği geri bildirim doğrultusunda yeniden düzenlemesine fırsat verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışma kâğıdındaki sınıflandırma ve örnek cümlelerine göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili ölçüt
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Noktanın üç kullanım işlevine ait cümleleri doğru gruplandırmış ve kendi örneklerinde noktayı uygun yerlerde kullanmışsın. Bu üç işlevin kullanımını doğru bir şekilde ayırt edebilmen konuyu iyi kavradığını gösteriyor. Bir sonraki çalışmanda farklı örnekler kullanarak konuyu pekiştirebilirsin.
Gelişmekte	Noktanın kullanım işlevlerinin önemli bir bölümünü doğru ayırt etmiş ve örnek cümlelerinde uygulamışsın. Ancak yanlış olan sınıflandırmayı veya kullanımı belirleyip yeniden düzenlemelisin.
Başlangıç	Cümleleri noktanın işlevlerine göre gruplandırmaya ve örnek oluşturmaya başlamışsın ancak işlevleri birbirinden ayırmada karışıklıklar bulunuyor. Önce tek bir işlev seçip bu işlevle ilgili bir örnek cümle yazabilirsin.
Performans Gözlenmedi	Ek-3'teki ölçütlere göre değerlendirme yapmaya yetecek kadar sınıflandırma ve örnek cümle oluşturma becerisi bulunmamaktadır. Çalışma, öğrenciye baştan itibaren tekrar yaptırılabilir.

Öğrencilerin yanlış sınıflandırdığı cümleler incelenerek zorlandıkları nokta işlevleri belirlenebilir. Belirlenen işlevlere yönelik örnekler öğretmen rehberliğinde yeniden incelenebilir. Öğrencilerden noktanın kullanıldığı bölümü belirlemeleri ve kullanım gerekçesini açıklamaları istenebilir. Ardından daha az sayıda ve tek bir nokta işlevine odaklanan eşleştirme çalışmaları yapılarak öğrenme eksikliklerinin giderilmesi sağlanabilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Noktanın işlevlerini ayırt etmede desteğe ihtiyaç duyan öğrencilerden sadece işlevlere uygun örnekler yazmaları istenebilir.
- Gerektiğinde etkinlik, öğretmen rehberliğinde daha az sayıda cümle üzerinden aşamalı olarak tekrar edilebilir.

Zenginleştirme

- Noktanın etkinlikte ele alınan üç farklı işlevini de doğru biçimde kullanan öğrencilerden her bir işlevi örneklendiren ek cümleler yazmaları istenebilir.
- Öğrenciler yazdıkları cümlelerde noktanın hangi işlevde kullanıldığını belirterek kullanım gerekçelerini açıklayabilir.
- Hazırlanan cümleler sınıf arkadaşlarıyla paylaşılabilir ve noktanın kullanım işlevlerine göre sınıflandırılabilir.

EK-1: ÇALIŞMA KÂĞIDI

Öğrencinin Adı/Soyadı ..... Tarih: .....

a. Aşağıdaki cümlelerde noktanın hangi işlevde kullanıldığını belirleyerek cümleleri işlevine göre gruplandırınız.

1. Ankara, çocukluğumun geçtiği şehirdi.
2. Prof. Dr. İlber Ortaylı, çocuklarla eğlenceli programlar çekmişti.
3. Osmanlı'nın VII. Padişahı olan Fatih Sultan Mehmet'in çocukken yaptığı resimler ilgi çekiyor.
4. 23 Nisan 1920'de I. Türkiye Büyük Millet Meclisi kuruldu ve Atatürk bu tarihi çocuklara armağan etti.
5. 4. Tema'da Nasrettin Hoca'yı daha yakından tanımak çok keyifli olacak.
6. T.C. Kimlik Numarasını ezberleme yarışmasında birinci oldum.
7. Çocukken Gazali Mah. civarındaki arkadaşlarımla oyunlar oynardık.
8. Mangala, en sevdiğim geleneksel oyundur.
9. Her pazar babamla birlikte basketbol oynuyoruz.

Tamamlanmış cümlelerin sonunda kullanılır.	Kısaltmalardan sonra kullanılır.	Sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.
Cümle numaraları:	Cümle numaraları:	Cümle numaraları:

b. Noktanın aşağıdaki üç kullanım işlevinin her biri için kendinize ait birer örnek cümle yazınız. Noktayı ilgili işlevde doğru yerde kullanınız.

Noktanın işlevi	Örnek cümlem
Tamamlanmış cümlelerin sonunda	
Kısaltmalardan sonra	
Sıra bildiren sayılardan sonra	

EK-2: CEVAP ANAHTARI

a. Cümlelerin noktanın kullanım işlevlerine göre sınıflandırılması

Tamamlanmış cümlelerin sonunda kullanılır.	Kısaltmalardan sonra kullanılır.	Sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.
1. Ankara, çocukluğumun geçtiği şehirdi. 8. Mangala, en sevdiğim geleneksel oyundur. 9. Her pazar babamla birlikte basketbol oynuyoruz.	2. Prof. Dr. İlber Ortaylı, çocuklarla eğlenceli programlar çekmişti. 6. T.C. Kimlik Numarasını ezberleme yarışmasında birinci oldum. 7. Çocukken Gazali Mah. civarındaki arkadaşlarımla oyunlar oynardık.	3. Osmanlı'nın VII. Padişahı olan Fatih Sultan Mehmet'in çocukken yaptığı resimler ilgi çekiyor. 4. 23 Nisan 1920'de I. Türkiye Büyük Millet Meclisi kuruldu ve Atatürk bu tarihi çocuklara armağan etti. 5. 4. Tema'da Nasrettin Hoca'yı daha yakından tanımak çok keyifli olacak.

b. Öğrenci örnekleri

Öğrencinin yazacağı cümleler değişebilir. Değerlendirmede, noktanın belirtilen işlevde doğru yerde kullanılması esas alınır.

- Tamamlanmış cümlelerin sonunda: Mangala, arkadaşlarımla oynamayı sevdiğim bir oyundur.
- Kısaltmalardan sonra: Prof. Ayşe Hanım bugün sınıfımızı ziyaret etti.
- Sıra bildiren sayılardan sonra: Yarışmada 2. oldum.

EK-3: ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

· Noktanın tamamlanmış cümlelerin sonunda kullanıldığı örnekleri ayırt edebilir ve bu işlevi kendi cümlesinde doğru bir şekilde uygulayabilir.

· Noktanın kısaltmalardan sonra kullanıldığı örnekleri ayırt edebilir ve bu işlevi kendi cümlesinde doğru bir şekilde uygulayabilir.

· Noktanın sıra bildiren sayılardan sonra kullanıldığı örnekleri ayırt edebilir ve bu işlevi kendi cümlesinde doğru bir şekilde uygulayabilir.

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Tamamlanmış cümlelerin sonunda nokta kullanma	Bu işleve ait üç örnek cümleyi de doğru gruba yerleştirir ve kendi cümlesinin sonunda noktayı doğru kullanır.	Bu işleve ait örnek cümlelerden ikisini doğru gruba yerleştirir ve kendi cümlesinin sonunda noktayı doğru kullanır veya üç cümleyi de doğru gruplandırmasına karşın kendi cümlesinde işleve uygun kullanmaz.	Bu işleve ait örnek cümlelerden yalnızca birini doğru gruba yerleştirir ve kendi cümlesinin sonunda noktayı doğru kullanır veya bu işleve ait örnek cümlelerden ikisini doğru gruba yerleştirmesine karşın kendi cümlesinde noktayı işleve uygun	Bu işleve ilişkin sınıflandırma veya örnek cümle kanıtı yoktur.
Kısaltmalardan sonra nokta kullanma	Bu işleve ait üç örnek cümleyi de doğru gruba yerleştirir ve kendi cümlesinde noktalı bir kısaltmayı doğru kullanır.	Bu işleve ait örnek cümlelerden ikisini doğru gruba yerleştirir ve kendi cümlesinde noktalı bir kısaltmayı doğru kullanır veya üç cümleyi doğru gruplandırmasına karşın kendi örneğindeki kısaltma kendi cümlesinde işleve uygun kullanmaz.	Örnek cümleleri gruplandırmaya veya kendi örneğinde noktalı bir kısaltma kullanmaya yönelik değerlendirilebilir bir deneme gösterir, doğru kullanımı netleştirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu işleve ilişkin sınıflandırma veya örnek cümle kanıtı yoktur.
Sıra bildiren sayılardan sonra nokta kullanma	Bu işleve ait üç örnek cümleyi de doğru gruba yerleştirir ve kendi cümlesinde sıra bildiren sayıdan sonra noktayı doğru kullanır.	Bu işleve ait örnek cümlelerden ikisini doğru gruba yerleştirir ve kendi cümleyi de sıra bildiren sayıdan sonra noktayı doğru kullanır veya üç cümleyi doğru gruplandırmasına karşın kendi cümlesinde işleve uygun kullanmaz.	Bu işleve ait örnek cümlelerden yalnızca birini doğru gruba yerleştirir ve kendi cümlesinde sıra bildiren sayıdan sonra noktayı doğru kullanır veya bu işleve ait örnek cümlelerden ikisini doğru gruba yerleştirmesine karşın kendi cümlesinde noktayı işleve uygun kullanmaz.	Bu işleve ilişkin sınıflandırma veya örnek cümle kanıtı yoktur.

Toplam Puan	..... **/9**			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	8-9 Yetkin | 5-7 Gelişmekte | 1-4 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde kanıt yoksa)			
Açıklama:	*Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme, zenginleştirme ve izleme kararları* ölçüt *profiline göre verilir. Bir* ölçütte *yanlış veya zayıf fakat değerlendirilebilir kanıt bulunması 0 değil başlangıç düzeyinde ele alınır.*			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

9. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	2. Tema: Atatürk'ü Tanımak-Dinleme/İzleme
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.D.5.11. Öyküleyici metinde hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme *a) Şahıs ve/veya varlık kadrosunu, mekânı, zamanı ve olay örgüsünü belirler.* *b) Hikâye unsurları arasındaki ilişkiyi belirler.*

Etkinlik Adı: Küçük Mustafa'nın Büyük Hedefi

Kullanılacak Materyaller	Ölçme ve Değerlendirme Araçları
Dinleme Metni (Ek-1)	Çalışma Kâğıdı (Ek-2), Cevap Anahtarı (Ek-3), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-4)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-4'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-2'deki çalışma kâğıdı dağıtılır. Şahıs/varlık kadrosu, mekân, zaman ve olay örgüsü alanlarının metinden elde edilecek bilgilerle doldurulacağı açıklanır.
3. Ek-1'deki "Küçük Mustafa'nın Büyük Hedefi" adlı metin bir kez okunur. Metnin genelinden hareketle çalışma kâğıdındaki tablonun doldurulması istenir.
4. Metin ikinci kez okunur. Dinleme sırasında özellikle zaman/dönem koşulları, Mustafa'nın düşünceleri ve davranışları ile bu unsurları destekleyen ifadeler üzerinde durulması istenir.
5. Öğrencilerden metinden en az bir kanıt göstererek ve belirlenen hikâye unsurları arasındaki ilişkiyi dikkate alarak çalışma kâğıdının b bölümündeki soruyu cevaplamaları istenir.
6. Çalışmanın tamamlanması için uygun süre verilir. Öğrencilerden tablo ve açıklamalarını metindeki bilgilerle uyum açısından gözden geçirmeleri istenir.
7. Yanıtlar Ek-3'teki cevap anahtarıyla kontrol edilir ve Ek-4'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Geri bildirim ve farklılaştırma kararları ölçüt profilindeki güçlü yön ve gelişim ihtiyaçlarına göre verilir, gerekli görülen bölümler geri bildirimden sonra yeniden yanıtlatılabilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Şahıs kadrosunu, mekânı, zamanı ve olay örgüsünü metne uygun biçimde belirlemişsin. Dönemin koşulları ile Mustafa'nın düşünce ve davranışları arasındaki ilişkiyi açıklarken metindeki öğrenmeye verdiği önem veya öğretmeninin sorusuna verdiği cevap gibi bir kanıtı kullanman güçlü bir yön. Bir sonraki adımda olay örgüsündeki her olayı ilgili zaman, mekân ve kişiyle eşleştirerek hikâye unsurları arasındaki ilişkiyi daha da görünür hâle getirmen istenebilir.
Gelişmekte	Hikâye unsurlarının önemli bir bölümünü doğru belirlemiş ve dönem koşulları ile Mustafa'nın düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki kurmuşsun. Bununla birlikte bir unsurun eksik kaldığı veya kullandığın metin kanıtının açıklamayla bağlantısının tam kurulmadığı görülüyor. Eksik kalan hikâye unsurunun metnin ilgili bölümünden bulunması ve b bölümündeki açıklamaya bu unsuru destekleyen tek bir metin kanıtı eklenmesi istenebilir.
Başlangıç	Metinden en az bir hikâye unsurunu belirlemiş ve Mustafa'nın düşünce veya davranışına ilişkin sınırlı bir bağlantı kurmaya başlamışsın. Ancak şahıs, mekân, zaman ve olay örgüsünü birlikte düzenleme ile dönem koşullarının etkisini kanıtla açıklama henüz sınırlı. Önce çalışma kâğıdındaki tablonun bir sütununun metnin ilgili bölümü yeniden dinlenerek tamamlanması, ardından bu bilgiden yararlanarak b bölümündeki tek bir cümlenin yeniden kurulması istenebilir.
Performans Gözlenmedi	Çalışmada bu ölçütlere ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmadığı için performans gözlenememiştir. Görevin anlaşılıp anlaşılmadığı kısa bir sözlü soruyla kontrol edildikten sonra metindeki bir şahıs veya mekân bilgisinin bulunması ve çalışma kâğıdındaki ilgili alana yazılmasıyla yeniden başlanması istenebilir.

Eksik veya yanlış öğrenmeler için öğrenciden metnin ilgili bölümünü yeniden dinlemesi ve benzer kısa metinlerle ek alıştırma yapması istenir. Amaç, hikâye unsurlarını belirleme ve unsurlar arasında ilişki kurma becerisini güçlendirmektir. Bu etkinlik için farklı yönlendirme türleri kullanılabilir:

· Hata türüne göre geri dönüş ve düzeltici yönlendirme yapılabilir. Örneğin; şahıs, mekân, zaman veya olay örgüsünden hangisinde eksik varsa metnin ilgili bölümü yenidenokunur. Öğrenciden bu bölümü dinleyerek ilgili unsuru bulması istenir.

- Öğretmen rehberliği ile yönlendirme yapılabilir. Örneğin dönemin koşulları ile Mustafa'nın düşünceleri arasındaki ilişkiyi kurmakta zorlanan öğrencilerle "Çünkü… Bu nedenle… Sonuç olarak…" cümle kalıbı kullanılarak örnek bir açıklama birlikte oluşturulur, ilişki tahtada görsel bir şema ile gösterilir.
- Çeşitli sorular ile öğrencinin düşünmesi sağlanıp yönlendirme yapılabilir. Örneğin; "Mustafa'nın odasındaki harita ona ne hissettirmiş olabilir?", "Öğretmenin sorusuna Mustafa neden bu şekilde cevap vermiş olabilir?", "Dönemin koşulları farklı olsaydı Mustafa'nın davranışları değişir miydi?" vb.

Farklılaştırma

Destekleme

- Etkinlik kâğıdındaki tabloda Soru 1'deki bazı hücreler önceden doldurularak verilir; öğrenci yalnızca boş kalan şahıs/varlık adını, mekânı, zamanı veya olayı tamamlar.
- Soru 2 ve Soru 3 için mekân ile zaman cevaplarına yönelik ipucu niteliğinde anahtar sözcükler (Selanik, Osmanlı, 19. yüzyıl sonu) destek kâğıdına yazılarak önceden verilir.
- Soru 4 için dönemin koşulları ile başkahramanın düşünceleri arasındaki ilişkiyi kurmayı kolaylaştıracak "Çünkü..., Bu nedenle..., Sonuç olarak..." kalıplarını içeren yapılandırılmış bir cümle çerçevesi sağlanır.

Zenginleştirme

Atatürk'ün çocukluk dönemine ait farklı bir kaynaktan (anı kitabı, biyografi) kısa bir metin okunarak iki metindeki şahıs, mekân, zaman ve olay örgüsü unsurlarının karşılaştırmalı tablo hâlinde düzenlenmesi istenebilir.

- Çalışma kâğıdının b bölümünde belirlenen dönem koşulları ile başkahramanın düşünceleri arasındaki ilişkinin nedensellik zinciri diyagramıyla görselleştirilmesi, diyagramın her basamağının metinden bir kanıtla desteklenmesi istenebilir.

EK-1 DİNLEME METNİ

KÜÇÜK MUSTAFA'NIN BÜYÜK HEDEFİ

Selanik'in dar sokaklarında, ahşap evlerin gölgesinde büyüyen küçük Mustafa, her sabah güneş doğmadan önce uyanırdı. Babası Ali Rıza Efendi, bir gün odasının duvarına büyük bir harita astı. Haritanın üzerindeki renkleri işaret ederek oğluna fısıldadı: "Bak Mustafa, bu topraklar bizimdi. Şimdi sınırlarımız daralıyor." O gece Mustafa uzun süre uyuyamadı. Haritadaki o daralan sınırlar, yüreğinde sönmez bir ateş yakmıştı.

O yıllarda Osmanlı toprakları gün geçtikçe küçülüyor, halk ise derin bir kaygıyla yarınını bekliyordu. Çarşılarda, kahvehanelerde herkesin dilinde aynı soru vardı: "Bu millet nereye gidecek?" Mustafa, mahalle arkadaşları sokakta oyun oynarken kitaplarına gömülürdü. Öğretmenlerinin anlattıklarını büyük bir dikkatle dinler, defterlerine özenle not ederdi. Çünkü öğrenmek onun için bir eğlence değil, ülkesi için yapabileceği en önemli şeydi. Bir gün öğretmeni sınıfın önünde durdu ve ciddi bir sesle sordu: "Bu ülkeyi kim kurtaracak?" Sınıfa derin bir sessizlik çöktü. Kimse cevap veremedi.

"Mustafa yerinden doğruldu. Gözleri keskin ve kararlıydı, yüzünde ne korku ne de duraksama vardı. Sesi henüz bir çocuk sesiydi ancak içindeki kararlılık, onu herkesten büyük gösteriyordu. Sınıftaki herkes ona döndü. Öğretmen bekledi. "Onu kurtarmak isteyenler kurtaracak, öğretmenim!" dedi Mustafa, kararlı bir sesle.

Öğretmen, derin bir hayranlıkla baktı bu küçük çocuğa. Küçük Mustafa'nın hedefi büyüktü ama o günlerde kimse bu çocuğun yıllar sonra Mustafa Kemal Atatürk adıyla tarihe geçeceğini, kurtuluşun mimarı olacağını bilemezdi.

Komisyon

EK-2 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Öğrencinin Adı Soyadı: .....

a. Dinlediğiniz metinden hareketle aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Şahıs/Varlık Kadrosu	Yer	Zaman	Olay Örgüsü

b. Aşağıdaki soruyu, yukarıda belirlediğiniz unsurlar arasındaki ilişkiyi düşünerek cevaplayınız.

Soru: Metinde anlatılan döneme ait koşullar (Osmanlı topraklarının gün geçtikçe daralması, halkın geleceğe dair kaygısı) ile başkahraman Mustafa'nın düşünceleri ve davranışları arasında nasıl bir ilişki vardır? Metinden en az bir kanıt göstererek açıklayınız.

Cevabınız:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK-3 CEVAP ANAHTARI

a. Dinlediğiniz metinden hareketle aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Şahıs/Varlık Kadrosu	Yer	Zaman	Olay Örgüsü
Küçük Mustafa Ali Rıza Efendi Öğretmen	Selanik Sınıf	Mustafa'nın çocukluk yılları / Osmanlı topraklarının daraldığı dönem	Ali Rıza Efendi'nin haritayı göstermesi; Mustafa'nın etkilenmesi; öğretmenin sorusuna kararlı cevap vermesi; Mustafa'nın gelecekte ülkesinin kurtuluşunda rol üstleneceğinin belirtilmesi

b. Aşağıdaki soruyu, yukarıda belirlediğiniz unsurlar arasındaki ilişkiyi düşünerek cevaplayınız.

Soru: Metinde anlatılan döneme ait koşullar (Osmanlı topraklarının gün geçtikçe daralması, halkın geleceğe dair kaygısı) ile başkahraman Mustafa'nın düşünceleri ve davranışları arasında nasıl bir ilişki vardır? Metinden en az bir kanıt göstererek açıklayınız.

Cevap: Osmanlı topraklarının gün geçtikçe daralması ve halkın geleceğe kaygıyla bakması, Mustafa'nın ülkesi için bir şeyler yapma düşüncesini güçlendirmiştir. Bu nedenle Mustafa, öğrenmeye ve çalışmaya büyük önem vermiştir. Metindeki "Çünkü öğrenmek onun için bir eğlence değil, ülkesi için yapabileceği en önemli şeydi." ifadesi bu duruma kanıttır. Ayrıca öğretmenin "Bu ülkeyi kim kurtaracak?" sorusuna "Onu kurtarmak isteyenler kurtaracak, öğretmenim!" şeklinde cevap vermesi, dönemin zor koşullarının Mustafa'nın kararlı ve sorumluluk sahibi bir düşünce geliştirmesinde etkili olduğunu göstermektedir.

EK-4 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:
- Metindeki şahıs/varlık kadrosunu belirleyebilir.
- Metindeki mekânı belirleyebilir.
- Metindeki zamanı/dönemi belirleyebilir.
- Temel olayları oluş sırasına göre belirleyebilir.
- Hikâye unsurları arasındaki ilişkiyi açıklayabilir.
- Kurduğu ilişkiyi metinden bir kanıtla destekleyebilir.

Çalışma kâğıdındaki cevaplar, aşağıdaki performans düzeylerine göre değerlendirilir.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Şahıs/ varlık kadrosunu belirleme	Şahıs/varlık kadrosunu doğru ve eksiksiz belirler.	Küçük Mustafa ile birlikte Ali Rıza Efendi veya öğretmenden birini doğru belirler ancak kadronun bir üyesi eksik kalır.	Şahıs/varlık kadrosundan en az bir kişiyi metne uygun olarak belirler, diğer kişileri belirlemede yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Mekânı belirleme	Metindeki mekânı/mekânları doğru belirler.	Selanik ve sınıf mekânlarından birini doğru belirler, diğerini eksik bırakır veya daha genel ifade eder.	Metnin geçtiği yere ilişkin sınırlı bir bilgi verir, bu bilgiyi Selanik veya sınıf ile açık biçimde ilişkilendiremez.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Zamanı belirleme	Metnin zamanını ve dönemini doğru belirler.	Mustafa'nın çocukluk yılları veya Osmanlı topraklarının daraldığı dönem bilgisinden birini doğru belirler, diğerini eksik bırakır.	Zamana ilişkin metne dayalı sınırlı bir ifade kullanır, dönemi açık biçimde belirlemede yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Olay örgüsünü belirleme	Temel olayları oluş sırasına uygun ve eksiksiz belirler.	Ali Rıza Efendi'nin haritayı göstermesi, Mustafa'nın etkilenmesi ve öğretmenin sorusuna cevap vermesi olaylarından en az ikisini doğru sırayla belirler.	Temel olaylardan birini metne uygun olarak belirler, olaylar arasındaki sırayı kurmada yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Hikâye unsurları arasında ilişki kurma	Dönemin koşulları ile Mustafa'nın düşünce ve davranışları arasındaki ilişkiyi açık ve gerekçeli biçimde kurar.	Dönemin koşulları ile Mustafa'nın düşünce veya davranışlarından biri arasında anlamlı ilişki kurar; açıklamanın bir bölümü eksik kalır.	Dönem koşulları ile Mustafa'nın düşünce ya da davranışı arasında sınırlı bir bağlantı kurar; ilişkinin nedenini açıklamada yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir ilişki açıklaması bulunmaz.
Metinden kanıt gösterme	Açıklamasını uygun ve açık bir metin kanıtıyla destekler.	Metinden uygun bir kanıt gösterir, kanıt ile kurduğu ilişki arasındaki bağlantı kısa veya kısmen örtük kalır.	Metinden bir ifade veya olaya gönderme yapar, bunun açıklamasını nasıl desteklediğini belirtmede yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir metin kanıtı bulunmaz.

Toplam Puan	..... / 18			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	15-18 Yetkin | 9-14 Gelişmekte | 1-8 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış ancak değerlendirilebilir bir cevap 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	2. Tema: Atatürk'ü Tanımak- Konuşma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.K.5.9. Konuşmasında tahminlerinden yararlanabilme *a) Konuşmasında ele alacağı olay, bilgi ya da durumu ön bilgileriyle ilişkilendirir.* *b) İlişkilendirmelerden hareketle olay, bilgi ya da duruma yönelik mantıklı tahminde bulunur.* *c) Konuşmasında tahminlerine yer verir.* T.K.5.20. Konuşmasında beden dilini kullanabilme *a) Dinleyicilerle/izleyicilerle göz teması kurar.* *b) Baş, el, kol, bacak ve bedenin genel duruşunu içeriğe uygun kullanır.* *c) İçeriğe uygun olarak yaygın yüz ifadelerini (şaşırma, kızgınlık, mutluluk vb.) kullanır.*

10. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Başarı mı, Merhamet mi?

Kullanılacak Materyaller

Çalışma Kâğıdı (Ek-1), 1-2-3 numaralı kâğıtlar ve poşet/kavanoz/sepet

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Cevap Anahtarı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1'deki çalışma kâğıdı öğrencilere dağıtılır. İçinde 1, 2 ve 3 numaraları bulunan bir poşet, kavanoz veya sepetten her öğrencinin bir numara çekmesi sağlanır.
3. Çekilen numaraya karşılık gelen ve devamı eksik bırakılmış metin okunur. Öğrenciden metindeki olay, karakter davranışları ve diğer ipuçlarını Atatürk'e ilişkin ön bilgileriyle ilişkilendirerek olayın devamına yönelik mantıklı bir tahmin oluşturması istenir.
4. Konuşma için zaman verilir. Tahminin konuşmada açık ve gerekçeli biçimde ifade edilmesi; dinleyicilerle göz teması kurulması, bedenin genel duruşunun ve yüz ifadelerinin içeriğe uygun kullanılması istenir. Konuşma ortamına uygun konum, ışık ve ses düzeni öğrenci tarafından belirlenir.
5. Konuşma tamamlandıktan sonra ilgili metnin Ek-2'deki gerçek devamı okunur. Öğrencinin konuşması Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir ve sözlü geri bildirim verilir.
6. Gerekli görülen ölçüt için öğrenciye geri bildirim sonrasında konuşmasının kısa bir bölümünü yeniden ifade etme fırsatı verilerek düzeltmesini uygulaması sağlanır.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin konuşmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin konuşma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Hikâyedeki ipuçlarını Atatürk'e ilişkin ön bilgilerinle açık biçimde ilişkilendirerek olayın devamına yönelik mantıklı ve tutarlı bir tahmin sundun. Tahminini gerekçelendirmen, göz teması kurman ve beden dilinle yüz ifadelerini anlatımı destekleyecek biçimde kullanman konuşmanı güçlendirdi. Bir sonraki denemede gerçek devamla kendi tahminin arasındaki bir benzerlik veya farktan hareketle yeni bir tahmin cümlesi kurabilirsin.
Gelişmekte	Hikâyedeki olaylarla ilişkili bir tahmin oluşturdun ve konuşmanda bunu anlaşılır biçimde ifade ettin. Ancak metindeki ipucu ile ön bilgin arasındaki bağ veya tahmininin gerekçesi daha açık kurulabilir. Kısa bir yeniden denemede "Bu tahmini bana metindeki hangi ipucu düşündürdü?" sorusunu yanıtlayarak gerekçeni bir cümleyle netleştirmen istenebilir.
Başlangıç	Metinden bir ayrıntıyı fark edip olayın devamına ilişkin bir tahmin söylemen anlamlı bir başlangıçtır. Tahminini metindeki ipuçları ve ön bilgilerinle ilişkilendirmek, gerekçeni tamamlamak ve konuşurken dinleyiciye yönelmek için desteğe ihtiyaç duyuyorsun. Bir ipucu seçip "Bu ipucu bana ... olabileceğini düşündürüyor, çünkü ..." kalıbıyla kısa bir bölümü yeniden anlatman istenebilir.
Performans Gözlenmedi	Değerlendirme ölçütlerine ilişkin yeterli konuşma kanıtı oluşmadığı için performans gözlenememiştir. Metinden tek bir ipucu seçilerek bu ipucunun olayın devamı hakkında ne düşündürdüğü sorulabilir ve öğrenciye kısa bir yeniden konuşma fırsatı verilebilir.

Soruların tamamını veya bir kısmını cevaplamakta zorlanan öğrenciler için;

"Tahminlerini oluştururken hikâyedeki olayları, karakterlerin davranışlarını ve verilen ipuçlarını birlikte değerlendirmelisin. Atatürk'ün bu durumda hangi kişilik özelliğini gösterebileceğini düşünerek tahminlerini gerekçelendirebilirsin. Konuşmanı planlarken düşüncelerini sıralaman ve bunları uygun beden diliyle desteklemen anlatımını güçlendirecektir." şeklinde yönlendirmeler yapılabilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Desteklemeye ihtiyaç duyan öğrenciler için hikâyedeki önemli ipuçları öğretmenin yönlendirmesiyle belirlenebilir.
- Öğrencilere Atatürk'ün kişilik özelliklerini hatırlatan anahtar kelimeler (yardımseverlik, merhamet, adalet, sorumluluk, çocuk sevgisi) verilerek bu özelliklerden hareketle mantıklı tahminlerde bulunmaları desteklenebilir.
- Ayrıca öğrenciler, küçük gruplar hâlinde fikir alışverişi yaptıktan sonra tahminlerini sözlü olarak paylaşmaya teşvik edilebilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden hikâyenin gerçek devamını tahmin ederek farklı sonlar oluşturmaları istenebilir.
- Daha sonra gerçek olayın devamıyla kendi tahminlerini karşılaştırmaları, benzer ve farklı yönleri açıklamaları beklenebilir.
- Ayrıca Atatürk'ün aynı kişilik özelliğini gösteren, öğretmen tarafından güvenilir bir kaynaktan seçilen başka bir olay incelenerek bu olay üzerinden yeni bir "Bundan sonra ne olmuş olabilir?" etkinliği hazırlamaları istenebilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. METİN

BAŞARI MI, MERHAMET Mİ?

Mustafa Kemal, Şemsi Paşa Mektebi'nde öğrenim gördüğü yıllarda çalışkanlığı kadar yardımseverliği ve duyarlı davranışlarıyla da arkadaşlarının sevgisini kazanmıştı. Okulda düzenlenecek koşu yarışını duyduğunda çok heyecanlandı. Çünkü yarışın birincisi, diğer okullarla yapılacak büyük müsabakada okulunu temsil edecekti. Bu görev onun için büyük bir onurdu.

Yarış günü okul bahçesi öğrenciler, öğretmenler ve velilerle dolmuştu. Herkes nefesini tutmuş, yarışın başlamasını bekliyordu. Hakemin düdüğü çalınca öğrenciler büyük bir heyecanla koşmaya başladılar. Mustafa Kemal de en önde ilerliyor, bitiş çizgisine doğru kararlı adımlarla yaklaşıyordu. Tam o sırada yol kenarından cılız bir ses duydu. Başını çevirdiğinde yere düşmüş, çaresizce çırpınan küçük bir yavru kuş gördü.- - - -

Metindeki ip uçlarından yararlanarak metnin devamına yönelik 5 dakikalık mantıklı bir konuşma yapınız.

Konuşmanızda şu yönergelere uyunuz:

- Konuşma yapacağınız ortamın özelliklerine uygun olarak kendi konumunuz, ışık, ses vb. unsurlara karar veriniz.
- Dinleyicilerle/izleyicilerle göz teması kurunuz.
- Baş, el, kol, bacak ve bedenin genel duruşunu içeriğe uygun kullanınız.
- İçeriğe uygun olarak yaygın yüz ifadelerini (şaşırma, kızgınlık, mutluluk vb.) kullanınız.

2. METİN

FİKİR DANIŞMA

Atatürk'ün başarısının en önemli nedeni halkın duygu ve düşüncesine her zaman büyük değer vermiş olmasıdır. Onun hazinesi halkın hafızasıdır. Gerçekleştirmeyi düşündüğü projelerini uygulamaya koymadan önce halkın nabzını yoklardı. Halkın benimsemeyeceği ve uygulama olanağı olmayan hususlarda ısrarcı olmamıştır. O, Türk insanının yoksul görüntüsünün altında güçlü bir sağduyunun bulunduğunu bilmekteydi. Hedefine de bu cevherden yararlanarak ulaşmıştır. Onun düşüncelerinde ve başarılarında Türk halkı vardır. Aşağıdaki anekdot Atatürk'ün bu konudaki bakış açısını yansıtan güzel bir örnektir: Atatürk danışmaya büyük önem verirdi. Neşeli zamanında sordular: ...

Metindeki ip uçlarından yararlanarak metnin devamına yönelik 5 dakikalık mantıklı bir konuşma yapınız.

Konuşmanızda şu yönergelere uyunuz:

- Konuşma yapacağınız ortamın özelliklerine uygun olarak kendi konumunuz, ışık, ses vb. unsurlara karar veriniz.
- Dinleyicilerle/izleyicilerle göz teması kurunuz.
- Baş, el, kol, bacak ve bedenin genel duruşunu içeriğe uygun kullanınız.
- İçeriğe uygun olarak yaygın yüz ifadelerini (şaşırma, kızgınlık, mutluluk vb.) kullanınız.

3. METİN

SATI KADIN, ATATÜRK VE KADIN HAKLARI

Anadolu Türk kadını, her türlü ezilmişliğe rağmen cepheye göndermiş olduğu evlâtlarıyla yetinmeyip bizzat kendisi Türk ulusunun özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinde erkeğinin yanında yerini almıştır. Yeryüzünde hiçbir millet kadınının kendi ulusunun kurtuluşuna Türk kadını kadar katkı sağlamış olamayacağını dile getiren Atatürk, Türk halkının çağdaşlaşma mücadelesinde de kadın ve erkeğin el ele, omuz omuza olmasını istemiştir.

...

Ankara'da yakıcı bir yaz günü idi... Atatürk beraberinde arkadaşları ve yaverleri olduğu hâlde Kızılcahamam'a giderken Kazan köyü yakınlarında durmuş ve otomobilden inmişti. Köyün kadını, genci, yaşlısı, ihtiyarı köylerinin içinden geçen şosede duran bu yabancı konukları görünce hep koşuştular. Kimi su getirdi, kimi ayran... Bunlardan biri, güğümünden aktardığı soğuk ayranı Ata'ya uzattı: "Bir soğuk ayran içer misiniz?" dedi. O, çorak iklimin kavurduğu yüzünden bronzlaşmış Türk kadının en bariz ifadelerini taşıyan bir Türk anası idi. Böğrüne sıkıştırdığı kundağa biraz daha bastırdıktan sonra, sağ elindeki ayran bardağını uzattı, bekledi. Ata'sı ayranı kana kana içmiş ve bir an durakladıktan sonra ona: "Senin kocan kim? " diye sormuştu. Köylü kadını, yüzü tunçlaşmış, elleri nasırlı bu Türk anası Ankara'nın kendine has şivesi ile kocasının Sakarya Savaşı'nda yaralanmış bir cengâver olduğunu söyledi. Ata bir soru daha sordu: "Ne zaman doğdun?"...

Metindeki ip uçlarından yararlanarak metnin devamına yönelik 5 dakikalık mantıklı bir konuşma yapınız.

Konuşmanızda şu yönergelere uyunuz:

- Konuşma yapacağınız ortamın özelliklerine uygun olarak kendi konumunuz, ışık, ses vb. unsurlara karar veriniz.
- Dinleyicilerle/izleyicilerle göz teması kurunuz.
- Baş, el, kol, bacak ve bedenin genel duruşunu içeriğe uygun kullanınız.
- İçeriğe uygun olarak yaygın yüz ifadelerini (şaşırma, kızgınlık, mutluluk vb.) kullanınız.

EK-2 CEVAP ANAHTARI

BAŞARI MI, MERHAMET Mİ?

Mustafa Kemal, Şemsi Paşa Mektebi'nde öğrenim gördüğü yıllarda çalışkanlığı kadar yardımseverliği ve duyarlı davranışlarıyla da arkadaşlarının sevgisini kazanmıştı. Okulda düzenlenecek koşu yarışını duyduğunda çok heyecanlandı. Çünkü yarışın birincisi, diğer okullarla yapılacak büyük müsabakada okulunu temsil edecekti. Bu görev onun için büyük bir onurdu.

Yarış günü okul bahçesi öğrenciler, öğretmenler ve velilerle dolmuştu. Herkes nefesini tutmuş, yarışın başlamasını bekliyordu. Hakemin düdüğü çalınca öğrenciler büyük bir heyecanla koşmaya başladılar. Mustafa Kemal de en önde ilerliyor, bitiş çizgisine doğru kararlı adımlarla yaklaşıyordu. Tam o sırada yol kenarından cılız bir ses duydu. Başını çevirdiğinde yere düşmüş, çaresizce çırpınan küçük bir yavru kuş gördü

Kuşun üzerine basılabilir ya da başka bir zarar görebilirdi. Mustafa Kemal bir an duraksadı. Yarışı kazanmak üzereydi. Birkaç adım daha atsa birincilik onundu. Fakat o, kendi başarısından önce yardıma muhtaç canlının güvenliğini düşündü. Hemen koşu yolundan ayrıldı, yavru kuşu büyük bir özenle avuçlarına aldı ve zarar görmeyeceği güvenli bir yere bıraktı. Bu sırada diğer yarışmacılar bitiş çizgisine ulaşmıştı. Yarışı Mustafa Kemal'in bir arkadaşı kazanmış görünüyordu. Ancak birinci ilan edilen öğrenci, büyük bir olgunluk göstererek öğretmenine dönüp şöyle dedi:

—Öğretmenim, gerçek kazanan Mustafa Kemal'dir. O isterse beni kolayca geçebilirdi. Fakat yerdeki yavru kuşu kurtarmak için yarıştan ayrıldı. Ben sadece onun durması sayesinde birinci oldum, dedi. Öğretmen bu dürüst davranış karşısında çok duygulandı. Mustafa Kemal'i yanına çağırdı ve bütün öğrencilerin duyacağı şekilde konuştu:

—Evladım, bugün bize çok önemli bir ders verdin. Başarı elbette değerlidir ancak sevgi, merhamet ve sorumluluk duygusu başarıdan daha değerlidir. Yardıma muhtaç bir canlıyı korumayı seçerek örnek bir davranış sergiledin, dedi.

Mustafa Kemal, yarış sonunda ikinci olarak kürsüye çıktı. Ancak herkes biliyordu ki o gün gerçek birincilik madalyadan değil, güzel yürekten gelmişti. Arkadaşının dürüstlüğü ve öğretmeninin adaletli tutumu sayesinde okulda sevgi, saygı ve doğruluğun en büyük ödül olduğu bir kez daha anlaşılmıştı. Yıllar sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Atatürk, çocukluk yıllarında gösterdiği bu davranışla insanlara yalnızca başarılı olmayı değil; bütün canlılara sevgiyle yaklaşmayı, doğru olanı yapmayı ve sorumluluk sahibi birey olmayı da öğretmiştir. Çünkü gerçek büyüklük, gerektiğinde kendi çıkarını bir kenara bırakıp iyiliği seçebilmektir.

Komisyon

FİKİR DANIŞMA

Atatürk'ün başarısının en önemli nedeni halkın duygu ve düşüncesine her zaman büyük değer vermiş olmasıdır. Onun hazinesi halkın hafızasıdır. Gerçekleştirmeyi düşündüğü projelerini uygulamaya koymadan önce halkın nabzını yoklardı. Halkın benimsemeyeceği ve uygulama olanağı olmayan hususlarda ısrarcı olmamıştır. O, Türk insanının yoksul görüntüsünün altında güçlü bir sağduyunun bulunduğunu bilmekteydi. Hedefine de bu cevherden yararlanarak ulaşmıştır. Onun düşüncelerinde ve başarılarında Türk halkı vardır. Aşağıdaki anekdot Atatürk 'ün bu konudaki bakış açısını yansıtan güzel bir örnektir: Atatürk danışmaya büyük önem verirdi. Zihninde tasarlayıp uygulamaya karar verdiği sorunları çok önemli olmayan kimselerle görüştüğü çok görülmüştür. Neşeli zamanında sordular: ...

-Paşam kararınızı da önceden vermiş olduğunuz biliniyor, o hâlde ne diye bunları birer birer çağırıp karşınızda söyletirsiniz? Atatürk alaycı bir bakışla şu karşılığı verdi: -Bazen hiç olmadık adamlardan, ben çok şeyler öğrenmişimdir. Hiçbir düşünceyi hor görmemek lâzımdır. Herkesi ayrı ayrı dinlemekten zevk alırım...Atatürk, bu alışkanlığını hayatının sonuna kadar değiştirmedi.

ATATÜRK'TEN ANEKDOTLAR, Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı Atatürk Araştırma ve Eğitim Merkezi (ATAREM). T.C: Genel Kurmay Başkanlığı Sayfa 74

(Kısaltılmıştır.)

SATI KADIN, ATATÜRK VE KADIN HAKLARI

Anadolu Türk kadını, her türlü ezilmişliğe rağmen cepheye göndermiş olduğu evlâtlarıyla yetinmeyip bizzat kendisi Türk ulusunun özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinde erkeğinin yanında yerini almıştır. Yeryüzünde hiçbir millet kadınının kendi ulusunun kurtuluşuna Türk kadını kadar katkı sağlamış olamayacağını dile getiren Atatürk, Türk halkının çağdaşlaşma mücadelesinde de kadın ve erkeğin el ele, omuz omuza olmasını istemiştir.

...

Ankara'da yakıcı bir yaz günü idi... Atatürk beraberinde arkadaşları ve yaverleri olduğu hâlde Kızılcahamam'a giderken Kazan köyü yakınlarında durmuş ve otomobilden inmişti. Köyün kadını, genci, yaşlısı, ihtiyarı köylerinin içinden geçen şosede duran bu yabancı konukları görünce hep koşuştular. Kimi su getirdi, kimi ayran... Bunlardan biri, güğümünden aktardığı soğuk ayranı Ata'ya uzattı: "Bir soğuk ayran içer misiniz?" dedi. O, çorak iklimin kavurduğu yüzünden bronzlaşmış Türk kadının en bariz ifadelerini taşıyan bir Türk anası idi. Böğrüne sıkıştırdığı kundağa biraz daha bastırdıktan sonra, sağ elindeki ayran bardağını uzattı, bekledi. Ata'sı ayranı kana kana içmiş ve bir an durakladıktan sonra ona: "Senin kocan kim? " diye sormuştu Köylü kadını, yüzü tunçlaşmış, elleri nasırlı bu Türk anası Ankara'nın kendine has şivesi ile kocasının Sakarya

Savaşı'nda yaralanmış bir cengâver olduğunu söyledi. Ata bir soru daha sordu: "Ne zaman doğdun?"...

"1919'da Atatürk Samsun'a çıktığı zaman doğdum..." Ata, bir an düşündü. Yıl 1934 idi. Kadının bu ifadesine göre 15 yaşında olması lâzım gelirdi. Hâlbuki karşısında abideleşen kadın... 25 yaşlarında görünüyordu. Tekrar sordu: "Nasıl olur?" Evet, nasıl olurdu bu?... Satı Kadın, hiç tereddütsüz, o her zamanki nüktedan hâli ile memleketin işgal altında geçirdiği acı yılları ima ederek: "Evet Paşam. Ondan evvel yaşamıyordum ki..." Bu espri Ata'yı bir hayli düşündürdü. Ayrılırken yaverine kadının ismini ve adresini not ettirdi. Daha sonra Satı Kadını Büyük Millet Meclisine giren ilk kadın milletvekili olarak görmekteyiz

ATATÜRK'TEN ANEKDOTLAR, Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı Atatürk Araştırma ve Eğitim Merkezi (ATAREM). T.C: Genel Kurmay Başkanlığı Sayfa 53-53

(Kısaltılmıştır.)

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

- Hikâyedeki ipuçlarını ön bilgileriyle ilişkilendirerek konuşmasına yansıtabilir.
- Olayın devamına ilişkin mantıklı ve tutarlı tahminlerde bulunabilir.
- Tahminlerini açık, anlaşılır ve gerekçeleriyle birlikte sözlü olarak ifade edebilir.
- Dinleyicilerle/izleyicilerle göz teması kurabilir.
- Baş, el, kol, bacak ve bedeninin genel duruşunu içeriğe uygun kullanabilir.
- İçeriğe uygun yüz ifadeleri kullanabilir.

Başarı ölçütleri *konuşma* öncesinde öğrencilerle *paylaşılır. Puanlama,* öğrencinin *seçtiği metne yönelik sözlü performansında gözlenen kanıta göre yapılır.*

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Hikâyedeki ipuçlarını ön bilgileriyle doğru ilişkilendirme	Metindeki olay, davranış ve ayrıntılardan uygun ipuçlarını seçer, bunları Atatürk'e ilişkin ön bilgileriyle açık bir bağ kurarak konuşmasına yansıtır.	Metindeki uygun bir ipucunu ön bilgisiyle ilişkilendirir, bağ anlaşılırdır ancak gerekçesi veya açıklaması sınırlı kalır.	Metinden bir ipucu veya ilgili bir ön bilgi söyler, ikisi arasındaki ilişkiyi kurmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Olayın devamına ilişkin mantıklı ve tutarlı tahminde bulunma	Tahmini metindeki ipuçlarıyla uyumludur, olay akışı içinde gerçekleşebilir niteliktedir ve kendi içinde tutarlıdır.	Tahmin olayla ilişkilidir ve mantıklıdır ancak bir ayrıntının metindeki ipucuyla bağı zayıf kalır.	Olayın devamına ilişkin anlamlı bir tahmin söyler, tahminini metindeki ipuçlarıyla ilişkilendirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Tahminlerini açık, anlaşılır ve gerekçeli biçimde sözlü ifade etme	Tahminini anlaşılır cümlelerle ifade eder ve neden böyle düşündüğünü metindeki ipuçları veya ön bilgileriyle açıklar.	Tahminini anlaşılır biçimde ifade eder ve tahminle ilişkili bir gerekçe sunar, açıklaması kısa kalır.	Tahminini sözlü olarak ifade eder, gerekçe eklemek veya açıklamayı tamamlamak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Dinleyicilerle/izleyicilerle göz teması kurma	Konuşma boyunca dinleyicilere doğal biçimde yönelir, göz teması konuşmanın akışını ve iletişimi destekler.	Konuşmanın belirgin bölümlerinde dinleyiciye yönelerek göz teması kurar, göz teması azaldığında da iletişim sürer.	Konuşmanın başlangıç veya yönlendirme sonrasında kısa bir göz teması kurar, bunu sürdürmek için hatırlatmaya ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
Baş, el, kol, bacak ve bedenin genel duruşunu içeriğe uygun kullanma	Beden duruşunu ve beden dilini anlamını destekleyecek biçimde doğal ve dengeli kullanır.	Beden duruşu konuşmaya uygundur, kullandığı beden dilinden biri anlatımı tam desteklemese de iletişimi bozmaz.	Konuşmada içerikle ilişkili bir beden dili veya duruş gösterir, uygun beden dilini sürdürmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.
İçeriğe uygun yüz ifadelerini kullanma	Şaşırma, mutluluk, üzüntü vb. yüz ifadelerini anlatılan duruma uygun ve doğal biçimde kullanarak anlamı destekler.	Konuşmanın belirgin bir bölümünde yüz ifadesini içeriğe uygun kullanır, diğer bölümde daha nötr kalsa da iletişim anlaşılır kalır.	İçerikle ilişkili bir yüz ifadesi gösterir, uygun yerde kullanmayı sürdürmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir konuşma kanıtı bulunmaz.

Toplam Puan	..... / **18**			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	15-18 Yetkin | 9-14 Gelişmekte | 1-8 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış, zayıf veya eksik ancak değerlendirilebilir bir konuşma kanıtı 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

11. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	2. Tema: Atatürk'ü Tanımak-Yazma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.Y.5.2. Yazmada strateji, yöntem ve teknik seçimlerini yönetebilme *a) Yazma şekli (yazılı üretim ve yazılı etkileşim), amacı, bağlamı ve olanaklarını analiz ederek görüş oluşturur.* *b) Analiz sonuçları doğrultusunda yazarken kullanacağı strateji ve/veya yöntemi/tekniği seçer.* Açıklama: Öğrenci; yazma şekli, amacı, ilgi ve ihtiyacı, süre, bağlam ve olanaklarına göre kullanacağı strateji ve/veya yöntem ve tekniğe karar verir. Yazma sırasında gerektiğinde seçimleri üzerinde değişiklik yapar.

Etkinlik Adı: Atatürk'e Mektup Yazıyorum

Kullanılacak Materyaller

Çalışma Kâğıdı (Ek-1)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Yazma Öncesi Analiz Kontrol Listesi ve Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-2)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-2'deki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Atatürk'e bir mektup yazılacağı açıklanır. Mektubun okul panosunda sergilenebileceği, okulun genel ağ sayfasında yayımlanabileceği veya 10 Kasım Atatürk'ü Anma Haftası etkinliklerinde okunabileceği belirtilir. Yazma amacı, hedef okuyucu, bağlam ve paylaşım olanakları üzerine düşünülmesi sağlanır.
3. Ek-1'deki çalışma kâğıdı dağıtılır. Buradaki a bölümünde yazma şekli, amaç, hedef okuyucu, bağlam, süre, araç-gereç ve bilgi kaynakları analiz edilir; bu analizden hareketle yazma sürecine ilişkin görüş oluşturulur.
4. Ek-1'deki b bölümünde uygun yazma stratejisi ve düşünceyi geliştirme tekniği seçilir, mektupta ele alınacak düşünceler ana hatlarıyla planlanır.
5. Ek-1'deki c bölümünde plan doğrultusunda taslak oluşturulur. Taslak oluşturma aşamasında seçilen stratejinin işlevsel biçimde kullanılması sağlanır.

6. Ek-1'deki ç bölümünde taslak gözden geçirilir. İçerik, anlatım, metin bütünlüğü, yazım ve noktalama incelenir; gerekli görülen yerlerde düzeltme, değiştirme veya ekleme yapılır. İhtiyaç duyulursa strateji/teknik seçimi yeniden değerlendirilerek planlama aşamasına dönülür.
7. Ek-1'deki d bölümünde mektubun paylaşılacağı ortam seçilir ve seçimin yazma amacı, okuyucu ve bağlamla ilişkisi açıklanır.
8. Çalışma kâğıdındaki yazma öncesi analiz kanıtları Ek-2 a bölümü yazma öncesi analiz kontrol listesiyle, strateji/teknik seçimi ve uygulama kanıtları Ek-2 b bölümü analitik dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilir. Ölçüt profiline göre kısa sözlü geri bildirim verilir ve gerekli görülen aşamanın yeniden denenmesine fırsat tanınır.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışma kâğıdındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Yazma şekli, amaç, okuyucu, bağlam ve olanakları birbiriyle ilişkilendirerek analiz etmiş; bu analizden hareketle uygun strateji ve düşünceyi geliştirme tekniğini seçmişsin. Planlama, taslak oluşturma ve gözden geçirme aşamalarında seçimlerini işlevsel kullanmış; ihtiyaç duyduğun yerde planına geri dönerek düzenleme yapmışsın. Sonraki çalışmanda paylaşma tercihini de yazma amacın ve okuyucunla ilişkilendiren tek cümlelik bir gerekçeyle daha belirgin hâle getirebilirsin.
Gelişmekte	Yazma amacı, okuyucu ve bağlamı doğru belirlemiş; bunlara uygun bir strateji ve teknik seçmişsin. Planındaki düşünceler taslağa genel olarak yansımış ancak gözden geçirme aşamasında hangi seçimi neden değiştirdiğin yeterince görünür değil. Taslağında değiştirdiğin bir bölümü işaretleyip "Bu değişikliği neden yaptım?" sorusuna kısa bir cevap yazarak strateji seçimini yeniden değerlendirebilirsin.
Başlangıç	Yazma sürecinin bazı koşullarını ve kullanabileceğin stratejilerden birini belirlemişsin ancak amaç, okuyucu ve bağlamla strateji seçimin arasındaki ilişki henüz net değil. Çalışma kâğıdının a bölümündeki "Amacım–Okuyucum–Bağlamım" alanlarını birlikte yeniden inceleyip b bölümünde bu üç bilgiye uygun tek bir strateji ve teknik seçerek planını yeniden oluşturabilirsin.

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Performans Gözlenmedi	Çalışma kâğıdında strateji/teknik seçimi ve yazma sürecini yönetmeye ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt henüz bulunmuyor. Bu nedenle güçlü yön ve gelişim ihtiyacı hakkında kanıta dayalı bir yargı oluşturulamıyor. Çalışma kağıdının b bölümünde kullanacağın yazma stratejisini ve düşünceyi geliştirme tekniğini seçip mektupta yer vereceğin en az bir düşünceyi yazarak değerlendirme için ilk kanıtını oluşturabilirsin.

Eksik veya yanlış öğrenmeler durumunda strateji kartları yeniden sunulur. Plan yapma ve gözden geçirme adımları ayrı ayrı ele alınarak örnek metinler üzerinde birlikte çalışılır. Özellikle seçim değiştirme becerisinde güçlük yaşayan öğrencilerle bire bir uygulama yapılır.

Farklılaştırma

Destekleme

Planlama şablonu önceden kısmen doldurulmuş şekilde verilir; öğrenci yalnızca boş kalan konu, amaç veya okuyucu alanlarını tamamlar.

- Strateji adımları görsel akış şemasıyla (plan → taslak → gözden geçirme → paylaşma) desteklenir, şema sürekli masada bulunur.
- Taslak yazma aşamasında "Çünkü..., Bu nedenle..., Sonuç olarak..." kalıplarını içeren yapılandırılmış cümle çerçevesi sağlanır.
- İş birlikli öğrenme ortamı oluşturularak akran desteği sağlanır.

Zenginleştirme

Öğrenciler, farklı amaçlarla (ikna etme, bilgilendirme, eğlendirme) farklı strateji kombinasyonları deneyerek her biri için ayrı bir kısa metin üretebilir.

- Strateji seçim kararlarını sesli düşünerek açıkladıkları kısa bir video kaydı oluşturabilir.
- Atatürk'ün yazdığı eserlerden öğretmen tarafından seçilen kısa bir bölüm incelenebilir, "Hangi yazma stratejisini kullanmış olabilir?" sorusu gerekçeli biçimde cevaplanabilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Öğrencinin Adı Soyadı: .....

a. Yazınızı yazmaya başlamadan önce aşağıdaki formu doldurunuz.

Yazma Şeklim (Yandaki yazma şekillerinden birini seçiniz.)	☐ Yazılı üretim (tek başınıza) ☐ Yazılı etkileşim (karşılıklı)	
Amacım (Çalışma kâğıdındaki maddeler ve öğretmeninizin söylediklerinden hareketle sizden ne bekleniyor?)	....	
Okuyucum **(Metni kime veya kimlere yazacaksınız?)**	....	
Bağlamım (Bu mektubu hangi ortamda yazacağınızı belirtiniz.)	....	
Olanaklarım (Süreniz, araç-gereçleriniz, bilgi kaynaklarınız neler?)	....	
Yazma sürecim boyunca kullanmam gereken yazma stratejileri	☐ Planlama ☐ Taslak oluşturma	☐ Gözden geçirme ☐ Paylaşma

b. Atatürk'e yazacağınız mektubu aşağıdaki formu doldurarak planlayınız.

Kullanacağım yazma stratejisi (Bu aşamada hangi yazma stratejisini kullanmanız gerektiğini seçiniz.)	☐ Planlama ☐ Taslak oluşturma	☐ Gözden geçirme ☐ Paylaşma
Kullanacağım düşünceyi geliştirme yolu	☐ Beyin fırtınası ☐ Kümeleme	☐ Zihin haritalama
Mektupta genel hatlarıyla bahsedeceklerim	....	

c. Yaptığınız plandan hareketle mektubunuzun taslağını oluşturunuz. Bu aşamada aşağıdaki yönergelere uyunuz.

• Kullanmanız gereken yazma stratejisini seçiniz: ☐ Planlama ☐ Taslak oluşturma ☐ Gözden geçirme ☐ Paylaşma

• Planlama aşamasında genel hatlarıyla bahsetmeyi düşündüklerinizi yazıya dökünüz.

• Metni kusursuz hâle getirme kaygısı gütmeden düşüncelerinizi özgürce ve akıcı biçimde yazınız.

• Okuyucunuza/okuyucularınıza yönelik bir giriş yapmayı ve metni ana hatları özetleyen bir sonuçla tamamlamayı unutmayınız.

ç. Yazdığınız taslağı gözden geçiriniz. Bu süreçte aşağıdaki yönergelere uyunuz.

• Bu aşamada gerekli yazma stratejisine karar veriniz: ☐ Planlama ☐ Taslak oluşturma ☐ Gözden geçirme ☐ Paylaşma

• Yazdıklarınızı birkaç kez okuyup içeriği kapsamlı biçimde düzenleyiniz.

• Dilin akıcılığını, açıklığını, metnin bütünlüğünü, yazım ve noktalamayı gözden geçiriniz.

• Gerekli gördüğünüz yerlerde düzeltme, değiştirme veya ekleme yapınız.

• İhtiyaç duyarsanız planlama aşamasına dönüp ek bilgi toplayınız veya metni yeniden yapılandırınız.

Gözden geçirme sırasında değiştirdiğim veya yeniden seçtiğim strateji/teknik olduysa nedeni:

d. Gözden geçirdiğiniz mektubunuzu paylaşınız. Paylaşım aşamasında şunlara dikkat ediniz:

• Kullanacağınız yazma stratejisini seçiniz: ☐ Planlama ☐ Taslak oluşturma ☐ Gözden geçirme ☐ Paylaşma

• Mektubunuzu paylaşma tercihinizi (okul panosunda, okulun genel ağ sayfasında veya 10 Kasım Atatürk'ü Anma Haftası etkinliklerinde) ve nedenini belirtiniz.

EK-2 ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ARACI

Başarı Ölçütleri:

• Yazma şekli, amacı, okuyucusu, bağlamı ve olanaklarını analiz ederek yazma sürecine ilişkin bir görüş oluşturabilir.

• Analiz sonuçlarına uygun yazma stratejisini ve düşünceyi geliştirme tekniğini seçebilir.

• Planlama, taslak oluşturma, gözden geçirme ve paylaşma aşamalarında uygun stratejileri kullanabilir.

• Yazma sırasında ihtiyaç duyduğunda strateji veya teknik seçimini yeniden değerlendirip değiştirebilir.

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

A Bölümü: Yazma Öncesi Analiz Kontrol Listesi

Puanlama: Ölçüt *karşılanmışsa "Var" 1 puan, karşılanmamışsa "Yok" 0 puandır.*

No	Değerlendirme Ölçütü	Var	Yok
1	Yazma şeklini (yazılı üretim/yazılı etkileşim) belirlemiştir.	☐	☐
2	Yazma amacını etkinliğin beklentisine uygun biçimde ifade etmiştir.	☐	☐
3	Metnin okuyucusunu/hedef kitlesini belirlemiştir.	☐	☐
4	Yazma bağlamını (ortam, durum ve paylaşım koşulu) belirtmiştir.	☐	☐
5	Süre, araç-gereç ve bilgi kaynakları gibi olanaklarını belirlemiştir.	☐	☐
6	Yazma şekli, amacı, okuyucusu, bağlamı ve olanakları arasında tutarlı bir ilişki kurmuştur.	☐	☐
7	Yazma sürecinde kullanacağı temel stratejileri belirlemiştir.	☐	☐
8	Yaptığı analizden hareketle yazma sürecine ilişkin anlamlı bir görüş/karar oluşturmuştur.	☐	☐

A Bölümü Puanı: ..... / 8

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

B Bölümü: Planlama, Strateji/Teknik Seçimi ve Yazma Sürecini Yönetme Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı

Performans düzeyleri en yüksekten en düşüğe sıralanmıştır. Başlangıç düzeyi, sınırlı fakat değerlendirilebilir performansı gösterir.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç
Uygun yazma stratejisini seçme	Yazma amacı, okuyucu ve bağlamı dikkate alarak ilgili aşamada kullanacağı stratejiyi seçer ve seçiminin bu koşullarla ilişkisini açıkça gösterir.	İlgili aşamaya uygun stratejiyi seçer ancak seçim ile amaç, okuyucu veya bağlam arasındaki bağlantılardan biri açıklanmadan kalır.	Yazma aşamasına uygun bir strateji seçer; seçimin yazma amacı, okuyucu veya bağlamla ilişkisini kurmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.
Düşünceyi geliştirme tekniğini seçme	Beyin fırtınası, zihin haritalama veya kümeleme tekniklerinden mektubun amacı ve ele alacağı içeriğe uygun olanı seçer.	Amaca uygun bir teknik seçer, seçtiği tekniğin içerikle nasıl kullanılacağı planda tam belirgin değildir.	Tekniklerden birini seçer, tekniğin mektubun amacı ve içeriğiyle uygunluğunu belirlemek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.
İçeriği ana hatlarıyla planlama	Mektupta ele alacağı düşünceleri yazma amacıyla ilişkili biçimde belirler ve taslağa aktarılabilecek mantıklı bir sıraya koyar.	Mektupta ele alacağı düşünceleri belirler, düşüncelerden biri amaçla zayıf ilişkili veya sıralamadaki yeri belirsizdir.	Mektupta yer vereceği en az bir düşünceyi belirler, düşünceleri yazma amacıyla ilişkilendirmek ve sıraya koymak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.
Taslak oluşturma stratejisini kullanma	Taslak oluşturma stratejisini seçer ve plandaki düşünceleri metne dönüştürürken bu stratejiyi bağımsız ve işlevsel biçimde kullanır.	Taslak oluşturma stratejisini seçer ve planın temelini metne taşır, bir düşüncenin taslağa aktarılmasında kopukluk bulunur.	Taslak oluşturma stratejisini seçer, plandaki bir düşünceyi metne aktarır ve süreci sürdürmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.
Plan-metni uyumu	Taslakta plandaki ana düşünceler ve bunların sırası korunur, plan yazma sürecinde işlevsel bir başvuru noktası olarak kullanılır.	Taslak planla genel olarak uyumludur, plandaki bir düşünce eksik kalır veya farklı bir sıraya geçer.	Taslakta plandaki en az bir düşünceye yer verir, planla metin arasındaki bağlantıyı sürdürmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.
Amaç ve okuyucuya uygunluk	Strateji ve teknik seçimlerini yazma amacı ile hedef okuyucuyu gözeterek uygular, taslaktaki anlatım bu seçimlerle uyumludur.	Strateji ve teknik seçimleri amaç ve okuyucuya genel olarak uygundur, taslakta bir bölüm bu koşullardan biriyle yeterince örtüşmez.	Taslağın bir bölümünde amaç veya okuyucuya uygunluk gösterir, strateji seçimini bu koşullarla tutarlı biçimde sürdürmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.
Gözden geçirme stratejisini kullanma	Taslağını gözden geçirme stratejisini seçerek içerik, anlatım, bütünlük, yazım ve noktalama açısından inceler; gerekli gördüğü en az bir düzenlemeyi gerekçesine uygun biçimde yapar.	Gözden geçirme stratejisini seçer ve taslakta gerekli bir düzenleme yapar, düzenlemenin nedeni veya ilgili boyut tam belirgin değildir.	Gözden geçirme stratejisini seçer ve taslakta düzeltilmesi gereken bir yeri fark eder, uygun düzenlemeyi yapmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.
Strateji/teknik seçimini yeniden değerlendirme	Yazma sırasında ihtiyaç ortaya çıktığında önceki strateji veya teknik seçimini yeniden değerlendirir, uygun gördüğü değişikliği yapar ve nedenini açıklar.	İhtiyaç oluştuğunda bir seçimini yeniden değerlendirir ve değişiklik yapar, değişikliğin nedenini sınırlı açıklar.	Yazma sırasında bir seçiminin işe yaramadığını fark eder, alternatif strateji/tekniğe geçmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.

B Bölümü Toplam Puan	..... / **24**			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	
Önerilen Puan Aralıkları	Önerilen Puan Aralıkları: 20-24 Yetkin | 14-19 Gelişmekte | 8-13 Başlangıç			
Açıklama:	*Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Başlangıç düzeyi, ilgili ölçütte sınırlı fakat anlamlı ve değerlendirilebilir performansı ifade eder.*			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

12. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	3. Tema: Duygularımı Tanıyorum-Dinleme/İzleme
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.D.5.6. Basit çıkarımlar yoluyla dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirleyebilme *a) Dinlediğinin/izlediğinin sınırlı bir bölümünden bağlama dair ipuçlarını bulur.* *b) Ön bilgileri ve ipuçlarından hareketle anlamı belirler.*

Etkinlik Adı: Kurabiye Hırsızı

Kullanılacak Materyaller

Dinleme Metni (Ek-1)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Çalışma Kâğıdı (Ek-2), Cevap Anahtarı (Ek-3), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-4)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-4'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. "Kurabiye Hırsızı" adlı dinleme metninin kullanılacağı açıklanır. Dinleme sırasında karakterlerin ses tonlarına, anlık tepkilerine, davranışlarına ve olaylara ilişkin ipuçlarına dikkat edilmesi istenir.
3. Ek-1'deki dinleme metni okunur veya dinletilir. Çıkarıma temel oluşturan bir bölümün yeniden dinlenmesine ihtiyaç duyulursa ilgili bölüm tekrarlanabilir.
4. Ek-2'deki çalışma kâğıdı dağıtılır. Sorular yanıtlanırken metindeki somut ipuçlarının anı, gözlem, deneyim veya ön bilgilerle ilişkilendirilmesi hatırlatılır.
5. Karakterlerin doğrudan verilmeyen özellikleri ve düşüncelerine ilişkin basit çıkarımlar yapılması ve ulaşılan sonuçların metindeki ipuçlarıyla gerekçelendirilmesi istenir.
6. Çalışmanın tamamlanması için uygun süre verilir. Öğrencilerden cevaplarını, kullandıkları ipucu ile yaptıkları çıkarımın birbiriyle uyumlu olup olmadığı açısından gözden geçirmeleri istenir.
7. Cevaplar Ek-3'teki cevap anahtarıyla kontrol edilir ve Ek-4'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Geri bildirim ve farklılaştırma kararları toplam puandan çok ölçüt profilindeki güçlü yön ve gelişim ihtiyaçlarına göre verilir, gerekli görülen sorular geri bildirimden sonra yeniden yanıtlatılabilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir: • Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı

• Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü

• Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Metindeki olayları dikkatle incelemiş ve karaktere ilişkin önemli ipuçlarını doğ ru belirlemişsin. Bu ipuçlarını günlük yaşam bilgilerinle ilişkilendirerek man tıklı çıkarımlar yapmış ve cevaplarını metindeki kanıtlarla açıklamışsın. Özellik le adamın davranışlarıyla kadının onun hakkındaki izlenimi arasındaki ilişkiyi açık biçimde kurman güçlü yönün. Bir sonraki adımda çıkarımını "olabilir" gibi olasılık bildiren bir ifadeyle daha özlü biçimde yeniden yazabilirsin.
Gelişmekte	Metindeki bazı ipuçlarını doğru fark etmiş ve bunlardan hareketle uygun çıka rımlar yapmaya çalışmışsın. Ancak çıkarımını açıklarken metindeki kanıtlarla ön bilgilerin arasındaki bağlantı yer yer eksik kalıyor. Sana bu çıkarımı yaptıran ifadeyi metinden belirleyip yanına günlük yaşam bilgisini ekleyerek yalnızca ilgili cevabı yeniden verebilirsin.
Başlangıç	Karakterlerin davranışlarına ve yaşanan olaylara ilişkin bazı ifadeleri fark etmiş ve sorulara cevap vermeye çalışmışsın. Ancak bu ifadelerin neden ipucu ol duğunu ve hangi çıkarıma götürdüğünü açıklamakta zorlandığın görülüyor. Şiirin ilgili bölümü sana yeniden dinletip "Adamın kurabiye alması" ipucundan hareketle "Bu ipucu bana … dü şündürüyor." biçiminde tek bir çıkarım cümlesi oluşturmanı istiyorum.
Performans Gözlenmedi	Çalışmada bu ölçütlere ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmadığı için performans gözlenememiştir. Görevin anlaşılıp anlaşılmadığı kısa bir sözlü soruyla kontrol edildikten sonra metnin ilgili bölümü yeniden dinletilebilir ve öğrenciden tek bir ipucunu söylemesi veya yazması istenebilir.

Soruların tamamını veya bir kısmını doğru cevaplayamayan öğrencilerin dinleme sırasında çıkarıma temel oluşturan ipuçlarını belirleme ve bu ipuçlarını ön bilgileriyle ilişkilendirme becerilerinin desteklenmesi gerekir. Bu amaçla şiirin ilgili bölümleri yeniden dinletilerek öğrencilerin karakterlerin davranışları ve olaylarla ilgili somut ipuçlarını fark etmeleri sağlanır. Ardından öğrencilerden bu ipuçlarından hareketle metinde açıkça verilmeyen anlamı tahmin etmeleri, tahminlerini metindeki kanıtlarla gerekçelendirmeleri ve çıkarımlarını "olabilir" gibi olasılık bildiren ifadeler kullanarak yeniden oluşturmaları istenebilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Öğrencilere dinleme sırasında dikkat edecekleri ipuçlarını içeren bir çalışma kâğıdı verilebilir.
- Bu çalışma kâğıdında "Karakter ne yaptı?", "Bu davranış sana onun hakkında ne düşündürüyor?", "Metinde seni bu düşünceye ulaştıran ipucu hangisi?", "Günlük yaşamda buna benzer bir durumda ne düşünürdün?" gibi yönlendirici sorular yer alabilir.
- Öğrencilerden bu soruları kısa cümlelerle cevaplamaları, ardından cevaplarını birleştirerek çıkarımlarını gerekçelendirmeleri istenebilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden "Kurabiye Hırsızı" metnini adamın bakış açısıyla yeniden kurguladıkları kısa bir hikâye yazmaları istenebilir.
- Hikâyede adamın kadının davranışlarını nasıl yorumladığını, hangi ipuçlarından hareketle onun duygu ve düşünceleri hakkında çıkarım yaptığını ve olayın sonunda neler hissetmiş olabileceğini açıklamaları beklenir.

EK-1 DİNLEME METNİ

Aşağıdaki metin, karakterlerin ses tonlarına ve anlık tepkilerine dikkat edilerek okunur/dinletilir.

KURABİYE HIRSIZI

Bir gece havaalanında bekliyordu bir kadın,
Uçağının kalkmasına daha saatler vardı.
Havaalanındaki dükkânda bir kitap aradı,
Bir paket kurabiye alıp oturacak bir yer buldu.

Kitabına dalmıştı ama birden fark etti,
Yanındaki adam, ne kadar da pervasızdı,
Aralarındaki paketten bir iki kurabiye aldı.
Kadın olay çıkarmamak için görmezden geldi.

Kitabını okudu, kurabiyelerini yedi, saate baktı,
Bu küstah "kurabiye hırsızı" da paketi gittikçe azalttı.
Dakikalar geçtikçe kadın daha da öfkeleniyordu,
"Bu kadar nazik olmasaydım gözünü morartırdım" diye düşünüyordu.
Kadın her kurabiye aldığında adam da bir tane aldı.
Pakette yalnızca bir kurabiye kalınca ne yapacağını merak etti.
Adam yüzünde bir gülümseme ve mahcup bir kahkahayla
Son kurabiyeyi aldı ve ikiye böldü.
Bir yarısını kendisi yerken diğer yarısını kadına uzattı.

Kadın kurabiyeyi elinden kaptı ve içinden şöyle geçirdi:
"Bu adam ne kadar küstah, ne kadar da kaba,
Bir de hiç teşekkür etmiyor!"
Hayatında hiç bu kadar öfkelendiğini hatırlamıyordu.

Uçuşu anons edildiğinde rahat bir nefes aldı.
Eşyalarını topladı ve kapıya doğru yürüdü,
O "nankör hırsıza" dönüp bakmayı bile reddetti.
Uçağa bindi ve koltuğuna yerleşti.
Neredeyse bitirmek üzere olduğu kitabını aradı.
Çantasına uzandığında şaşkınlıkla nefesi kesildi…

Valerie Cox
(Kısaltılmıştır ve bu etkinlik için Türkçeye çevrilmiştir.)

KAYNAKÇA

Cox, V. (1996). The cookie thief. In J. Canfield & M. V. Hansen (Eds.), A 3rd serving of chicken soup for the soul: 101 more stories to open the heart and rekindle the spirit (pp. 22-24). Health Communications.

EK-2 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Dinleme sürecinde elde ettiğiniz somut ipuçlarını anı, gözlem veya deneyimlerinizle ilişkilendirerek aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. **Soru: Metinde adamın paketten kurabiye aldığı bölümü tekrar dinleyerek karakter özelliklerine dair ipuçlarını bulunuz. Bulduğunuz ipuçlarını aşağıya yazınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. **Kadında adamın karakteri hakkında nasıl bir izlenim oluşmuş olabilir? Metindeki ipucundan ve günlük yaşam bilgilerinizden yararlanarak açıklayınız.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK-3 CEVAP ANAHTARI

1. Soru: Metinde adamın paketten kurabiye aldığı bölümü tekrar dinleyerek karakter özelliklerine dair ipuçlarını bulunuz. Bulduğunuz ipuçlarını aşağıya yazınız.

Beklenen cevaplar (örnek):

- Adam, kadının yanındaki paketten kurabiye almıştır.
- Son kurabiyeyi ikiye bölüp yarısını kadına uzatmıştır.
- Yüzünde gülümseme ve mahcup bir kahkaha vardır.

Olası çıkarımlar; paylaşımcı, nazik, düşünceli, sakin, hoşgörülü.

2. Soru: Kadında onun karakteri hakkında nasıl bir izlenim oluşmuş olabilir? Metindeki ipucundan ve günlük yaşam bilgilerinizden yararlanarak açıklayınız.

Beklenen cevap (örnek):

Kadın; adamın izinsiz kurabiye aldığı için onun kaba, saygısız ve küstah biri olduğunu düşünmüş olabilir. Çünkü günlük yaşamda başkasının eşyasını izin almadan kullanmak uygun bir davranış olarak görülmez. Bu nedenle kadın, metindeki ipuçlarına dayanarak adam hakkında olumsuz bir izlenim edinmiştir.

EK-2 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

- Metnin ilgili bölümündeki karaktere ilişkin bağlamsal ipuçlarını belirleyebilir.
- Belirlediği ipuçlarından hareketle karakterin özelliklerine yönelik çıkarım yapabilir.
- Günlük yaşam bilgilerini veya ön bilgilerini kullanarak karakter hakkında anlamlı bir değerlendirme yapabilir.
- Metindeki ipuçları ile yaptığı çıkarım arasında ilişki kurabilir.
- Sorulara metne uygun ve anlaşılır cevaplar verebilir.

Çalışma *kâğıdındaki cevaplar aşağıdaki* ölçütlere *göre değerlendirilir.*

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Metnin ilgili bölümündeki karaktere ilişkin bağlamsal ipuçlarını belirledi.	Adamın paketten kurabiye alması, son kurabiyeyi ikiye bölmesi, yarısını kadına uzatması veya gülümsemesi gibi karakteri anlamaya yarayan somut ipuçlarını açık biçimde belirler.	Karakteri anlamaya yarayan en az bir somut ipucunu doğru belirler, diğer ifadeleri olayın genel anlatımıyla sınırlı kalabilir.	İlgili bölümden bir olay veya davranış belirtir ancak bunun karaktere ilişkin bir ipucu olduğunu açıkça gösteremez veya seçtiği ifade çıkarıma zayıf temel oluşturur.	Ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir ipucu yanıtı bulunmaz.
Belirlediği ipuçlarından hareketle karakterin özelliklerine yönelik çıkarım yaptı.	Belirlediği ipucuyla uyumlu bir karakter özelliği çıkarımı yapar ve çıkarımını metnin bağlamına uygun biçimde ifade eder.	Metnin bağlamına uygun bir karakter çıkarımı yapar ancak çıkarımın hangi ipucuna dayandığını açık biçimde göstermez.	Karakterin özelliğine ilişkin bir çıkarım yapar fakat bu çıkarım metindeki ipucuyla yeterince uyuşmaz veya çok genel kalır.	Ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir çıkarım bulunmaz.
Günlük yaşam bilgilerini veya ön bilgilerini kullanarak karakter hakkında anlamlı bir değerlendirme yaptı.	Günlük yaşamdan uygun bir bilgi veya deneyimi kullanarak kadının adam hakkındaki izlenimini açıklar, bu ön bilginin değerlendirmeyi nasıl etkilediğini belirtir.	Uygun bir günlük yaşam bilgisi veya ön bilgi kullanır ancak bunun karakter değerlendirmesiyle bağlantısını kısa veya dolaylı kurar.	Günlük yaşama veya ön bilgisine değinir fakat verilen bilgi, karakter hakkındaki değerlendirmeyi açıklamak için yeterli değildir.	Ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir ön bilgi veya günlük yaşam bağlantısı bulunmaz.
Metindeki ipuçları ile yaptığı çıkarım arasında ilişki kurdu.	Metindeki somut ipucunu ve ulaştığı çıkarımı aynı açıklamada ilişkilendirir, ipucunun neden bu çıkarıma götürdüğünü anlaşılır biçimde açıklar.	Metindeki ipucunu ve çıkarımı birlikte verir, aralarındaki bağlantıyı belirtir ancak açıklama kısa veya kısmen örtüktür.	İpucu veya çıkarımdan birini belirtir, ikisi arasındaki ilişkiyi açık biçimde kuramaz.	Ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir ilişkilendirme bulunmaz.
Sorulara metne uygun ve anlaşılır cevaplar verdi.	Her iki soruya da metnin bağlamıyla uyumlu, anlaşılır ve görevin istediği bilgiyi karşılayan cevaplar verir.	Cevaplar genel olarak anlaşılır ve metinle ilişkilidir, sorulardan birinde açıklama eksik veya kısmen belirsiz kalır.	Sorulardan en az birine görevle ilişkili bir cevap verir ancak cevap eksik, belirsiz veya metnin bağlamıyla zayıf ilişkilidir.	Her iki soru için de değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.

Toplam Puan	..... / 15			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	13-15 Yetkin | 8-12 Gelişmekte | 1-7 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış ancak değerlendirilebilir bir yanıt 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

13. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	3. Tema: Duygularımı Tanıyorum-Okuma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.O.5.11. Metindeki unsurları sınıflandırabilme *a) Sınıflandırma ölçütüne karar verir.* *b) Metni ölçüte göre inceler.* *c) Metindeki unsurları ölçüte göre gruplandırır.* *ç) Oluşturulan grupları adlandırır.*

Etkinlik Adı: Uçurtma Şenliği

Kullanılacak Materyaller

Çalışma Kâğıdı (Ek-1)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Cevap Anahtarı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Sınıflandırmada kullanılan "ölçüt" kavramı, mutfak eşyalarının kullanım amaçlarına göre düzenlenmesi veya kalemlerin renklerine göre farklı kutulara yerleştirilmesi gibi günlük yaşamdan örneklerle açıklanır.
3. Ek-1'deki çalışma kâğıdı öğrencilere dağıtılır. "Uçurtma Şenliği" metni sessizce okunur ve metindeki duygu belirten kelime ve kelime gruplarının altı çizilir.
4. Ek-1'in b maddesinde Eren'in duygu durumlarını hangi özelliğe göre gruplara ayırabilecekleri düşünülür ve seçilen sınıflandırma ölçütü yazılır.
5. Ek-1'in c maddesinde belirlenen ölçüte göre metin yeniden incelenir, Eren'in duygu durumları ortak özelliklerine göre gruplara ayrılır.
6. Ek-1'in ç maddesinde her gruptaki duygu durumlarının ortak özellikleri incelenir. "Bu gruptaki duygular Eren'i nasıl hissettiriyor?" sorusundan hareketle gruplar uygun ifadelerle adlandırılır.
7. Çalışma kâğıdındaki b, c ve ç maddeleri Ek-2'deki cevap anahtarıyla cevap içeriği açısından incelenir; öğrenci performansı Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir.
8. Öğrenciye ölçütlerde gözlenen kanıta göre kısa sözlü geri bildirim verilir. Gerekli görülen bölüm için metne yeniden dönülerek sınıflandırma ölçütünü, gruplandırmayı veya grup adını gözden geçirmesine ve yeniden denemesine fırsat verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışma kâğıdındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Metindeki duygu durumlarını açık bir ölçüte göre tutarlı biçimde gruplandırmış ve grup adlarını ortak özellikleri yansıtacak şekilde seçmişsin. Özellikle ölçüt ile grup adları arasındaki uyum çalışmanı güçlü kılıyor. Geliştirebileceğin nokta, aynı tutarlılığı farklı bir sınıflandırma ölçütünde de sürdürebilmek. Bir sonraki adımda aynı duyguları farklı bir ölçüte göre yeniden gruplandırıp oluşan grupları karşılaştırabilirsin.
Gelişmekte	Sınıflandırmaya uygun bir ölçüt belirlemiş ve duyguların önemli bir bölümünü bu ölçüte göre gruplandırmışsın. Ancak bir duygu durumunu yanlış gruba yerleştirmiş veya grup adlarından birini ortak özelliği tam yansıtmayacak kadar genel bırakmışsın. “Bu duygu Eren’i nasıl hissettiriyor?” sorusunu kullanarak önce bu duygunun yerini yeniden kontrol edip ardından grup adını netleştirebilirsin.
Başlangıç	Metindeki duygu durumlarını ayırmaya çalışmışsın ancak seçtiğin ölçüt, gruplandırma ve grup adları arasında henüz tutarlı bir bağ oluşmamış. “Eren’i iyi hissettiren duygular / Eren’i kötü hissettiren duygular” gibi tek ve açık bir ölçüt seçip duyguları birer birer bu ölçüte göre yerleştirerek yeniden deneyebilirsin.
Performans Gözlenmedi	Çalışma kâğıdının b, c ve ç bölümlerinde değerlendirilebilir bir yanıt bulunmadığı için bu düzey işaretlenir. Öğrenciyle b maddesinden başlanarak bir sınıflandırma ölçütü seçilir, ardından bir duygu durumu bu ölçüte göre bir gruba yerleştirilerek kısa bir yeniden deneme yapılabilir.

Metindeki duygu belirten kelime ve kelime grupları öğrencilere yeniden inceletilir. Ardından “Bu duygu Eren’i nasıl hissettiriyor?” sorusundan hareketle duyguların ortak ve farklı özelliklerini belirlemeleri sağlanır. Öğrencilerden sınıflandırmada kullanacakları ölçüte karar vermeleri, duygu durumlarını bu ölçüte göre gruplandırmaları ve oluşturdukları grupları ortak özelliklerini yansıtacak biçimde adlandırmaları istenir. Son olarak belirlenen ölçüt, yapılan gruplandırma ve grup adları arasındaki tutarlılık öğrencilerle birlikte değerlendirilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Öğrencilere metinde geçen duygu durumlarının yazılı olduğu kartlar verilebilir.
- Öğrencilerden öncelikle kartlardaki duyguları incelemeleri, ardından "Eren'i iyi hissettiren duygular" ve "Eren'i kötü hissettiren duygular" başlıklarının bulunduğu uygun alanlara yerleştirmeleri istenebilir.
- Bu süreçte "Bu duygu Eren'i nasıl hissettiriyor?" ve "Bu duygunun hangi grupta yer alması gerekir?" gibi yönlendirici sorulardan yararlanılabilir.
- Daha sonra öğrencilerin kullandıkları sınıflandırma ölçütünü ifade etmeleri, duygu durumlarını bu ölçüte göre gruplandırmaları ve oluşturdukları grupları ortak özelliklerinden hareketle adlandırmaları sağlanabilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden farklı duygu durumlarının yer aldığı kısa bir hikâye yazmaları istenebilir.
- Öğrencilerin hikâyelerinde yer verdikleri duygu durumlarını olumlu ve olumsuz olma dışında, ortaya çıkış nedenleri veya karakterin davranışları üzerindeki etkileri gibi kendi belirleyecekleri farklı bir ölçüte göre incelemeleri ve gruplandırmaları beklenebilir.
- Ardından oluşturdukları grupları, gruptaki duyguların ortak özelliklerini yansıtacak biçimde adlandırmaları ve belirledikleri ölçüt ile grup adları arasındaki ilişkiyi açıklamaları istenebilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

a. Aşağıdaki metni okuyunuz ve duygu belirten kelime ve kelime gruplarının altını çiziniz.

UÇURTMA ŞENLİĞİ

Eren, o sabah içi içine sığmayan bir neşe ile uyandı. Okulun geleneksel uçurtma şenliği vardı ve hava tam istediği gibi hafif rüzgârlıydı. Hazırlanmak için yataktan heyecanla doğruldu ve çıt sesi duydu. Ayağının altında bir acı hissetti. Bir anda kalbi hızla çarpmaya başladı, elleri titredi; büyük bir kaygı her yanını sarmıştı. "Olamaz, uçurtmama bastım!" diye bağırdı.

Hemen çalışma masasına gidip uçurtmayı tamir etmek için malzeme aramaya başladı. Her yeri dağıttı, o sırada kardeşi Selin'in odasından gelen kahkahaları duydu. Selin'in uçurtması kapının önünde hazır bekliyordu. Eren, bir an için Selin'in her şeyi ne kadar kolay hallettiğini ve onun ne kadar rahat olduğunu düşünüp derin bir kıskançlık hissetti. Eğer Selin gibi düzenli olsaydı bunların başına gelmeyeceğini düşündü. "Keşke uçurtmayı yatağımın yanına bırakmasaydım." diye söylendi. Gözleri yavaş yavaş doldu, şenliğe katılamayacağı düşüncesiyle omuzlarına ağır bir üzüntü çöktü. O sırada odasının kapısı açıldı ve annesi içeri girdi. Eren'in omuzlarına ellerini koyup sakince yanına oturdu. Annesinin bu sıcak varlığı ona sarsılmaz bir güven verdi. Annesi, "Sakinleş Eren, bazen aradığımız şeyler biz telaşlıyken saklanırlar, birlikte bakalım." dediğinde Eren'in ruhuna yavaş yavaş bir huzur ve dinginlik yayıldı.

Kutuların en dibine baktıklarında istediği bütün malzemelerin orada olduğunu gördüler. Annesiyle uçurtmayı kısa bir sürede tamir ettiler. Eren artık şenliğe gitmek için büyük bir heyecan duyuyordu.

Komisyon

b. Okuduğunuz metinde Eren'in duygu durumlarını hangi özelliğe göre gruplara ayırabilirsiniz? Belirlediğiniz özelliği ölçüt olarak kullanmak üzere aşağıya yazınız.

Belirlediğim ölçüt: .....

c. Belirlediğiniz ölçütten hareketle Eren'in metinde geçen duygu durumlarını inceleyiniz ve gruplara ayırarak aşağıdaki alana yazınız.

ç. Oluşturduğunuz her bir grubu, gruptaki duyguların ortak özelliklerinden hareketle adlandırınız.

EK-2 CEVAP ANAHTARI

Açıklama: Aşağıdaki örnekler temel sınıflandırma yaklaşımını göstermektedir. Öğrencinin belirlediği ölçüt metindeki duygu durumlarını anlamlı ve tutarlı biçimde gruplamaya elverişliyse farklı geçerli ölçüt, grup sayısı ve grup adları da kabul edilir.

Bölüm	Yanıt düzeyi	Açıklama / örnek
b	**Tam cevap**	Eren'in duygu durumlarını sınıflandırmaya uygun bir ölçüte karar verilmiş ve bu ölçüt anlaşılır bir ifadeyle belirtilmiştir. "Eren'in kendisini nasıl hissettiğine göre" veya "duyguların Eren'i iyi veya kötü hissettirmesine göre" gibi ifadeler, metindeki duygu durumlarının incelenmesine ve sonraki aşamada gruplandırılmasına elverişli olduğu için tam cevap olarak değerlendirilir. Bu aşamada grupların adlarının yazılması zorunlu değildir. Örnek yanıtlar: "Duyguların Eren'i nasıl hissettirdiği.", "Eren'in kendisini iyi veya kötü hissetmesi.", "Duyguların Eren üzerindeki olumlu veya olumsuz etkisi."
	Kısmi cevap	Eren'in duygu durumlarını sınıflandırmaya yönelik bir ölçüt belirlenmeye çalışılmış ancak ölçütün hangi özelliğe dayandığı yeterince açık ifade edilmemiştir. Metindeki duyguların incelenmesine işaret eden ancak bunların hangi ortak özelliğe göre gruplandırılacağını tam olarak göstermeyen cevaplardır. Örnek yanıtlar: "Eren'i etkileyen duygular. ", "Eren'in yaşadıkları.", "Eren'in farklı hisleri."
	Başlangıç düzeyinde cevap	Sınıflandırma ölçütü yazılmaya çalışılmış ancak ölçüt Eren'in duygu durumlarıyla doğrudan ilişkili değildir. Örnek yanıtlar: "Kişilerin yaşlarına göre.", "Uçurtmaların renklerine göre.", "Eşyaların büyüklüğüne göre."
c	**Tam cevap**	Metin, belirlenen ölçüte göre incelenmiş ve Eren'in duygu durumları ortak özelliklerinden hareketle uygun gruplara ayrılmıştır. Duygu durumları belirlenen ölçüte uygun biçimde gruplandırılmış ve metindeki duygu durumları büyük ölçüde eksiksiz belirtilmiştir. Bu aşamada grupların adlandırılması zorunlu değildi, gruplar "Birinci grup" ve "İkinci grup" biçiminde gösterilebilir. Örneğin; birinci grup: neşe, heyecan, güven, huzur, dinginlik; ikinci grup: kaygı, kıskançlık, üzüntü.
	Kısmi cevap	Metin belirlenen ölçüte göre incelenmiş ve Eren'in duygu durumları gruplandırılmaya çalışılmıştır. Ancak metindeki bazı duygu durumları belirtilmemiş, bazıları yanlış gruba yerleştirilmiş veya gruplandırma tam olarak tamamlanmamıştır. Belirlenen ölçüt ile yapılan gruplandırma arasında kısmen uyum bulunan cevaplar kısmi cevap olarak değerlendirilir. Örneğin; birinci grup: neşe, heyecan, huzur; ikinci grup: kaygı, üzüntü. (Güven, dinginlik ve kıskançlık belirtilmemiştir.)
	Başlangıç düzeyinde cevap	Metin belirlenen ölçüte göre sınırlı biçimde incelenmiş; duygu durumları yerine kişi, eşya veya metinde bulunmayan duygular gruplandırılmıştır. Bu tür yanıtlar gruplandırma girişimi bulunduğu için Başlangıç düzeyinde değerlendirilir. Örneğin; birinci grup: Eren, Selin, annesi; ikinci grup: uçurtma, masa, kutular.

ç	**Tam cevap**	Oluşturulan gruplardaki duygu durumlarının ortak özellikleri incelenmiş ve her grup bu ortak özelliği yansıtacak biçimde açık ve uygun ifadelerle adlandırılmıştır. Grup adları, belirlenen sınıflandırma ölçütü ve grupta yer alan duygularla uyumludur. Örnek: "Olumlu duygular / Olumsuz duygular", "Eren'i iyi hissettiren duygular / Eren'i kötü hissettiren duygular", "Eren'i rahatlatan duygular / Eren'i rahatsız eden duygular".
	Kısmi cevap	Oluşturulan grupların ortak özellikleri kısmen belirlenmiş ancak gruplardan biri adlandırılmamış veya kullanılan grup adları duyguların ortak özelliklerini yeterince açık yansıtmamıştır. Grup adları ile gruplandırılan duygu durumları arasında kısmen uyum bulunan cevaplardır. Örnek: "Olumlu duygular / Diğer duygular", "İyi hisler / Duygular", "Eren'i iyi hissettiren duygular / —".
	Başlangıç düzeyinde cevap	Grupları adlandırmaya yönelik bir girişim bulunur ancak adlar duyguların ortak özelliğini ve belirlenen ölçütü yansıtmaz. Örnek: "Kişiler / Eşyalar", "Uçurtmalar / Kutular".

Açıklama: İlgili bölüm boş bırakılmışsa veya değerlendirilebilir bir yanıt bulunmuyorsa 0 - Performans Gözlenmedi düzeyi kullanılır. Yanlış ancak değerlendirilebilir bir girişim 0 olarak puanlanmaz.

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

- Duygu durumlarını sınıflandırmaya uygun ve açık bir ölçüt belirleyebilir.
- Metni belirlediği ölçüte göre inceleyip duygu durumlarını tutarlı gruplara ayırabilir.
- Oluşturduğu grupları, içerdikleri duyguların ortak özelliklerini yansıtacak biçimde adlandırabilir.

Başarı ölçütlerinin en altındaki bu ifade tüm Türkçe kitaplarında italik olsun. Burada da karakterler farklı farklı.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Sınıflandırma ölçütüne karar verme	Eren'in duygu durumlarını gruplamaya elverişli, açık bir ölçüt belirler; ölçüt duyguların ortak bir özelliğine dayanır.	Duygu durumlarıyla ilişkili bir ölçüt belirler ancak ölçütün duyguları hangi ortak özelliğe göre ayırdığı yazılan ifadeden doğrudan anlaşılamaz.	Sınıflandırmaya yönelik bir ölçüt yazar ancak ölçüt duyguların ortak özelliklerini yansıtmaz ve gruplandırmayı tek başına yönlendirmeye yetmez.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir cevap bulunmaz.
Metni ölçüte göre inceleme ve duygu durumlarını gruplandırma	Metindeki duygu durumlarını belirlediği ölçüte göre tutarlı gruplara ayırır, gruplama ölçütle uyumludur ve metindeki duygu durumlarını kapsar.	Duygu durumlarını ölçüte göre gruplandırır, bir duygu durumunu yanlış gruba yerleştirir veya bazı duyguları eksik bırakır ancak gruplama mantığı izlenebilir.	Yönlendirmeyle bir duygu durumunu seçtiği ölçüte göre bir gruba yerleştirir, gruplamanın kalanını aynı ölçüte göre tutarlı biçimde sürdüremez.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir gruplandırma bulunmaz.
Oluşturulan grupları adlandırma	Her grubu, içerdiği duyguların ortak özelliğini açıkça yansıtan ve belirlediği ölçütle uyumlu bir adla adlandırır.	Grupları adlandırır, adlardan biri ortak özelliği genel veya eksik yansıtır.	Bir gruba ortak özelliği yansıtan bir ad verir, diğer grup adları eksik kalır veya belirlediği ölçütle uyuşmaz.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir grup adı bulunmaz.

Toplam Puan	..... /9			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	8-9 Yetkin | 5-7 Gelişmekte | 1-4 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	*Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları* ölçüt *profiline göre verilir. Yanlış veya sınırlı ancak değerlendirilebilir performans 0 olarak değil ilgili* ölçütün *başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.*			

14. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	3. Tema: Duygularımı Tanıyorum-Okuma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.O.5.16. Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme *a) Metnin türüne uygun olarak giriş, gelişme, sonuç veya serim, düğüm, çözüm bölümlerini belirler.* *b) Metnin bölümlerinin birbirleriyle bağlantısını belirler.*

Etkinlik Adı: Yarbay Hasan Bey ve Köpeği Canberk

Kullanılacak Materyaller	Ölçme ve Değerlendirme Araçları
Çalışma Kâğıdı (Ek-1)	Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Cevap Anahtarı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1'deki çalışma kâğıdı öğrencilere dağıtılır. "Yarbay Hasan Bey ve Köpeği Canberk" adlı metin sessiz okuma kurallarına uygun biçimde okunur.
3. Ek-1'in 1. sorusunda metnin serim, düğüm ve çözüm bölümleri belirlenir; her bölümde anlatılan olaylar ilgili kutulara yazılır.
4. Ek-1'in 2. sorusunda düğüm bölümünde gerçekleşen olay ile çözüm bölümünde ortaya çıkan sonuç arasındaki neden-sonuç ilişkisi "Neden" ve "Sonuç" alanlarında açıklanır.
5. Ek-1'in 3. sorusunda serim, düğüm ve çözüm bölümlerini belirlerken dikkate alınan özellikler açıklanır.
6. Ek-1'in 4. sorusunda metnin bölümleri arasındaki olay akışının tutarlı olup olmadığına karar verilir ve karar metindeki olaylardan yararlanılarak gerekçelendirilir.
7. Çalışma kâğıdı Ek-2'deki cevap anahtarıyla cevap içeriği açısından incelenir, öğrenci performansı Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir.
8. Ölçütlerde gözlenen kanıta göre kısa sözlü geri bildirim verilir. Gerekli görülen bölüm yeniden okutularak öğrenciye yanıtını gözden geçirme ve yeniden deneme fırsatı verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışma kâğıdındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Metnin serim, düğüm ve çözüm bölümlerini doğru ayırmış; her bölümdeki olayları uygun biçimde açıklamışsın. Düğümde Hasan Bey'in Canberk'e yardım etmesi ile çözümde Canberk'in askerlerin dostu olması arasındaki bağlantıyı nedenleriyle birlikte açıklamışsın. Bir sonraki çalışmada farklı bir öyküleyici metnin bölümlerini aynı şekilde belirleyerek bu becerini pekiştirebilirsin.
Gelişmekte	Metnin bölümlerini genel olarak doğru belirlemiş ve metindeki olayları açıklamışsın. Ancak bir bölümün sınırına düğüm ya da çözümden bir olayı eklediğin veya neden-sonuç bağlantısını yeterince açık kurmadığın görülüyor. Metni "sorunun ortaya çıktığı yer" ve "olayın sonuca bağlandığı yer" açısından yeniden inceleyerek ilgili bölüm sınırını ve bağlantıyı netleştirebilirsin.
Başlangıç	Metnin serim, düğüm ve çözüm yönünü fark etmişsin ancak serim, düğüm ve çözümün işlevlerini birbirinden ayırmakta zorlanmışsın. Metinde önce kişiler ve ortamın tanıtıldığı bölümü, sonra yaralı köpekle karşılaşma ve yardım olaylarının geçtiği bölümü olayın nasıl sonuçlandığını işaretleyerek bölümleri yeniden düzenleyebilirsin.
Performans Gözlenmedi	Çalışma kâğıdında ilgili ölçütlere ilişkin değerlendirilebilir yanıt bulunmadığında bu düzey kullanılır. Metnin ilk paragrafı birlikte incelenip "Kim, nerede, hangi durumda?" sorularına yanıt verilerek serim bölümünü belirlemeye yönelik kısa bir yeniden deneme yapılabilir.

Sorunun tamamını veya bir kısmını doğru cevaplayamayan öğrencilere "Metni tekrar okuyarak olayların serim, düğüm ve çözüm bölümlerini belirlemelisin. Serim, düğüm ve çözüm bölümlerinde hangi olayların yaşandığını not alarak olayların birbiriyle nasıl bağlantılı olduğunu açıklamaya çalışmalısın." şeklinde yönlendirmeler yapılabilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Öğrencilere metin yeniden okutulabilir ve olayların sırasını belirlemeleri için anahtar ifadeler verilebilir.
- "Çanakkale Savaşı", "çeşme", "yaralı köpek", "Hasan Bey'in yardımı", "Canberk'in askerlerle dostluğu" ifadelerinin geçtiği bölümleri işaretlemeleri istenebilir.
- Daha sonra öğrencilerden bu olayları serim, düğüm ve çözüm şeklinde sıralayarak aralarındaki ilişkiyi birer cümleyle açıklamaları beklenebilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden metindeki olay akışını farklı bir bakış açısıyla yeniden değerlendirmeleri istenebilir.
- "Canberk'in gözünden Hasan Bey'in davranışlarını anlatan kısa bir metin" yazmaları beklenebilir.
- Çalışmada olayları doğru sırayla anlatmaları, serim-düğüm-çözüm bölüm düzenini korumaları ve Hasan Bey'in merhametli davranışını vurgulamaları beklenir. Ayrıca bölümlerin birbirine nasıl bağlandığını kısaca açıklamaları istenebilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

YARBAY HASAN BEY VE KÖPEĞİ CANBERK

Çanakkale Savaşı bütün şiddetiyle sürüyordu. Top sesleri hiç susmuyor, askerler vatanlarını korumak için büyük bir cesaretle mücadele ediyordu. 17. Alayın Komutanı Yarbay Hasan Bey de askerlerinin başında dikkatle ilerliyordu. Uzun süren yürüyüşün ardından karşılarına küçük bir çeşme çıktı. Hasan Bey, askerlerine biraz dinlenmelerini ve su içmelerini söyledi. Yorgun düşen askerler hızla çeşmeye yöneldi.

Tam o sırada çeşmenin yanında yaralı bir köpek fark ettiler. Zavallı hayvanın tüyleri dökülmüş, vücudunda yaralar açılmıştı. Açlıktan ve susuzluktan ayakta duracak hâli kalmamıştı. Bazı askerler köpeğin yanlarından uzaklaşmasını istediler. Korkuya kapılan köpek ise titreyerek geri çekilmeye çalışıyordu. Hasan Bey bu durumu görünce hemen askerlerini durdurdu. "Kimse ona zarar vermesin." dedi. Yavaşça köpeğin yanına yaklaştı. Önce avuçlarına çeşmeden su doldurup köpeğe içirdi. Daha sonra heybesindeki ekmeği küçük parçalara ayırarak ona verdi. Köpek, uzun zamandır ilk kez karnını doyuruyor gibiydi. Bir süre sonra kuyruğunu yavaşça sallamaya başladı.

Hasan Bey, köpeğin başını okşadı. Onun da korktuğunu ve acı çektiğini anlamıştı. Yaralarını temizletti, dinlenmesi için güvenli bir yer hazırlattı. Köpeğe Canberk adını verdi. O günden sonra Canberk, askerlerin en sevdiği dostlardan biri oldu. Askerler nereye gitse o da peşlerinden ayrılmadı. Bir gün askerlerden biri merakla sordu:

— Komutanım, savaşın ortasında bu köpekle neden bu kadar ilgileniyorsunuz?

Hasan Bey gülümseyerek cevap verdi:

— Canlı olan her varlık sevgi ve merhameti hak eder. Güçlü olmak, yalnızca savaş kazanmak değildir. Güçlü insan, yardıma muhtaç olana el uzatandır.

Canberk savaş boyunca askerlerin sadık dostu oldu. Hasan Bey'in gösterdiği bu güzel davranış, yıllar geçse de unutulmadı.

Komisyon

1. Yarbay Hasan Bey ve Köpeği Canberk adlı metnin serim, düğüm ve çözüm bölümlerini belirleyerek bu bölümlerde ne anlatıldığını kutulara yazınız.

Serim	
Düğüm	
Çözüm	

2. Düğüm bölümü ile çözüm bölümü arasında nasıl bir neden-sonuç ilişkisi vardır?

Neden: .....

Sonuç: .....

3. Serim, düğüm, çözüm bölümlerini belirlerken nelere dikkat ettiniz? Yazınız.

4. Sizce metnin bölümleri arasındaki olay akışı tutarlı mıdır? Metinden hareketle gerekçelendirerek yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Soru - Serim, düğüm ve çözüm bölümleri

Bölüm	Beklenen cevap
Serim	Metnin serim bölümünde Çanakkale Savaşı'nın devam ettiği bir dönemde askerlerin vatanlarını savunmak için mücadele ettiği, alayın başında Yarbay Hasan Bey'in bulunduğu ve yarbayın askerlerine bir çeşme başında dinlenmeleri için emir verdiği anlatılmaktadır.
Düğüm	Çeşme başında mola veren askerlerin yaralı ve perişan hâlde bir köpek gördükleri, bazı askerlerin köpeğin uzaklaşmasını istediği, Hasan Bey'in kimsenin köpeğe zarar vermemesini söylediği, köpeğe su ve ekmek verdiği, yaralarını temizlettiği, ona Canberk adını verdiği ve Canberk'in askerlerle birlikte kalmaya başladığı anlatılmaktadır.
Çözüm	Bir askerin Yarbay Hasan Bey'e savaşın ortasında köpekle neden ilgilendiğini sorması üzerine Hasan Bey'in her canlının sevgi ve merhameti hak ettiğini ve güçlü insanın yardıma muhtaç olana el uzatan olduğunu söylemesi, Canberk'in askerlerin sadık dostu olması ve Hasan Bey'in davranışının unutulmaması anlatılmaktadır.

Açıklıma: Bölüm genel olarak doğru belirlenmiş ancak temel olaylardan biri eksik bırakılmışsa veya komşu bölümden bir olay eklenmişse yanıt kısmi kabul edilir. Metnin konu/ana fikrini yazmak bölümü belirlemede kanıt olarak değerlendirilmez.

2. Soru - Düğüm ile çözüm arasındaki neden-sonuç ilişkisi

Beklenen cevap:

Neden: Hasan Bey'in yaralı ve aç köpeğe yardım etmesi, onu koruması ve sahip çıkması.

Sonuç: Canberk'in gördüğü iyilik sonrasında askerlerin sadık dostu olması ve Hasan Bey'in merhametli davranışının yıllar boyunca unutulmaması.

Örnek*: "Hasan Bey'in yaralı ve aç köpeğe yardım etmesi, onu koruması ve sahip* çıkması *nedeniyle köpek askerlerin sadık dostu oldu ve Yarbay Hasan Bey'in köpeğe yaptığı iyilikler yıllar sonra bile anlatıldı."*

3. Soru - Bölümleri belirlerken dikkat edilen özellikler

Beklenen cevap: Serim bölümünü belirlerken olayın geçtiği zaman, mekân, kişiler ve olayın başlangıcına; düğüm bölümünü belirlerken olayın geliştiği ve sorunun ortaya çıktığı kısma; çözüm bölümünü belirlerken ise sorunun çözüldüğü ve olayın sonuca bağlandığı bölüme dikkat edilmiştir.

4. Soru - Bölümler arasındaki olay akışının tutarlılığı

Beklenen cevap: "Evet, metinde bölümler arası geçiş uygun bir şekilde yapılmıştır. Serim bölümünde askerlerin çeşme başında mola vermesi, düğüm bölümünde yaralı köpekle karşılaşmaları ve Hasan Bey'in ona yardım etmesi, çözüm bölümünde ise köpekle askerler arasında dostluk kurulması anlatılmıştır. Olaylar birbirini mantıklı bir sırayla takip ettiği için olay akışı tutarlıdır."

Açıklama: Cevap anahtarı, yanıtların içerik doğruluğunu incelemek için kullanılır. Performans düzeyi ve puan Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre belirlenir.

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

- Metnin serim bölümünü ve bu bölümdeki temel olayları belirleyebilir.
- Metnin düğüm bölümünü ve bu bölümdeki temel olayları belirleyebilir.
- Metnin çözüm bölümünü ve bu bölümdeki temel olayları belirleyebilir.
- Düğüm ile çözüm bölümleri arasında neden-sonuç ilişkisi kurabilir.
- Serim, düğüm ve çözüm bölümlerini ayırırken bölümün işlevine ilişkin özelliklerden yararlanabilir.
- Metnin bölümleri arasındaki olay akışını metinden kanıt göstererek açıklayabilir.

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Serim bölümünü belirleme	Savaş ortamını, Yarbay Hasan Bey'i ve çeşme başındaki dinlenme durumunu metnin serim bölümü olarak doğru belirler.	Serim bölümünü genel olarak doğru belirler, serim bölümü unsurlarından biri eksiktir veya düğümden bir ayrıntıyı serime ekler.	Metnin başlangıcını serim olarak belirlemeye çalışır, serim ile düğümün sınırını karıştırır ve açıklaması sınırlı kalır.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Düğüm bölümünü belirleme	Yaralı köpekle karşılaşma, askerlerin tepkisi ve Hasan Bey'in Canberk'e yardım ettiği olayları düğüm bölümü olarak doğru belirler.	Düğüm bölümünü genel olarak doğru belirler, düğüm bölümü unsurlarından biri eksiktir veya çözümden bir ayrıntıyı düğüme ekler.	Sorunun ortaya çıktığı bölümü fark eder ancak düğümdeki olayları serim veya çözüm olaylarıyla karıştırır.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Çözüm bölümünü belirleme	Askerin sorusu, Hasan Bey'in merhamet açıklaması ve Canberk'in sadık dost olmasıyla olayın sonuca bağlandığı bölümü doğru belirler.	Çözüm bölümünü genel olarak doğru belirler, sonuç olaylarından biri eksiktir veya düğümden bir ayrıntıyı çözüme ekler.	Metnin sonunu çözüm olarak belirlemeye çalışır, çözümün olayı nasıl sonuçlandırdığını sınırlı biçimde açıklar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Düğüm-çözüm bağlantısını kurma	Hasan Bey'in Canberk'e yardım etmesini neden, Canberk'in askerlerin dostu olması ve davranışın unutulmamasını sonuç olarak açık bir neden-sonuç ilişkisiyle kurar.	Neden ve sonucu doğru olaylardan seçer, aralarındaki bağlantıyı kısmen açıklar.	Düğüm ve çözümden ilgili olayları yazar ancak aralarındaki neden-sonuç bağını açıkça kuramaz.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Bölümlerin işlevini ayırt etme	Serimde kişi-zaman-mekân ve olayın başlangıcına, düğümde olayın gelişmesi ve sorunun ortaya çıkmasına ve çözümde olayın sonuca bağlanmasına dikkat edildiğini açıklar.	Üç bölümün işlevlerini genel olarak ayırt eder, bir bölümün özelliğini eksik veya genel ifade eder.	Bölümleri serim-düğüm-çözüm gibi sıralar, bölüm işlevlerini sınırlı biçimde açıklar veya kavramlardan birini karıştırır.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir açıklama bulunmaz.
Bölümler arası olay akışını açıklama	Serimden düğüm ve çözüm bölümüne geçişi metindeki olaylarla gerekçelendirerek olay akışının nasıl bağlantı kurduğunu açıklar.	Olayların sırasını doğru açıklar ve akışın tutarlı olduğunu belirtir, bölüm bağlantısı veya metin kanıtı kısmen eksiktir.	Akışın tutarlı olup olmadığına karar verir, gerekçesini genel bir ifadeyle veya tek bir olayla sınırlar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir gerekçe bulunmaz.

Toplam Puan	..... /18			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	15-18 Yetkin | 9-14 Gelişmekte | 1-8 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	*Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları* ölçüt *profiline göre verilir. Yanlış veya sınırlı ancak değerlendirilebilir performans 0 olarak değil ilgili* ölçütün *başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.*			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

15. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	3. Tema: Duygularımı Tanıyorum-Yazma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.Y.5.8. Yazısında sınıflandırma yapabilme *a) Sınıflandırma ölçütüne karar verir.* *b) Yazısının içeriğindeki unsurları ölçüte göre ayırır.* *c) Unsurları ayırt edici özelliklerinden hareketle gruplandırır.* *ç) Gruplamaları adlandırarak yazısında sınıflandırmaya yer verir.*

Etkinlik Adı: Duyguları Sınıflandıralım

Kullanılacak Materyaller

Çalışma Kâğıdı (Ek-1)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Cevap Anahtarı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. "Gün içinde neler hissediyoruz?" sorusundan hareketle duygular üzerine kısa bir beyin fırtınası yapılır ve Ek-1'deki çalışma kâğıdı dağıtılır.
3. Verilen yedi duygu incelenir. Duyguları iki gruba ayırmaya elverişli bir sınıflandırma ölçütü belirlenir ve çalışma kâğıdına yazılır. Bütün duygular aynı ölçüte göre iki gruba ayrılır ve her gruba ölçütü yansıtan bir başlık verilir.
4. Oluşturulan sınıflandırmadan yararlanılarak "duygularımızı tanımanın hayatımıza katkıları" konulu bir paragraf yazılır.
5. Etkinliğin tamamlanması için toplam 20 dakika süre verilir.
6. Birinci görev Ek-2 cevap anahtarıyla kontrol edilir, sınıflandırma süreci ve yazılı ürün Ek-3 analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Ölçüt profilinden hareketle kısa sözlü geri bildirim verilir.
7. Geri bildirimden sonra öğrencinin bir grup başlığını, bir duygu yerleştirmesini veya paragrafındaki ilgili bir cümleyi yeniden düzenlemesine fırsat verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışma kâğıdı ve paragrafındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili ölçüt
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Belirlediğin sınıflandırma ölçütü duyguları tutarlı biçimde ayırmaya elverişli, grupların ve başlıkların bu ölçütle uyumlu. Paragrafında sınıflandırmadan yararlanarak duyguları tanımanın katkısını açık ve anlaşılır biçimde açıklamışsın. Bir sonraki düzenlemede seçtiğin bir örneğin bu katkıyı nasıl gösterdiğini daha belirgin hâle getirebilirsin.
Gelişmekte	Duyguları bir ölçüte göre gruplandırmış ve gruplara başlık vermişsin. Ancak bir duygu yerleştirmesi, başlık veya paragrafta sınıflandırmadan yararlanma noktasında eksiklik bulunuyor. Ölçütünü yeniden okuyup bu ölçüte uymayan tek bir yerleştirmeyi veya cümleyi düzeltmen çalışmanı güçlendirecektir.
Başlangıç	Duyguların bazılarını ortak bir özelliğe göre ayırmaya çalıştığın görülüyor ancak ölçüt, gruplar ve başlıklar arasındaki bağlantı henüz net değil. Önce "Bu duyguların ortak özelliği nedir?" sorusuyla tek bir ölçüt belirleyip iki duyguyu bu ölçüte göre yerleştirerek yeniden başlayabilirsin.
Performans Gözlenmedi	Bu çalışmada Ek-3'teki ölçütlere göre değerlendirme yapmaya yetecek yazılı kanıt oluşmamıştır. Çalışma, önce bir sınıflandırma ölçütü yazılması ve iki duygunun bu ölçüte göre yerleştirilmesiyle yeniden başlatılabilir.

Duyguları sınıflandırmakta ve sınıflandırmasına uygun başlık oluşturmakta zorlanan öğrencilere, "Sınıflandırmaya başlamadan önce duyguların ortak özelliklerini belirlemeli, tüm duyguları aynı ölçüte göre gruplandırmalısın. Oluşturduğun gruplara seçtiğin ölçütü yansıtan başlıklar vermeye ve bu sınıflandırmayı yazında kullanmaya özen göstermelisin." şeklinde yönlendirmeler yapılabilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Desteklemeye ihtiyacı olan öğrencilerin duyguları sınıflandırırken öncelikle duyguların ortak ve farklı özelliklerini fark etmelerine yönelik yönlendirmeler yapılabilir.
- "İnsana kendini iyi hissettiren duygular hangileridir?", "Hangi duygular zorlayıcı olabilir?" gibi rehber sorularla uygun bir sınıflandırma ölçütü belirlemeleri desteklenebilir.
- Başlık oluşturmakta zorlanan öğrencilere örnek başlıklar sunularak benzer özellikte özgün başlıklar üretmeleri sağlanabilir.
- Paragraf yazma aşamasında giriş cümlesi veya anahtar sözcükler verilerek duygu sınıflandırmalarını yazılarında kullanmaları teşvik edilebilir.
- Benzer bir etkinlikte farklı duygu örnekleriyle yeniden sınıflandırma çalışması yaptırılabilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden verilen duyguları ikili gruplandırmanın dışında; ortaya çıkış nedeni, şiddeti, sürekliliği veya birey üzerindeki etkisi gibi kendi belirleyecekleri farklı bir ölçüte göre yeniden sınıflandırmaları istenebilir.
- Yazdıkları paragrafı günlük yaşamdan, okudukları bir kitaptan veya yaşadıkları bir olaydan örneklerle geliştirmeleri istenebilir.
- Duyguları, kişiler arası iletişim üzerindeki etkilerine göre yeniden sınıflandırmaları ve yaptıkları sınıflandırmadan yararlanarak ikinci bir paragraf yazmaları istenebilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Adı Soyadı: ..... Tarih: ..... Sınıfı: .....

Aşağıda gün içinde hissedebileceğimiz duygular verilmiştir. Duyguları okuyunuz.

neşe	**öfke**	**kaygı**	**heyecan**
kıskançlık	**üzüntü**	**güven**	

1. Okuduğunuz duyguları kendi belirlediğiniz bir özelliğe göre iki gruba ayırınız. Her bir gruba özgün birer başlık yazınız.

Belirlediğim sınıflandırma ölçütü: .....

1. Grup Başlığı:	**2. Grup Başlığı:** .....
Bu gruptaki duygular:	**Bu gruptaki duygular:**

2. Konusu "duygularımızı tanımanın hayatımıza katkıları" olan bir paragraf yazınız. Yazınızda, duygularla ilgili yaptığınız yukarıdaki sınıflandırmadan mutlaka yararlanınız.

.....

.....

.....

.....

.....

EK-2: CEVAP ANAHTARI

1. Okuduğunuz duyguları kendi belirlediğiniz bir özelliğe göre iki gruba ayırınız. Her bir gruba özgün birer başlık yazınız. (9 puan)

Örnek sınıflandırma ölçütü: Duyguların kişiyi nasıl hissettirdiği / olumlu veya zorlayıcı etkisi.

Başlık 1: Hoş Duygular / İnsana Kendini İyi Hissettiren Duygular / Olumlu Duygular	**Başlık 2:** Zorlayıcı Duygular / İnsana Kendini Kötü Hissettiren Duygular / Olumsuz Duygular
• neşe • heyecan • güven	• üzüntü • öfke • kaygı • kıskançlık

Açıklama: Değerlendirmede her doğru sınıflandırma başlığı 1 puan, her duygunun uygun gruba doğru yerleştirilmesi 1 puan olarak değerlendirilir. Buna göre bu görevden alınabilecek toplam puan 9'dur (2 başlık x 1 puan = 2 puan; 7 duygu x 1 puan = 7 puan). Öğrencinin kullandığı başlıklar örnek cevaplarla birebir aynı olmak zorunda değildir. Başlıkların belirlenen sınıflandırma ölçütünü doğru ve tutarlı biçimde yansıtması durumunda doğru kabul edilir.

Belirlenen sınıflandırma ölçütünün niteliği Ek-3'teki 1. ölçüt kapsamında değerlendirilir.

2. Konusu "duygularımızı tanımanın hayatımıza katkıları" olan paragraf açık uçlu bir yazma görevidir. Tek bir doğru cevap yoktur, paragraf Ek-3 analitik dereceli puanlama anahtarındaki ilgili ölçütlere göre değerlendirilir.

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

· Duyguları iki gruba ayırmaya elverişli bir sınıflandırma ölçütü belirleyip açıkça yazabilir
· Verilen duyguları belirlediği tek ölçüte göre ayırır ve ayırt edici özelliklerinden hareketle tutarlı gruplar oluşturabilir.
· Oluşturduğu grupları, seçtiği ölçütü ve grubun ortak özelliğini yansıtan başlıklarla adlandırabilir.
· "Duygularımızı tanımanın hayatımıza katkıları" konusuna uygun, anlam bütünlüğü olan bir paragraf yazabilir.
· Yaptığı duygu sınıflandırmasına paragrafında doğru ve anlamlı biçimde yer verebilir.
· Duyguları tanımanın hayatımıza katkılarını açıklayıp uygun bir örnek veya gerekçeyle geliştirebilir.
· Yazım ve noktalama kurallarını paragrafın okunmasını ve anlamını destekleyecek biçimde kullanabilir.

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Sınıflandırma ölçütüne karar verme	Duyguların ortak bir özelliğine dayanan, iki grubu da ayırt etmeye elverişli bir ölçüt belirler ve açıkça yazar.	Sınıflandırmaya elverişli bir ölçüt belirler ancak ölçüt ifadesi grupların hangi ortak özelliğe göre ayrıldığını tam açıklamaz.	Duygularla ilişkili bir özellik yazar ancak bu özellik iki grubu tutarlı ayırmaya yetmez. Yönlendirmeyle ölçütünü netleştirir.	Sınıflandırma ölçütüne ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Duyguları ölçüte göre gruplandırma	Yedi duygunun tamamını belirlediği ölçüte göre gruplandırır, her duygu yalnızca uygun grupta yer alır.	Gruplar belirlenen ölçütle uyumludur, bir duygu yanlış grupta yer alır veya gruplandırma dışında kalır.	En az iki duyguyu belirlediği ölçüte uygun biçimde ilişkilendirir, kalan duyguları tutarlı gruplara ayırmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Duyguların gruplandırılmasına ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Grupları adlandırma	Her iki gruba, belirlenen ölçütü ve gruptaki duyguların ortak özelliğini yansıtan ayırt edici başlıklar verir.	Başlıklardan biri grubun ortak özelliğini açıkça yansıtır, diğer başlık genel kalır veya ölçütle bağlantısını tam göstermez.	Gruplardan en az birine duygularla ilişkili bir başlık verir, başlıkları ölçütle uyumlu hâle getirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Grupların adlandırılmasına ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Konuya uygun paragraf yazma	"Duygularımızı tanımanın hayatımıza katkıları" konusuna odaklanan, cümleleri birbiriyle bağlantılı ve anlam bütünlüğü olan bir paragraf yazar.	Paragraf konuya odaklanır, bir cümle veya geçiş ana düşünceyle bağlantıyı zayıflatır.	Konuyla ilgili en az bir anlamlı cümle yazar, cümleleri paragraf bütünlüğünde birleştirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Paragrafı değerlendirmeye yetecek yazılı kanıt yoktur.
Duygu sınıflandırmasından yararlanma	Paragrafında her iki grubu veya bu gruplardaki duygulardan örnekleri sınıflandırma ilişkisini koruyarak kullanır, sınıflandırma paragrafın anlamını destekler.	Sınıflandırmasına paragrafında yer verir ancak gruplardan biriyle veya bu grubun katkıyla ilişkisi tam açıklanmaz.	Bir duyguya veya grup adına yer verir, sınıflandırmayı paragrafın düşüncesiyle ilişkilendirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Duygu sınıflandırmasının paragrafta kullanımına ilişkin değerlendirilebilir kanıt yoktur.

Düşünceleri açıklama	Duyguları tanımanın hayatımıza bir katkısını neden-sonuç ilişkisiyle açıklar ve uygun bir örnekle destekler.	Duyguları tanımanın katkısını açıklar, gerekçe veya örnekten biri eksik kaldığı için düşünce tam gelişmez.	Duyguları tanımanın bir katkısını adlandırır, bu düşünceyi açıklamak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Duyguları tanımanın katkısına ilişkin değerlendirilebilir bir açıklama yoktur.
Yazım ve noktalama kurallarına uyma	Cümle başları, cümle sonu işaretleri ve sözcük yazımları paragrafın okunmasını destekler, görülen hata anlamı bozmaz.	Yazım veya noktalama hataları bulunur, buna karşın cümle sınırları ve paragrafın anlamı izlenebilir.	Yazım veya noktalama hataları bazı cümlelerin okunmasını zorlaştırır, paragrafı yeniden okuyup düzeltmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Yazım ve noktalama kullanımını değerlendirmeye yetecek yazılı kanıt yoktur.

Toplam Puan	..... /21			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	18-21 Yetkin | 11-17 Gelişmekte | 1-10 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde kanıt yoksa)			
Açıklama:	*Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme, zenginleştirme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Bir ölçütte yanlış veya zayıf fakat değerlendirilebilir kanıt bulunması 0 değil başlangıç düzeyinde ele alınır. Ek-2'deki 9 puanlık kontrol, birinci görevin doğruluk kontrolü içindir; Ek-3 puanıyla tek bir toplam puanda birleştirilmez.*			

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	4. Tema: Geleneklerimiz-Yazma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.Y.5.2. Yazmada strateji, yöntem ve teknik seçimlerini yönetebilme *a) Yazma şekli (yazılı üretim ve yazılı etkileşim), amacı, bağlamı ve olanaklarını analiz ederek görüş oluşturur.* *b) Analiz sonuçları doğrultusunda yazarken kullanacağı strateji ve/veya yöntemi/tekniği seçer.* T.Y.5.13. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme *a) Kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirler.* *b) Söz varlığı unsurlarını bağlama uygun şekilde yazısında kullanır.* (Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullandığı cümleler kurar: gereksiz sözcük kullanılmaması, anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılmaması.)

16. ETKİNLİK

Etkinlik Adı: Hayalimdeki Oyunu Tasarlıyorum

Kullanılacak Materyaller

Çalışma Kâğıdı (Ek-1)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Kontrol Listesi (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Bilinen birkaç takım oyunu kısaca hatırlatılır, "Kendi oyununuzu tasarlasaydınız nasıl olurdu?" sorusundan hareketle özgün bir takım oyunu tasarlama görevi başlatılır.
3. Ek-1'deki çalışma kâğıdı dağıtılır. Yazma biçimi, amaç, hedef okuyucu, süre ve kullanılabilir araç-gereçler belirlenir; bu koşullara uygun ilk strateji kararı ve bu kararın nedeni yazılır.
4. Planlama şeması doldurulur. Oyunun temel özellikleri düzenlenir ve yazıda kullanılacak en az beş söz varlığı unsuru belirlenir.
5. Planlamadan hareketle taslak oluşturulur. Bu aşamada düşüncelerin akıcı biçimde yazıya aktarılmasına öncelik verilir, yazım ve noktalama düzenlemeleri gözden geçirme aşamasına bırakılabilir.
6. Taslak; içerik, yazım ve noktalama bakımından yeniden okunur. Söz varlığı unsurlarının bağlama uygunluğu, gereksiz sözcükler ve anlamca çelişen ifadeler kontrol edilir. Gerekli görülen değişiklik yapılır, değişiklik gerekmediyse seçimin neden korunduğu kısaca belirtilir.

7. Metnin sınıfta paylaşılması ve "Oyun Kataloğu" panosuna eklenmesi sağlanır. Dileyen öğrencilerin metinleri okul dergisi veya genel ağ sayfasında paylaşılabilir.
8. Süreç Ek-2 kontrol listesiyle izlenir, çalışma kâğıdı ve yazılı ürün Ek-3 analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Ölçüt profiline göre kısa sözlü geri bildirim verilir ve öğrencinin seçtiği bir bölümü geri bildirim doğrultusunda yeniden düzenlemesine fırsat tanınır.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin metnindeki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin metin kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili ölçüt
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Yazma amacını, yazını kime yönelik yazacağını, yazma biçimini belirlemiş, yazmadan önce planlama şemasını doldurmuşsun. Tasarladığın oyun özgün fikirler içeriyor. Oyunun kurallarını açık ve anlaşılır biçimde yazmışsın. Yazında konuya uygun söz varlığı unsurları kullanmışsın. Gereksiz sözcüklerden kaçınarak açık ve anlaşılır cümleler kurmuşsun. Taslak yazını tamamladıktan sonra yazını yeniden okuyarak gerekli düzeltmeleri yapmışsın. Yazım ve noktalama kurallarını büyük ölçüde doğru kullanmışsın. Bir sonraki yazında seçtiğin söz varlığı unsurlarından birinin metne katacağı etkiyi daha belirgin hâle getirebilirsin.
Gelişmekte	Yazma amacını ve hedef okuyucunu belirlemiş, planlama şemasından yararlanarak oyunun temel kurallarını oluşturmuşsun. Ancak strateji kararının gerekçesi, gözden geçirme sırasında yaptığın değişiklik veya söz varlığı unsurlarının bağlama yerleştirilmesi bölümlerinden birinde eksiklik bulunuyor. İlgili bölümü çalışma kâğıdındaki planla karşılaştırıp tek bir seçimi neden yaptığını veya neden değiştirdiğini açıklayarak metnini güçlendirebilirsin.
Başlangıç	Yazma çalışmasına ilişkin bazı kararlar almış ve oyuna ait bazı kuralları belirlemişsin ancak yazma amacın, metni kime yazacağın belirgin değil. Yazma planın ve taslağın arasındaki bağlantı sınırlı kalmış veya seçtiğin söz varlığı unsurlarını metinde işlevsel bir şekilde kullanmamışsın. Yazma amacını ve metni kime yazacağını netleştirip ardından oyunun üç temel kuralını belirleyerek kısa bir yazı yazabilirsin.
Performans Gözlenmedi	Bu çalışmada Ek-3'teki ölçütlere göre değerlendirme yapmaya yetecek bir yazılı kanıt oluşmamıştır. Süreç, çalışma kâğıdındaki yazma amacı, okuyucu ve yazma biçimi alanlarından başlanarak kısa bir plan ve taslak oluşturulmasıyla yeniden başlatılabilir.

Eksik veya hatalı öğrenmeler görüldüğünde öğretmen;

- Yazma amacını belirleyemeyen öğrencilerle yazma amacı belirlenir.
- Planlama şemasını eksik dolduran öğrenciler yönlendirici sorularla desteklenir.
- Kuralları anlaşılmayan oyunlar için "Bu oyunu ilk kez oynayacak biri yazını okuyunca oyunu oynayabilir mi?" sorusu sorulur.
- Kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirleme ya da yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanma konusunda zorlanan öğrencilere atasözü, deyim, ikileme ve terim örnekleri sunulur.
- Yazısında gereksiz sözcük kullanan öğrencilerden yazısını sadeleştirmesi istenir.
- Yazım ve noktalama yanlışlarında doğrudan doğruyu söylemek yerine öğrencinin ilgili bölümü yeniden incelemesini sağlanır.

Farklılaştırma

Destekleme

- Planlama şeması kısmen doldurulmuş olarak verilebilir.
- Oyun kuralları için cümle başlangıçları sunulabilir.
- Kullanılabilecek söz varlığı unsurları ile ilgili örnek listeler hazırlanabilir.
- Bireysel rehberlik sağlanabilir.
- Yazma süresi gerektiğinde uzatılabilir.
- Yönlendirici sorularla planlama şemasının tamamlanması desteklenebilir.
- Oyun kuralları oluşturulurken "Kim oynayacak?", "Nasıl başlayacak?", "Nasıl kazanılacak?" gibi aşamalı sorulardan yararlanılabilir.
- Yazı oluşturulmadan önce benzer bir oyun tanıtım metni birlikte incelenerek metnin bölümleri belirlenebilir.
- Söz varlığını kullanmakta zorlanan öğrenciler için deyim, atasözü, ikileme ve terimlerden oluşan bir kelime havuzu sunulabilir ve uygun olanların seçilmesine rehberlik edilebilir.
- Yazı tamamlandıktan sonra metin birlikte yeniden okunabilir; gereksiz sözcükleri, anlatım bozukluklarını ve yazım-noktalama yanlışlarını öğrencinin fark etmesini sağlayacak ipuçları verilebilir.
- Gerektiğinde öğrencinin yazısını önce sözlü olarak anlatmasına fırsat verilerek fikirlerini yazıya aktarması kolaylaştırılabilir.

Zenginleştirme

- Öğrenciden oyununa farklı zorluk seviyeleri eklemesi istenebilir.
- Oyunun strateji, iş birliği ve problem çözme yönlerini daha ayrıntılı açıklaması istenebilir.
- Yazısını okul dergisi veya okulun genel ağ sayfasında yayımlanacak biçimde yeniden düzenlemesi istenebilir.
- Tasarladığı oyunu farklı yaş gruplarına uyarlayarak kurallardaki değişiklikleri gerekçeleriyle açıklaması istenebilir.
- Aynı oyunun iş birliği, strateji veya hız odaklı farklı sürümlerini tasarlayıp metinlerinde yaptığı strateji ve söz varlığı seçimlerini karşılaştırması istenebilir.
- Oyununu tanıtmak amacıyla afiş, broşür veya dijital tanıtım metni hazırlaması istenebilir.
- Yazısında kullandığı söz varlığı unsurlarını belirlemesi ve bunların metne kattığı anlamı açıklaması istenebilir.
- Oyunun kurallarını bir arkadaşına okutarak anlaşılmayan bölümleri belirlemesi ve aldığı geri bildirim doğrultusunda kurallar metnini yeniden düzenlemesi istenebilir.
- Oyunun oynanışını açıklayan çizimli bir kullanım kılavuzu veya "Oyun Kataloğu" sayfası hazırlaması istenebilir.

EK-1: ÇALIŞMA KÂĞIDI

YAZIYORUZ

Bu etkinlikte arkadaşlarınızla en çok oynadığınızdan farklı ve özgün bir takım oyunu tasarlayıp yazacaksınız. Yazmaya geçmeden önce aşağıdaki soruları cevaplayarak ve a, b, c, ç maddelerinde sizden istenenleri inceleyerek kullanacağınız stratejiyi seçiniz.

- **Bu metni tek başınıza mı (yazılı üretim) yoksa bir arkadaşınızla karşılıklı yazışma biçiminde (yazılı etkileşim) mi yazacaksınız?**

  .....

- **Bu metni kime yazacaksınız (sınıf arkadaşlarınız, başka bir sınıf, okul dergisi,** çevrim **içi bir platform vb.)?**

  .....

- **Bu metni niçin yazacaksınız (oyunu tanıtmak, kurallarını herkesin anlayacağı şekilde açıklamak, ilgi çekici kılmak vb.)?**

  .....

- **Bu metni ne kadar sürede yazacaksınız?**

  .....

- **Elinizde hangi yazma araçları ve imkânlar var (bilgisayar, poster kâğıdı, çizim materyalleri, sunum imkânı vb.)?**

  .....

İlk strateji kararım: .....

Bu seçimin nedeni: .....

Unutmayınız! Yazma süreci ilerledikçe bu kararlarınızdan bazılarını değiştirebilirsiniz. Önemli olan, seçiminizi bilinçli yapmanız ve gerektiğinde gözden geçirebilmenizdir.

a. Aşağıdaki tabloyu doldurarak metninizi planlayınız.

Planlama Ögesi	Notlarınız
Oyunun adı	
Amacı (Oyunla ne kazandırılmak istiyorsunuz: strateji, iş birliği, hız, zekâ vb.)	
Hedef kitlesi / yaş grubu	
Oyuncu sayısı ve takım oluşturma şekli	
Gerekli malzemeler	
Oyun alanı / mekân	
Temel kurallar (madde madde ilk taslak)	
Roller (varsa kaptan, hakem vb.)	
Puanlama sistemi	
Kazanma / bitiş şartı	
Tahmini süre	
Kullanacağınız en az beş söz varlığı unsuru (eş, yakın, zıt, terim, gerçek, mecaz anlamlı kelimeler; eş sesli, çağrıştırdığı kelimeler, atasözü, deyim, kalıp sözler, ikileme, pekiştirme)	

b. Taslak metninizi oluşturunuz.

c. Oluşturduğunuz metni içerik, yazım ve noktalama yönünden gözden geçiriniz. Bu aşamada gerekli gördüğünüz yerlerde düzeltmeler veya eklemeler yapabilir (kullandığınız söz varlığını değiştirme veya zenginleştirme gibi), bazı bölümleri değiştirebilir ve hatta planlama aşamasına dönerek eksik bilgiyi tamamlayabilirsiniz. Bu aşamada aşağıdaki noktalara dikkat ediniz.

- Gereksiz kelimelere yer vermeyiniz ve anlamca çelişen kelimeleri bir arada kullanmayınız.
- Yabancı dillerden alınan ve dilimizde henüz yaygınlaşmamış kelimelerin Türkçelerini kullanınız.

Gözden geçirme kaydı

Bir değişiklik yaptıysanız neyi değiştirdiğinizi ve nedenini, değişiklik gerekmediyse seçiminizi neden koruduğunuzu kısaca belirtiniz.

Gözden geçirdiğim seçim / bölüm	
Yaptığım değişiklik (varsa)	
Değiştirme / koruma nedenim	

ç. Metninizi uygun bir ortamda, öğretmeninizin rehberliğinde paylaşınız.

Paylaşım ortamım: .....

EK-2: KONTROL LİSTESİ

Bu kontrol listesi, öğrencinin etkinlik sürecinde gösterdiği performansı gözlemlemek ve değerlendirmek amacıyla kullanılır. Öğrencinin performansı aşağıdaki ölçütler açısından değerlendirilir ve uygun sütuna (X) işareti konur.

Öğrencinin Adı ve Soyadı: .....

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Yazma amacını belirlemiştir.	☐	☐
Yazısını kime yönelik yazacağını belirlemiştir.	☐	☐
Yazma biçimini (yazılı üretim/yazılı etkileşim) bilinçli olarak seçmiştir.	☐	☐
Yazmadan önce planlama şemasını doldurmuştur.	☐	☐
Tasarladığı oyun özgün fikirler içermektedir.	☐	☐
Oyunun kurallarını açık ve anlaşılır biçimde yazmıştır.	☐	☐
Yazısında konuya uygun söz varlığı unsurlarını kullanmıştır.	☐	☐
Gereksiz sözcüklerden kaçınarak açık ve anlaşılır cümleler kurmuştur.	☐	☐
Taslak yazısını tamamlamıştır.	☐	☐
Yazısını yeniden okuyarak gerekli düzeltmeleri yapmıştır.	☐	☐
Yazım ve noktalama kurallarını büyük ölçüde doğru kullanmıştır.	☐	☐
Yazısını sınıfla paylaşmıştır.	☐	☐

Puanlama Yönergesi:	İşaretlenen her ölçüt için Evet=1, Hayır=0 puan olacak şekilde puanlama yapılır. Öğrencinin aldığı toplam puana göre genel değerlendirme; 0-4 puan aralığı için "geliştirilmeli", 5-8 puan aralığı için "orta", 9-12 puan aralığı için "iyi" şeklinde belirlenir.
Açıklama:	*Kontrol listesi süreçteki görevlerin izlenmesine yöneliktir.* Öğrenme çıktılarının *niteliğine ilişkin geri bildirim ve farklılaştırma kararlarında Ek-3'teki* ölçüt *profili esas alınır.*

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Açıklama: T.Y.5.2 ve T.Y.5.13 öğrenme çıktıları kapsamında öğrencinin çalışma kâğıdı, yazılı ürünü ve gözden geçirme kanıtı birlikte değerlendirilir.

Başarı Ölçütleri

· Yazma biçimini, amacını, hedef okuyucuyu ve olanaklarını birbiriyle uyumlu belirleyebilir.

· Yazma koşullarına uygun stratejiyi seçer, seçiminin gerekçesini açıklar ve planlama şemasını işlevsel kullanabilir.

· Taslağını gözden geçirir; gerektiğinde strateji, içerik veya söz varlığı seçimlerini değiştirir veya seçimini koruma kararını gerekçelendirebilir.

· Oyunun başlangıç, oynanış ve bitiş/kazanma koşullarını, oyunu ilk kez okuyacak kişinin uygulayabileceği açıklıkta ifade edebilir.

· Yazının içeriğine uygun en az beş söz varlığı unsurunu belirleyebilir.

· Belirlediği söz varlığı unsurlarını bağlama uygun ve anlatımı güçlendirecek biçimde kullanabilir.

· Açık ve anlaşılır cümleler kurar, gereksiz sözcüklerden ve anlamca çelişen sözcük birlikteliklerinden kaçınabilir.

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Yazma koşullarını belirleme	Yazma biçimini, amacını, hedef okuyucuyu ve olanaklarını açıkça belirler; bu unsurlar birbiriyle ve paylaşım bağlamıyla tutarlıdır.	Yazma biçimi, amaç, hedef okuyucu ve olanaklardan en az üçünü açıkça belirler; bir unsurda açıklık veya uyum sorunu bulunur.	Yazma biçimi, amaç, hedef okuyucu ve olanaklardan yalnız bir veya ikisini belirler; seçimleri ilişkilendirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Yazma biçimi, amaç, hedef okuyucu ve olanaklara ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Strateji seçme ve planlama	Yazma koşullarına uygun strateji kararını gerekçelendirir ve planlama şemasını oyunun temel özelliklerini yazıya aktaracak biçimde işlevsel kullanır.	Uygun strateji seçer ve planlama şemasını kullanır, strateji gerekçesi veya planın bir bölümünde sınırlı eksiklik vardır.	Strateji veya planlama kararı kısmen uygundur, planı yazıya hazırlayacak biçimde düzenlemek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Strateji seçimi ve planlamaya ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Seçimleri gözden geçirme	Taslağını gözden geçirir, gerekli olduğunda bir strateji, içerik veya söz varlığı seçimini değiştirir ve değişiklik nedenini açıklar. Değişiklik gerekmiyorsa seçimini neden koruduğunu açıklar.	Taslağını gözden geçirir ve uygun bir değişiklik yapar veya seçimini korur ancak kararın gerekçesi tam açıklanmamıştır.	Taslağı yeniden inceler ancak değiştirme/koruma kararı ile gerekçesi arasında bağlantı kurmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Gözden geçirme ve seçimleri yeniden değerlendirmeye ilişkin kanıt yoktur.
Oyun kurallarını açıklama	Oyunun nasıl başlayacağını, nasıl oynanacağını ve nasıl sona ereceğini/kazanılacağını oyunu ilk kez okuyacak kişinin uygulayabileceği açıklıkta yazar.	Oyunun oynanışı genel olarak anlaşılır; başlangıç, oynanış veya bitiş/kazanma koşullarından biri açıklanmaya ihtiyaç duyar.	Oyuna ilişkin bazı kuralları yazar ancak kuralların sırası veya bağlantısı oyunun nasıl oynanacağını anlamayı güçleştirir.	Oyunun kurallarına ilişkin değerlendirilebilir bir yazılı kanıt yoktur.

Söz varlığı unsurlarını belirleme	Planlama bölümünde yazının içeriğine uygun en az beş söz varlığı unsuru belirler ve seçtiklerini taslakla ilişkilendirir.	İçeriğe uygun üç-dört söz varlığı unsuru belirler, seçtiklerinin bir bölümünü taslakla ilişkilendirir.	İçeriğe uygun bir-iki söz varlığı unsuru belirler, uygun seçenekleri çoğaltmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Kullanılacak söz varlığı unsurlarına ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Söz varlığını bağlama uygun kullanma	Seçtiği söz varlığı unsurlarını anlamını bozmadan ve oyunu tanıtan anlatımı güçlendirecek biçimde uygun cümlelerde kullanır.	Söz varlığı unsurlarını genel olarak bağlama uygun kullanır, bir kullanımda anlam veya doğal anlatım sorunu bulunur.	En az bir söz varlığı unsurunu bağlama uygun kullanır, diğer kullanımları anlamla ilişkilendirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Söz varlığı unsurlarının metinde kullanımına ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Açık ve etkili cümle kurma	Oyun tanıtımını açık ve anlaşılır cümlelerle yazar, gereksiz veya anlamca çelişen sözcükler kullanmaz.	Anlatım genel olarak açık ve anlaşılırdır, bir cümlede gereksiz sözcük veya anlam ilişkisini zayıflatan bir kullanım bulunur.	Bazı cümleler anlaşılırdır; gereksiz sözcükler veya anlamca çelişen kullanımlar nedeniyle birden fazla cümlede anlatımın yeniden düzenlenmesine ihtiyaç vardır.	Açık ve etkili cümle kullanımını değerlendirmeye yetecek yazılı kanıt yoktur.

Toplam Puan	..... /**21**			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	18-21 Yetkin | 11-17 Gelişmekte | 1-10 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde kanıt yoksa)			
Açıklama:	*Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme, zenginleştirme ve izleme kararları* ölçüt *profiline göre verilir. Bir* ölçütte *yanlış veya zayıf fakat değerlendirilebilir kanıt bulunması 0 değil başlangıç düzeyinde ele alınır.*			

17. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	4. Tema: Geleneklerimiz-Yazma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.Y.5.10. Yazılı olarak özetleyebilme *a) Olay, bilgi, durum vb.ni çözümler.* *b) Çözümlemeden hareketle önemli ve önemsiz bilgileri sınıflandırır.* *c) Önemli bilgileri kronolojik akışa ve/veya düşünce akışına uygun olarak kendi cümleleriyle ifade eder.* Açıklama: Özetleme sürecinde içeriğin özünü taşıyan bilgiler belirlenir; ayrıntı, örnek ve açıklama niteliğindeki yardımcı unsurlar ayıklanır. Seçilen önemli bilgiler kronolojik sıraya veya düşünce akışına uygun biçimde, açık, sade ve özgün ifadelerle yazıya aktarılır.

Etkinlik Adı: Düğün Geleneğimiz

Kullanılacak Materyaller	Ölçme ve Değerlendirme Araçları
Çalışma Kâğıdı (Ek-1)	Cevap Anahtarı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1 çalışma kâğıdı dağıtılır. Şahit olunan, katılınan veya aile büyüklerinden dinlenen geleneksel bir düğün belirlenir.
3. Düğün öncesi, düğün sırası ve düğün sonrasında gerçekleşen olay ve bilgiler çalışma kâğıdının ilgili alanlarına yazılarak düğün süreci çözümlenir.
4. Düğüne hiç katılmamış bir kişinin düğün merasimini anlayabilmesi için gerekli bilgiler "Düğündeki Önemli Bilgiler", ana akışı etkilemeyen ayrıntılar "Düğündeki Detay Bilgiler" alanına yazılarak sınıflandırılır.
5. Belirlenen önemli bilgilerden hareketle düğün süreci başlangıcından bitişine kadar kronolojik sırayla, öğrencinin kendi cümleleriyle ve gereksiz ayrıntılara yer verilmeden özetlenir.
6. Etkinliğin tamamlanması için toplam 20 dakika süre verilir.
7. Çalışma kâğıdı Ek-2 cevap anahtarı ve Ek-3 analitik dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilir. Ölçüt profiline göre kısa sözlü geri bildirim verilir.
8. Geri bildirimden sonra öğrencinin önemli-detay bilgi sınıflandırmasındaki bir seçimi, olay sıralamasındaki bir bölümü veya özetindeki bir cümleyi yeniden düzenlemesine fırsat verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışma kâğıdı ve özetindeki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili ölçüt
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Düğün öncesi, düğün sırası ve düğün sonrasındaki temel olayları açık biçimde çözümlemişsin. Önemli bilgileri ayrıntılardan ayırmış ve özetinde kronolojik sırayla, kendi cümlelerinle kullanmışsın. Bir sonraki düzenlemede özetindeki bir cümlenin yalnız ana akışı taşıdığından emin olmak için gereksiz bir ayrıntı bulunup bulunmadığını yeniden kontrol edebilirsin.
Gelişmekte	Düğün sürecinin temel aşamalarını ve önemli bilgilerin bir bölümünü doğru belirlemişsin. Ancak önemli-detay ayrımında, olay sıralamasında veya özetine aktardığın bilgilerden birinde eksiklik bulunuyor. Çalışma kâğıdındaki önemli bilgiler tablosunu özetinle karşılaştırıp yalnız ana akışı taşıyan bir bilgiyi eksikse ekleyebilir, gereksiz bir ayrıntıyı çıkarabilirsin.
Başlangıç	Düğün sürecine ilişkin bazı olay ve bilgiler yazmışsın ancak olayları aşamalara ayırma, önemli bilgiyi detaydan ayırt etme veya kronolojik özet oluşturma bağlantısı henüz sınırlı. Önce "düğün öncesi - düğün sırası - düğün sonrası" için birer temel olay belirleyip bunları sırasıyla üç kısa cümlede yeniden yazabilirsin.
Performans Gözlenmedi	Bu çalışmada Ek-3'teki ölçütlere göre değerlendirme yapmaya yetecek yazılı kanıt oluşmamıştır. Çalışma, düğün öncesi, düğün sırası ve düğün sonuna ilişkin birer temel olayın belirlenmesiyle yeniden başlatılabilir.

Soruların tamamını veya bir kısmını doğru cevaplayamayan öğrenciler için;

"Düğün sürecini düşünürken önce düğün öncesinde, düğün sırasında ve düğün sonrasında gerçekleşen olayları ayrı ayrı belirlemelisin. Daha sonra düğünün anlaşılması için gerekli olan temel bilgileri, yalnızca ayrıntı niteliğindeki bilgilerden ayırmaya dikkat etmelisin. Özetini yazarken seçtiğin önemli bilgileri başlangıçtan sona doğru zaman sırasına göre kendi cümlelerinle anlatman ve gereksiz ayrıntılara yer vermemen özetleme becerini geliştirmeni sağlayacaktır." şeklinde yönlendirmeler yapılabilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Desteklemeye ihtiyacı olan öğrencilerden, özet yazmaya başlamadan önce düğün sürecinde gerçekleşen olayları önce, sonra, en son ifadelerini kullanarak sıralamaları istenebilir. Böylece öğrencilerin olayları kronolojik sıraya koymaları ve özetlerini daha düzenli oluşturmaları desteklenebilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden katıldıkları düğün törenini özetledikten sonra, farklı bir yöreye veya kültüre ait düğün geleneğini güvenilir bir kaynaktan incelemeleri; o geleneğe ilişkin önemli ve detay bilgileri ayırarak ayrı bir kısa özet oluşturmaları istenebilir. Ardından iki özette seçtikleri önemli bilgileri karşılaştırmaları sağlanabilir.
- Öğrencilerden düğün törenini hiç düğüne katılmamış bir arkadaşının anlayabileceği biçimde daha kısa bir özet hâline getirmeleri istenebilir.
- Zaman çizelgesi kullanarak özetlerindeki kronolojik sıralamayı kontrol etmeleri sağlanabilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Öğrencinin Adı Soyadı: ..... Tarih: .....

a. Geleneksel düğünlerimiz kültürümüzün önemli törenlerindendir. Şahit olduğunuz, katıldığınız veya aile büyüklerinizden dinlediğiniz geleneksel bir düğünü belirleyip zihninizde canlandırınız.

b. Aşağıdaki soruların cevaplarını belirlediğiniz düğün töreninden hareketle ilgili alanlara yazınız.

• Düğün öncesinde nasıl bir hazırlık yapıldı?

• Düğün sırasında neler yapıldı, neler yaşandı?

• **Düğün nasıl sona erdi?**

c. Sizce düğünlere hiç gitmeyen birine düğünleri anlatırken hangi bilgiler mutlaka söylenmelidir (önemli), hangileri anlatılmasa da olur (detay)? Aşağıdaki tabloyu örneklerden yararlanarak doldurunuz.

Düğündeki Önemli Bilgiler	Düğündeki Detay Bilgiler
Örnek*: Geline kına yakılması*	Örnek*: Düğüne katılanlardan birinin elindeki mendili düşürmesi*
1.	1.
2.	2.
3.	3.

ç. Tablodaki önemli bilgileri göz önünde bulundurarak belirlediğiniz düğün törenini başlangıcından bitişine kadar zaman sırasına göre kendi cümlelerinizle özetleyiniz. Gereksiz ayrıntılara yer vermeyiniz.

EK-2: CEVAP ANAHTARI

Açıklama: Bu etkinlik kişisel deneyim, gözlem veya aile büyüklerinden dinlenen düğünlere dayanabileceği için aşağıdaki yanıtlar örnektir. Öğrencinin yanıtı seçtiği düğünle tutarlı ve görevin gereğini karşılıyorsa farklı cevaplar da doğru kabul edilir.

b. Düğün sürecini çözümleme - örnek cevaplar

Aşama	Örnek cevaplar
Düğün öncesi	Düğün davetiyeleri dağıtıldı. Gelin ve damat hazırlandı. Kına gecesi düzenlendi. Yemekler hazırlandı.
Düğün sırası	Davetliler karşılandı. Gelin ve damat salona geldi. İlk dans yapıldı, oyunlar oynandı, halay çekildi. Takı töreni yapıldı.
Düğün sonrası	Misafirler gelin ve damadı tebrik etti. Düğün bitiminde davetliler evlerine döndü. Gelin ve damat uğurlandı. Teşekkür edilerek düğün sona erdi.

c. Önemli ve detay bilgileri sınıflandırma - örnek cevaplar

Düğündeki Önemli Bilgiler	Düğündeki Detay Bilgiler
1. Takı töreni yapılması	1. Masadaki çiçeklerin kırmızı olması
2. Kına yakılması	2. Bir çocuğun balonunun patlaması
3. Nikâhın kıyılması	3. Bir misafirin geç gelmesi

Açıklama: Düğünün anlaşılması için gerekli olan olaylar "önemli bilgi", düğünün ana akışını etkilemeyen ayrıntılar "detay bilgi" olarak değerlendirilir. Öğrenci önemli ve detay bilgileri mantıklı ve tutarlı biçimde sınıflandırdığı sürece farklı cevaplar doğru kabul edilir.

ç. Özet görevinin tek bir doğru cevabı yoktur. Öğrencinin özeti; seçtiği düğünle tutarlılık, önemli bilgileri kullanma, gereksiz ayrıntıları ayıklama, kronolojik sıralama ve kendi cümleleriyle ifade etme açısından Ek-3 analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir.

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:
· Düğün öncesi, düğün sırası ve düğün sonrasındaki temel olay ve bilgileri ayırt ederek çözümleyebilir.
· Düğünün anlaşılması için gerekli önemli bilgileri, ana akışı etkilemeyen detay bilgilerden ayırabilir.
· Özetine düğünün ana akışını taşıyan önemli bilgileri seçerek aktarır ve gereksiz ayrıntıları ayıklayabilir.
· Düğün sürecindeki olayları başlangıçtan bitişe kronolojik sırayla aktarabilir.
· Düğün sürecini kendi cümleleriyle açık ve özlü biçimde özetleyebilir.
· Özetindeki cümleleri birbiriyle bağlantılı ve anlaşılır biçimde düzenleyerek anlam bütünlüğü sağlayabilir.
Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Düğün sürecindeki olay ve bilgileri çözümleme	Düğün öncesi, düğün sırası ve düğün sonrasına ilişkin her bölümde sürece uygun en az bir temel olay veya bilgiyi açıklar, üç aşamayı birbirinden ayırır.	Üç aşamadan ikisini sürece uygun olay veya bilgilerle açıklar, üçüncü aşama eksik kalır veya başka bir aşamayla karışır.	Aşamalardan yalnız birine ilişkin uygun olay veya bilgi verir, düğün sürecini üç aşamada çözümlemek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Düğün sürecindeki olay ve bilgilerin çözümlenmesine ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Önemli ve detay bilgileri sınıflandırma	Tablodaki üç önemli ve üç detay bilgiyi seçtiği düğünün ana akışına göre tutarlı biçimde sınıflandırır.	Altı bilginin beşini seçtiği düğünün ana akışına uygun biçimde sınıflandırır, bir bilgi yanlış grupta yer alır.	En az iki bilgiyi önemli veya detay niteliğine uygun biçimde sınıflandırır, kalan bilgileri ayırt etmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Önemli ve detay bilgilerin sınıflandırılmasına ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Önemli bilgileri seçme ve kullanma	Önemli bilgiler tablosunda belirlediği üç temel bilgiyi özetine aktarır, detay bilgiler özetin ana akışını dağıtmaz.	Özetinde iki önemli bilgiye yer verir veya önemli bilgilerin yanında ana akış için gereksiz bir detay kullanır.	Özetinde en az bir önemli bilgiye yer verir, önemli bilgileri seçip ayrıntıları ayıklamak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Önemli bilgilerin özette kullanılmasına ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Olayları kronolojik sıraya göre aktarma	Düğün öncesi, düğün sırası ve düğün sonrasındaki olayları başlangıçtan bitişe doğru zaman sırasını bozmadan aktarır.	Olayların genel sırası başlangıçtan bitişe ilerler, bir olay zaman akışında uygun olmayan yerde verilmiştir.	En az iki olayı yazar ancak olaylar arasındaki zaman ilişkisini ve sıralamayı kurmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Olayların kronolojik sıralanmasına ilişkin değerlendirilebilir bir kanıt yoktur.
Özetleme becerisi	Düğünün ana akışını taşıyan önemli bilgileri korur, gereksiz ayrıntıları ayıklar ve süreci kendi cümleleriyle özlü biçimde ifade eder.	Düğünün ana akışı anlaşılır ancak bir önemli bilgi eksiktir veya bir gereksiz ayrıntı özeti uzatır.	Düğün süreciyle ilgili anlamlı cümleler yazar ancak bunları ana içeriği yansıtan bir özet hâline getirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Özetleme becerisini değerlendirmeye yetecek yazılı kanıt yoktur.
Anlatımın bütünlüğü ve açıklığı	Özetin cümleleri aynı düğün sürecine odaklanır, cümleler arasındaki zaman ve anlam bağlantıları açık biçimde izlenir.	Özet genel olarak anlaşılır, bir cümle veya geçiş önceki ya da sonraki bilgiyle bağlantıyı zayıflatır.	Bazı cümleler anlaşılırdır ancak birden fazla cümle arasında bağlantı kurmak ve anlam bütünlüğü oluşturmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Anlatımın bütünlüğü ve açıklığını değerlendirmeye yetecek yazılı kanıt yoktur.

Toplam Puan	..... **/18**			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	15-18 Yetkin | 10-14 Gelişmekte | 1-9 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde kanıt yoksa			
Açıklama:	*Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme, zenginleştirme ve izleme kararları* ölçüt *profiline göre verilir. Bir* ölçütte *yanlış veya zayıf fakat değerlendirilebilir kanıt bulunması 0 değil başlangıç düzeyinde ele alınır.*			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

18. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	4. Tema: Geleneklerimiz-Yazma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.O.5.21. Okuduğunu özetleyebilme *a) Metinde sunulan bilgileri çözümler.* *b) Çözümlemeden hareketle önemli ve önemsiz bilgileri sınıflandırır.* *c) Metindeki önemli bilgileri kronolojik akışa/düşünce akışına uygun olarak kendi cümleleriyle ifade eder.*

Etkinlik Adı: Yağmurlu Gün

Kullanılacak Materyaller	Ölçme ve Değerlendirme Araçları
Çalışma Kâğıdı (Ek-1)	Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-2)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-2'deki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1'deki çalışma kâğıdı dağıtılır. "Yağmurlu Gün" adlı metnin özetlemek amacıyla sessizce okunması sağlanır.
3. Çalışma kâğıdının a maddesinde metnin yapısı belirlenir. Metnin olay anlatan yapısı dikkate alınarak bilgilerin nasıl düzenlendiği incelenir, gerekli görülürse metni yeniden okumaya zaman ayrılır.
4. Ek-1'in b maddesinde metinde sunulan bilgiler şahıs kadrosu, yer, zaman ve olay örgüsü bakımından çözümlenir. Eksik veya hatalı unsur fark edildiğinde öğrencinin metne dönmesi sağlanır.
5. Ek-1'in c maddesinde çözümlemeden hareketle bilgiler "önemli" ve "detay" olarak sınıflandırılır. Karıştırılan bilgiler için "Bu bilgi olmazsa metin anlaşılır mı?"sorusundan yararlanılarak sınıflandırmanın yeniden gözden geçirilmesi sağlanır.
6. Ek-1'in ç maddesinde belirlenen önemli bilgiler olayların kronolojik akışına uygun biçimde sıralanır ve öğrencinin kendi cümleleriyle açık, sade bir özet oluşturması sağlanır.
7. Çalışma kâğıdındaki kanıtlar Ek-2'deki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Ölçüt profiline göre kısa sözlü geri bildirim verilir, gerekli görülen bölümün yeniden düzenlenmesine ve tekrar denenmesine fırsat tanınır.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışma kâğıdındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Metnin öyküleyici yapısını doğru belirlemiş; şahıs kadrosu, yer, zaman ve olay örgüsünü metne uygun biçimde çözümlemişsin. Önemli bilgilerle ayrıntıları ayırırken ana olayın anlaşılması için gerekli olan bilgileri seçmiş ve özetinde bu bilgileri olay sırasına uygun, kendi cümlelerinle aktarmışsın. Bir sonraki çalışmada aynı metni üç cümleyle özetleyerek ana çerçeveyi daha da yoğunlaştırabilirsin.
Gelişmekte	Metnin yapısını ve temel hikâye unsurlarını belirlemiş, önemli bilgilerin önemli bir bölümünü özetine taşımışsın. Ancak önemli-detay sınıflandırmasında bir bilgi karışmış veya özetindeki olay sırasının bir bölümünde kopukluk oluşmuş. İlgili bilgiyi "Bu bilgi çıkarılırsa metnin ana olayı anlaşılır mı?" sorusuyla yeniden değerlendirip özetindeki yerini düzeltebilirsin.
Başlangıç	Metinden bazı temel bilgileri belirlemişsin ancak önemli bilgiyi ayrıntıdan ayırmak ve bu bilgileri olay sırasına göre kendi cümlelerinle birleştirmek için desteğe ihtiyaç duyuyorsun. Önce metindeki en önemli olayı tek cümleyle yazıp ardından bu olayın öncesinde ve sonrasında gerekli olan birer bilgiyi seçerek kısa bir özet oluşturabilirsin.
Performans Gözlenmedi	Çalışma kâğıdında ilgili ölçütlere ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmadığında bu düzey kullanılır. Metindeki en önemli olayı birlikte belirleyip bir cümleyle ifade ettikten sonra çalışma kâğıdının ilgili bölümünde kısa bir yeniden deneme yapılabilir.

Eksik ve yanlış öğrenmeler için öğrenciden yeniden aynı metni cevaplaması istenir. Amaç öğrenmeyi tamamlamak, anlamayı derinleştirmek ve beceriyi güçlendirmektir. Bu etkinlik için farklı yönlendirme türleri kullanılabilir:

1. Hata türüne göre geri dönüş ve düzeltici yönlendirme yapılabilir.

Önemli-detay bilgileri karıştıran öğrencilerden metni yeniden incelemeleri ve "Olmazsa metin anlaşılır mı?" sorusunu her bilgi için sormaları istenir.

Bu bilgi olmazsa metin anlaşılmaz. -> önemli

Bu bilgi olmazsa metnin anlamında önemli bir değişiklik olmaz. -> önemsiz

2. Öğretmen rehberliği ile yönlendirme yapılabilir.

Öğrenciye küçük bir örnek verilerek yönlendirme yapılabilir:

"Yağmur öğrencilerin okula gelişini zorlaştırdı." -> Bu bir olaydır ve önemli bilgidir.

3. Çeşitli sorular ile öğrencinin düşünmesi sağlanıp yönlendirme yapılabilir.

Bu metinde en önemli olay neydi?

Öğretmen neden dersi değiştirdi?

Öğrenciler hangi davranışları örnek verdi?

Bu metnin bize vermek istediği mesaj nedir?

Farklılaştırma

Destekleme

Destekleme çalışmaları beceriyi parçalara ayırma, modelleme ve kontrollü alıştırma üzerine kurulabilir. Bu etkinlik metin çözümleme, bilgi ayırt etme ve özetleme olmak üzere birbiriyle bağlantılı aşamalar içerdiği için destek kademeli verilebilir.

1. Beceri parçalara bölünerek basitleştirilebilir:
   - Sadece ana fikir bulma
   - Sadece birer önemli/detay bilgi seçme
   - Sadece bir iki cümlelik mini özet yazma

2. Öğrenciye bir akranı yardımcı olabilir. Öğrenci model alarak öğrenebilir:
   - Uygun bir akranla eşleştirme
   - Birlikte "en önemli üç bilgiyi bulma" etkinliği

3. Öğrenciye kısa ve sık geri bildirimler verilebilir. Anında düzeltme ile öğrenme desteklenebilir:
   - "Doğru yoldasın, şimdi sadece ana fikre odaklan."
   - "Bu bilgi önemli, neden önemli olduğunu düşündün mü?"

4. Gerektiğinde aynı öğrenme çıktısını çalıştıran daha kısa bir metin kullanılabilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden metni Büşra'nın veya öğretmenin bakış açısından özetlemeleri istenebilir. Hazırladıkları özette bakış açısına bağlı olarak hangi önemli bilgileri seçtiklerini gerekçelendirmeleri sağlanabilir.
- Aynı temayı işleyen, daha uzun ve olay örgüsü daha kapsamlı ikinci bir metin verilebilir. İki metnin önemli bilgileri belirlenebilir, her metin ayrı ayrı özetlenebilir ve özetlerde yer verilen bilgiler karşılaştırılabilir.
- "Yağmurlu Gün" metni için biri üç, diğeri altı cümleden oluşan iki ayrı özet yazılması istenebilir. Böylece metnin ana çerçevesi korunarak bilgiler önem derecesine göre seçilebilir ve özet amaca uygun biçimde kısaltılıp genişletilebilir.
- Öğrenciler hazırladıkları özetleri bir arkadaşlarıyla değiştirerek önemli bilgilere yer verme, olayları kronolojik sıraya koyma, gereksiz ayrıntılardan kaçınma ve kendi cümlelerini kullanma ölçütlerine göre inceleyebilir. Aldıkları geri bildirim doğrultusunda özetlerini yeniden düzenlemeleri sağlanabilir.
- Metnin ana fikrini koruyan farklı bir başlık belirlenmesi ve seçilen başlığın özetle ilişkisinin kısa bir gerekçeyle açıklanması istenebilir.

EK-1: ÇALIŞMA KÂĞIDI

a. Aşağıdaki metni okuyunuz ve yapısını belirleyiniz.

YAĞMURLU GÜN

Okulların açık olduğu serin bir sonbahar günüydü. Sabahın erken saatlerinde gökyüzünü koyu gri bulutlar kaplamıştı, hafif hafif esen rüzgâr ağaçların dallarını sallıyordu. Yol kenarlarında, parkların içinde ve kaldırımlarda ağaçlardan dökülen sarı, turuncu ve kahverengi yapraklar birikmişti. Öğrenciler her zamanki gibi okullarına gitmek için evlerinden çıkmışlardı. Ancak sabah saatlerinde başlayan yağmur o kadar hızlı yağıyordu ki sokaklarda su birikintileri oluştu.

Birçok öğrenci, yağmurdan korunmaya çalışarak aceleyle okula gitti. Hatta bazıları şemsiyeleri olmasına rağmen ıslanmıştı. Yoğun trafik ve olumsuz hava koşulları yüzünden birkaç öğrenci okula zamanında gelemedi. Bu durum, dersin ilk dakikalarında sınıfta kısa süreli bir karışıklığa neden oldu. Öğretmen yoklama alırken eksik öğrencilerin kimler olduğunu kontrol ediyor, sınıftaki öğrenciler ise arkadaşlarının neden gelmediğini merak ediyordu.

Büşra da o gün okula geç kalan öğrencilerden biriydi. Yolda oluşan kalabalık yüzünden okuluna ancak ders başladıktan birkaç dakika sonra ulaşabilmişti. Koridorda sessizce ilerleyerek sınıfın kapısına geldi. Hafifçe kapıyı çaldı ve nazik bir ses tonuyla öğretmeninden içeri girmek için izin istedi. Öğretmeni gülümseyerek başını salladı. Büşra teşekkür ederek sınıfa girdi. Islanan montunu dikkatlice askılığa astı, cam kenarındaki sırasına sessizce oturdu.

Öğretmen, öğrencilerin o sabah yaşadığı zorlukları fark edip ders planını değiştirmeye karar verdi. Dersi işlemeye başlamadan önce öğrencilerin dikkatlerini toplamak ve yaşadıkları olaydan anlamlı bir ders çıkarmalarını sağlamak istedi. "Çocuklar, bugün hepiniz yağmur nedeniyle farklı zorluklar yaşamışsınız. Bazılarınız ıslandı, bazılarınız geç kaldı. Böyle zamanlarda insanlar birbirlerine nasıl yardımcı olabilirler, hiç düşündünüz mü?" diyerek öğrencilerine bir soru yöneltti.

Öğrenciler sırayla söz alarak düşüncelerini paylaşmaya başladılar. Her biri yaşadığı veya tanık olduğu olaylardan örnekler verdi. İlk olarak Ayşe söz aldı. "Bu sabah apartmanımızdan çıkarken komşumuzun şemsiyesi yoktu. Annem ona kendi yedek şemsiyesini verdi. Birlikte otobüs durağına kadar yürüdüler. Komşumuz çok mutlu oldu ve anneme teşekkür etti." dedi. Ayşe'nin anlattıkları arkadaşlarının ilgisini çekti. Küçük bir yardımın bir insanı ne kadar mutlu edebileceğini düşündüler. Daha sonra Mehmet söz istedi. "Ben de okul yolunda küçük bir çocuğun yağmur nedeniyle kayıp düştüğünü gördüm. Hemen yanına gidip elinden tuttum, ayağa kalkmasına yardım ettim. Çantası yere düşmüştü, onu da alıp kendisine verdim. Çocuğun annesi bana teşekkür etti, ben de mutlu oldum." dedi. Bunun üzerine birkaç öğrenci daha söz alarak benzer örnekler paylaştı. Kimisi yaşlı bir komşusunun poşetlerini taşımasına yardım ettiğini, kimisi arkadaşına ıslanan defterlerini kurutması için destek olduğunu anlattı. Öğretmen, öğrencilerin verdiği örnekleri dikkatle dinledi ve her birinin önemli davranışlar olduğunu vurguladı.

Dersin sonuna gelindiğinde öğretmen, öğrencilerin paylaştığı örneklerden duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Gülümseyerek sınıfa baktı ve şöyle dedi:

"Bugün hepiniz çok güzel örnekler verdiniz. Unutmayın çocuklar, bazen küçük gibi görünen bir yardım, bir insanın gününü güzelleştirebilir. Küçük yardımlar büyük mutluluklar doğurur." diyerek dersi bitirdi.

Komisyon

Metnin yapısı: .....

b. Okuduğunuz metnin hikâye unsurlarını aşağıda boş bırakılan yerlere yazınız.

Şahıs Kadrosu	Yer	Zaman	Olay Örgüsü

c. Yukarıda çözümlediğiniz unsurlardan hareketle metindeki "önemli" **ve** "detay" **bilgileri sınıflandırınız. Sınıflandırmanızı aşağıdaki tabloya örnekteki gibi işleyiniz.**

Metinde Geçen Bilgi	Önemli	Detay
Yağmur, öğrencilerin okula gelişini zorlaştırdı.	☐	☐
	☐	☐
	☐	☐
	☐	☐
	☐	☐
	☐	☐

ç. Yukarıda belirlediğiniz önemli bilgilerden hareketle metni özetleyiniz. Metni özetlerken aşağıdaki uyarıları dikkate alınız.

- Önemli bilgileri metindeki olay örgüsüne uygun olarak düzenleyiniz.
- Düzenlediğiniz bilgileri kendi ifadelerinizle, açık ve sade bir biçimde yeniden yazınız.

ç. Yukarıda belirlediğiniz önemli bilgilerden hareketle metni özetleyiniz. Metni özetlerken aşağıdaki uyarıları dikkate alınız.

• Önemli bilgileri metindeki olay örgüsüne uygun olarak düzenleyiniz.

• Düzenlediğiniz bilgileri kendi ifadelerinizle, açık ve sade bir biçimde yeniden yazınız.

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

- Metnin yapısını ve temel hikâye unsurlarını belirleyebilir.
- Metindeki bilgileri önemli ve detay olarak sınıflandırabilir.
- Önemli bilgileri olayların akışına uygun sıraya koyabilir.
- Metni kendi cümleleriyle açık ve sade biçimde özetleyebilir.

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Metin Yapısını Belirleme (a)	Metnin öyküleyici yapıda olduğunu doğru biçimde belirtir.	Metnin olay anlatan yapısını fark eder ancak yapı adını eksik veya farklı bir ifadeyle belirtir.	Metinde olay ve kişiler bulunduğunu belirtir, "öyküleyici" yapı adını belirlemek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir yanıt bulunmaz.
Hikâye Unsurlarını Belirleme (b)	Şahıs kadrosu, yer, zaman ve olay örgüsünü metne uygun biçimde belirler, olay örgüsünde temel olayların sırasını korur.	Dört unsurdan üçünü metne uygun belirler, olay örgüsünde temel olaylardan biri eksik kalır.	Şahıs kadrosu, yer, zaman veya olay örgüsünden birini metne uygun belirler; diğer unsurları bulmak için metne dönme yönlendirmesine ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir yanıt bulunmaz.
Önemli-Detay Bilgi Ayırt Etme (c)	Metin yapısını göz önünde bulundurarak metindeki önemli ve detay bilgileri tespit edip tutarlı biçimde sınıflandırır.	Metin yapısını göz önünde bulundurarak metindeki önemli ve detay bilgileri tespit eder ancak detay bir bilgiyi önemli bir bilgiyle karıştırır.	Metinden yalnızca bir önemli ve bir detay bilgiyi belirler. Diğerlerini belirlerken "Bu bilgi olmazsa metin anlaşılır mı?" gibi yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir sınıflandırma bulunmaz.
Metni Özetleme (ç)	Belirlediği önemli ve detay bilgilerden hareketle Tüm tabloda yazı karakter ve büyüklüklerinde faklılık var gibi kontrol edilsin. özetler, özetinde gereksiz ayrıntıya yer vermez.	Özette metindeki önemli bilgilere yer verir ancak olay sırasının bir bölümünde kopukluk, kendi cümleleriyle ifade etmede eksiklik veya gereğinden fazla bir ayrıntı bulunur.	Özette metinden bir veya iki önemli bilgiye yer verir, bu bilgileri olay sırasına koymak ve kendi cümleleriyle birleştirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir özet bulunmaz.

Toplam Puan	..... **/21**			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	10-12 Yetkin | 6-9 Gelişmekte | 1-5 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	*Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları* ölçüt *profiline göre verilir. Yanlış veya sınırlı ancak değerlendirilebilir performans 0 olarak değil ilgili* ölçütün *başlangıç düzeyinde değerlendirilir.*			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

19. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	5. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler-Dinleme/İzleme
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.D.5.8. Dinlediklerini/izlediklerini karşılaştırabilme *a) Karşılaştırılabilir unsurlara ilişkin özellikleri belirler.* *b) Belirlediği unsurlardaki benzerlikleri listeler.* *c) Belirlediği unsurlardaki farklılıkları listeler.*

Etkinlik Adı: Saygı Her Yerde

Kullanılacak Materyaller

Dinleme/İzleme Metni (Ek-1)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Çalışma Kâğıdı (Ek-2), Cevap Anahtarı (Ek-3), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-4)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-4'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1'deki "Saygı Her Yerde" adlı dinleme metni dikkatlice dinletilir. Dinleme sırasında olaylarda kime veya neye saygı gösterildiğine ve kişilerin nasıl davrandığına dikkat edilmesi istenir.
3. Ek-2'deki çalışma kâğıdı dağıtılır. Metinde verilen iki olayın karşılaştırılabilir özelliklerinin aynı ölçütlere göre belirlenmesi istenir.
4. c bölümündeki tabloya her iki olaya ilişkin bilgiler yazdırılır. Ardından ç ve d bölümlerinde olayların benzer ve farklı yönlerinin metindeki bilgilerden hareketle belirlenmesi istenir.
5. e bölümünde belirlenen benzerlik ve farklılıkların birlikte kullanılmasıyla iki olayın karşılaştırılması istenir.
6. Çalışmanın tamamlanması için uygun süre verilir. Cevapların iki olayı birlikte ele alıp almadığı ve metindeki bilgilerle uyumlu olup olmadığı öğrenciler tarafından gözden geçirilir.
7. Cevaplar Ek-3'teki cevap anahtarıyla kontrol edilir ve Ek-4'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Geri bildirim ve farklılaştırma kararları ölçüt profilindeki güçlü yön ve gelişim ihtiyaçlarına göre verilir, gerekli görülen bölümler geri bildirimden sonra yeniden yanıtlatılabilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	İki olaya ilişkin karşılaştırılabilir özellikleri doğru belirlemiş, benzerlik ve farklılıkları metindeki bilgilere dayanarak açıklamışsın. Özellikle karşılaştırma bölümünde birinci olayda hayvanların yaşam alanına, ikinci olayda ise kişinin kendi sağlığına saygı gösterildiğini birlikte kullanman güçlü bir kanıt. Bir sonraki adım olarak karşılaştırma cümlende benzerlik ve farklılığı "Her iki olayda da ... ancak ..." yapısıyla daha özlü biçimde birleştirebilirsin.
Gelişmekte	İki olaya ilişkin temel bilgileri belirlemiş ve karşılaştırmaya temel olacak bazı doğru benzerlik ve farklılıklar yazmışsın. Bununla birlikte açıklamalarından biri yüzeysel kaldığında karşılaştırmanın temel yönü sınırlı kalıyor. Çalışma kâğıdındaki c tablosundan bir ortak özellik ve bir temel farklılık seçilerek e bölümündeki karşılaştırmanın bu iki kanıtla yeniden düzenleyebilirsin.
Başlangıç	Olaylardan en az birine ilişkin kişi, varlık veya davranış bilgisini metinden belirlemişsin; bu, karşılaştırmaya başlayabildiğini gösteriyor. Ancak iki olayı aynı ölçüte göre birlikte ele alman ve benzerlik-farklılık ilişkisini kurman henüz sınırlı. Önce c tablosunda her iki olay için aynı satırı doldurabilir, ardından bu iki bilgiyi kullanarak ç veya d bölümündeki tek bir yanıtı yeniden oluşturabilirsin.
Performans Gözlenmedi	Çalışmada bu ölçütlere ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmadığı için performans gözlenememiştir. Görevin anlaşılıp anlaşılmadığı kısa bir sözlü soruyla kontrol edildikten sonra iki olaydan birine ilişkin "kime/neye saygı gösterildiği" bilgisinin metinden bulunması ve tek bir yanıtla yeniden başlanması istenebilir.

Soruların tamamını veya bir kısmını doğru cevaplayamayan öğrenciler için;

"İki olayı karşılaştırırken önce her olayda kime veya neye saygı gösterildiğini ve kişilerin nasıl davrandığını belirlemelisin. Daha sonra olayların ortak ve farklı yönlerini metindeki bilgilere dayanarak ayrı ayrı düşünmen karşılaştırmanı kolaylaştıracaktır. Karşılaştırmanı yaparken yalnızca benzerlikleri veya yalnızca farklılıkları değil, her ikisini birlikte açıklamaya özen göstermen cevaplarını geliştirmeni sağlayacaktır." şeklinde yönlendirmeler yapılabilir.

Farklılaştırma

Destekleme

- Desteklemeye ihtiyacı olan öğrencilerden karşılaştırmaya başlamadan önce her olay için üç anahtar sözcük (örneğin hayvanlar-saygı-yer değiştirme, Aybüke-sağlık-kendine saygı) belirlemeleri istenebilir.
- Daha sonra bu anahtar sözcüklerden yararlanarak olayların benzer ve farklı yönlerini ifade etmeleri sağlanabilir. Böylece öğrencilerin metindeki temel bilgileri ayırt etmeleri ve karşılaştırma yapmaları kolaylaştırılabilir.
- Desteklemeye ihtiyacı olan öğrencilerden, iki olayı karşılaştırmadan önce her olayı birer cümleyle özetlemeleri istenebilir.
- Daha sonra yazdıkları bu cümlelerden hareketle "Bu iki olayın ortak yönü nedir?" ve "Bu iki olayın farklı yönü nedir?" sorularını cevaplamaları sağlanabilir. Böylece öğrencilerin karşılaştırma yapmadan önce olayların temel özelliklerini belirlemeleri desteklenebilir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden metindeki iki olayı karşılaştırdıktan sonra günlük yaşamlarından saygıyla ilgili farklı bir olayı seçmeleri ve bu olayı metindeki olaylardan biriyle benzer ve farklı yönleri bakımından karşılaştırmaları istenebilir.
- Karşılaştırmalarını örneklerle desteklemeleri ve saygının farklı durumlarda nasıl ortaya çıktığını açıklamaları beklenebilir. Böylece öğrencilerin karşılaştırma ve ilişki kurma becerileri daha üst düzeyde geliştirilebilir.
- Öğrencilerden metindeki olaylardan birini seçerek, olaydaki saygılı davranışın gerçekleşmediği durumda neler yaşanabileceğini anlatan kısa bir paragraf yazmaları istenebilir.
- Ardından yazdıkları senaryoyu metindeki olayla benzer ve farklı yönleri bakımından karşılaştırmaları ve saygılı davranışın önemini açıklamaları beklenebilir.

EK-1 DİNLEME/İZLEME METNİ

SAYGI HER YERDE

Güneş, sokakları yeni yeni ısıtmaya başlarken Aybüke ve Oğuz neşeyle parka doğru yürümeye başladılar. Sabahın erken saatlerinde hava mis gibi kokuyordu. Parka gidiş yolunda kaldırımın kenarındaki bir ağaç gölgesinde minik bir yavru köpeğin kıvrılmış, mışıl mışıl uyuduğunu gördüler. Aybüke dayanamayıp heyecanla, "Ay şunun tatlılığına bak! Çok küçük!" diye seslendi. Oğuz hemen parmağını dudaklarına götürerek arkadaşını uyardı: "Şşşt, Aybüke! Bak ne kadar güzel uyuyor. Çok yorgun görünüyor, seslenip de onu ürkütmeyelim. Hayvanların da dinlenmeye ve huzura hakkı var, onlara saygı duymalıyız." dedi.

Aybüke hatasını anlayıp gülümsedi, sessizce yürümeye devam ettiler. Parkın girişinde diğer arkadaşları Burçak ve Fatih ile buluştular. Çocuklar hep birlikte koşup oynamak için yeşilliklerin arasında geniş bir alan belirlediler. Ebelemece oynamaya başlayacaklardı ki Burçak yerde kıpırdayan bir şeyler fark etti. Çalıların arasından peş peşe çıkan küçük, sarı ördek yavruları vak vaklayarak yürüyordu.

Fatih "Arkadaşlar, burası onların yuvası galiba." dedi. "Eğer burada koşarsak onları korkutabiliriz veya yanlışlıkla onların üstüne basabiliriz." Burçak hemen onayladı: "Haklısın Fatih. Park sadece bizim değil, onların da yaşam alanı. Yerimizi hemen değiştirelim." dedi. Çocuklar, ördek yavrularını rahatsız etmeyecek uzak bir köşeye geçtiler.

Oyun tüm hızıyla başlamıştı. Çocuklar neşeyle koşarken Aybüke birden dengesini kaybedip yere düştü ve kolunu sertçe yere çarptı. Canı gerçekten çok acımıştı ancak arkadaşları oyuna kendilerini öyle kaptırmıştı ki onun canının acıdığını fark etmediler. Bu yüzden onların neşesini bozmak istemedi ve oyuna devam etti. Bir süre sonra Burçak, Aybüke'nin kolunu tutarak koştuğunu fark etti. "Aybüke, ne oldu neden kolunu tutuyorsun?" diye sordu.

Aybüke "Biraz önce yere düştüm, kolumu yere çarptım ve kolum çok acıyor ama siz eğleniyorsunuz diye oyunu bozmak istemiyorum." dedi.

Oğuz ve Fatih hemen onların yanına geldiler. Oğuz, ciddi ama sevgi dolu bir sesle konuştu: "Aybüke, bizi düşünmen çok güzel bir davranış. Ama insan önce kendine saygı duymalı, kendi sağlığını düşünmeli." dedi. Aybüke arkadaşlarının bu samimi ve haklı uyarısı karşısında çok duygulandı. Onlara hak verdi ve "Haklısınız, kendime haksızlık etmemeliydim." dedi. Dört arkadaş, bu konuşmanın ardından birbirlerine gülümseyerek doğada geçirdikleri güzel günü tamamladılar. Günün sonunda çocuklar, doğadaki tüm canlara ve birbirlerine duydukları saygının içlerini ısıtan huzuruyla evlerinin yolunu tuttular.

Komisyon

EK-2 ÇALIŞMA KÂĞIDI

a. "Saygı Her Yerde" adlı metni dikkatlice dinleyiniz.

b. Metinde geçen iki olayı inceleyiniz. Bu iki olayın karşılaştırılabilir özelliklerini belirleyiniz.

1. Olay: Çocukların hayvanların yaşam alanına saygı göstermesi

2. Olay: Arkadaşlarının uyarısıyla Aybüke'nin kendi sağlığını önemsemesi gerektiğini anlaması

c. Verilen olaylara ilişkin metindeki bilgileri tablodaki uygun alanlara yazınız.

Sorular	1. Olay	2. Olay
Kime/neye saygı gösterilmiştir?		
Nasıl davranılmıştır?		
Bu davranışlar niçin önemlidir?		

ç. İki olayın benzer yönlerini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

d. İki olayın farklı yönlerini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

e. İki olayı belirlediğiniz benzerlik ve farklılıkları ortaya koyarak karşılaştırınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK-3 CEVAP ANAHTARI

Çalışma kâğıdındaki cevaplar aşağıdaki açıklamalar ve örnek cevaplar dikkate alınarak kontrol edilir.

c bölümü- 1. Soru: Kime/neye saygı gösterilmiştir?

Tam cevap	Öğrencinin iki olayda saygı gösterilen kişi/varlığı doğru belirlediği yanıtlar Örnek cevaplar: • 1. Olay: Hayvanlara / yavru köpeğe ve ördek yavrularına. 2. Olay: Aybüke kendisine, kendi sağlığına. • 1. Olay: Parktaki hayvanların yaşam alanına. 2. Olay: Aybüke'nin kendi sağlığına ve kendisine.
Kısmi cevap	Öğrencinin yalnızca bir olaydaki saygı gösterilen kişi/varlığı doğru belirlediği veya cevaplarından birinin eksik olduğu yanıtlar Örnek cevaplar: • 1. Olay: hayvanlara. 2. Olay: - • 1. Olay: hayvanlara. 2. Olay: arkadaşlarına.
Yanlış cevap / Cevap yok	Öğrencinin her iki olayda da saygı gösterilen kişi/varlığı yanlış belirlediği veya boş bıraktığı yanıtlar Örnek cevaplar: • 1. Olay: ağaçlara. 2. Olay: öğretmenine. • 1. Olay: parka. 2. Olay: oyuna.

c bölümü - 2. soru: Nasıl davranılmıştır?

Tam cevap	Öğrencinin iki olaydaki davranışları doğru açıkladığı yanıtlar Örnek cevaplar: • 1. Olay: Yavru köpeği uyandırmadılar, ördek yavrularını rahatsız etmemek için oyun yerlerini değiştirdiler. 2. Olay: Aybüke kolunun acıdığını söyledi ve kendi sağlığını önemsemesi gerektiğini anladı. • 1. Olay: Sessiz davrandılar ve hayvanların bulunduğu yerden uzaklaştılar. 2. Olay: Arkadaşlarının uyarısını dinleyip kendini ihmal etmemesi gerektiğini kabul etti.

Kısmi cevap	Öğrencinin yalnızca bir olaydaki davranışı doğru açıkladığı veya açıklamalarından biri eksik olduğu yanıtlar Örnek cevaplar: • 1. Olay: Sessiz yürüdüler. 2. Olay: - • 1. Olay: Oyun yerini değiştirdiler. 2. Olay: Eve gitti.
Yanlış cevap / Cevap yok	Öğrencinin davranışları yanlış açıkladığı veya cevap vermediği yanıtlar Örnek cevaplar: • 1. Olay: Köpekle oynadılar. 2. Olay: Oyun oynamaya devam etti. • 1. Olay: Ördekleri yakaladılar. 2. Olay: Hastaneye gitti.

c bölümü - 3. soru: Bu davranışlar niçin önemlidir?

Tam cevap	Öğrencinin iki olayın ortak amacını doğru açıkladığı yanıtlar Örnek cevaplar: • Hayvanlara ve kendimize saygı göstermemizi sağlar. • Canlılara zarar vermemeyi ve kendi sağlığımızı korumayı öğretir. • Hem başka canlıların haklarına hem de kendi haklarımıza saygı duymamız gerektiğini gösterir.
Kısmi cevap	Öğrencinin davranışların önemini kısmen açıkladığı veya yalnızca bir olaya yönelik açıklama yaptığı yanıtlar Örnek cevaplar: • Hayvanları üzmemek için önemlidir. • Sağlığımız önemlidir. • Kimseye zarar vermemeliyiz.
Yanlış cevap / Cevap yok	Öğrencinin davranışların önemini yanlış açıkladığı veya cevap vermediği yanıtlar Örnek cevaplar: • Çünkü oyun daha eğlenceli olur. • Çünkü park kirlenmez. • Cevap yok.

ç bölümü: İki olayın benzer yönleri

Tam cevap	Öğrencinin iki olayın ortak yönünü doğru belirlediği yanıtlar Örnek cevaplar: • Her iki olayda da saygılı davranılmıştır. • İki olayda da canlılara zarar vermemeye dikkat edilmiştir. • İkisinde de haklara saygı gösterilmiştir. • Her iki olay da saygının önemini anlatmaktadır. • Birinde hayvanlara, diğerinde kendine saygı gösterilmiştir. İkisinde de saygılı davranılmıştır.
Kısmi cevap	Öğrencinin yalnızca bir olayı dikkate aldığı veya benzerliği eksik ifade ettiği yanıtlar Örnek cevaplar: • İkisinde de dikkatli davranılmıştır. • İkisi de parkta geçmiştir. • İkisi de çocuklarla ilgilidir. • İkisinde de arkadaşlar birlikte hareket etmiştir.
Yanlış cevap / Cevap yok	Öğrencinin olaylar arasında benzerlik kuramadığı, yanlış benzerlik belirttiği veya cevap vermediği yanıtlar Örnek cevaplar: • Birinde oyun oynanıyor, diğerinde oyun oynanmıyor. • Birinde köpek var, diğerinde köpek yok. • Hiç benzer yönleri yoktur. • Cevap yok.

d bölümü: İki olayın farklı yönleri

Tam cevap	Öğrencinin iki olay arasındaki temel farklılığı doğru belirlediği yanıtlar Örnek cevaplar: • Birinci olayda hayvanlara saygı gösterilmiştir, ikinci olayda Aybüke kendine saygı göstermeyi öğrenmiştir. • Birinci olayda çocuklar hayvanları rahatsız etmemek için yer değiştirmiştir, ikinci olayda ise Aybüke kendi sağlığını önemsemesi gerektiğini anlamıştır. • Birinci olayda başka canlıların hakları korunmuştur, ikinci olayda kişinin kendi sağlığına önem vermesi anlatılmıştır. • Birinci olayda saygı hayvanlara gösterilmiştir, ikinci olayda kişinin kendisine gösterilmiştir.
Kısmi cevap	Öğrencinin yalnızca bir farklılığı belirttiği ya da farklılığı eksik ifade ettiği yanıtlar Örnek cevaplar: • Birinde hayvanlar var, diğerinde Aybüke var. • Birinde oyun oynanıyor, diğerinde Aybüke düşüyor. • Birinci olay parkın başında, ikinci olay oyunun sonunda oluyor.
Yanlış cevap / Cevap yok	Öğrencinin olayların farklı yönlerini belirleyemediği, benzerlik yazdığı veya cevap vermediği yanıtlar Örnek cevaplar: • İkisinde de saygılı davranılmıştır. • İkisi de parkta geçmiştir. • İkisi de çocuklarla ilgilidir. • Cevap yok.

e bölümü: İki olayı benzerlik ve farklılıklarıyla karşılaştırma

Tam cevap	Öğrencinin iki olayı benzer ve farklı yönlerini birlikte ortaya koyarak karşılaştırdığı yanıtlar Örnek cevaplar: • Her iki olayda da saygılı davranılmıştır. Ancak birinci olayda hayvanların yaşam alanına saygı gösterilmiş, ikinci olayda ise Aybüke'nin kendisine saygı duyması gerektiği anlatılmıştır. • İki olayda da saygı ön plandadır. Birinci olayda çocuklar ördek yavrularını rahatsız etmemek için yer değiştirmiş, ikinci olayda ise Aybüke kendi sağlığını önemsemesi gerektiğini öğrenmiştir. • Her iki olayda da doğru bir davranış sergilenmiştir. Fakat ilk olayda başka canlıların haklarına saygı gösterilirken, ikinci olayda kişinin kendi sağlığına ve kendisine saygı göstermesi gerektiği vurgulanmıştır. • İki olayın ortak yönü saygıyı anlatmasıdır. Farklı olarak birinci olay hayvanlara saygıyı, ikinci olay ise insanın kendine saygısını konu almaktadır.
Kısmi cevap	Öğrencinin yalnızca benzerliği veya yalnızca farklılığı belirttiği ya da benzerlik ve farklılığı belirtmesine rağmen bunları karşılaştırma ifadelerine yer vermediği yanıtlar Örnek cevaplar: • İkisinde de saygılı davranılmıştır. • Birinci olayda hayvanlara saygı gösterilmiştir. • İkinci olayda Aybüke kendine saygı göstermeyi öğrenmiştir. • Birinde hayvanlar var, diğerinde Aybüke var. • İlk olayda yer değiştirmişler, ikinci olayda Aybüke düşmüştür.
Yanlış cevap / Cevap yok	Öğrencinin olayları yanlış karşılaştırdığı, metinle ilgisiz açıklama yaptığı veya cevap vermediği yanıtlar Örnek cevaplar: • Birinci olay düğünle ilgilidir, ikinci olay okulda geçmektedir. • İki olay tamamen farklıdır. • Birinci olayda çocuklar kavga etmiştir. • İki olayın ortak yönü yoktur. • Cevap yok.

EK-4 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:
- İki olayda kime ya da neye saygı gösterildiğini ve nasıl davranıldığını belirleyebilir.
- Davranışların neden önemli olduğunu metindeki bilgilerden hareketle açıklayabilir.
- İki olayın benzer yönlerini belirleyebilir.
- İki olayın farklı yönlerini belirleyebilir.
- Benzerlik ve farklılıklardan yararlanarak iki olayı karşılaştırabilir.

Çalışma kâğıdındaki cevaplar, aşağıdaki performans düzeylerine göre değerlendirilir.
Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Karşılaştırılabilir unsurların özelliklerini belirleme - kime/neye saygı gösterildiği	Her iki olayda saygı gösterilen kişi/varlığı metne uygun ve açık biçimde belirler.	Her iki olaya ilişkin kişi/varlığı belirler, bunlardan birini genel veya kısmen eksik ifade eder.	Olaylardan yalnız birinde saygı gösterilen kişi/varlığı metne uygun biçimde belirler.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Karşılaştırılabilir unsurların özelliklerini belirleme - davranışlar	Her iki olayda sergilenen davranışları metindeki olaylarla uyumlu ve ayırt edici biçimde açıklar.	Her iki olaya ilişkin davranış belirtir, bunlardan birini eksik veya genel biçimde açıklar.	Olaylardan yalnız birindeki davranışı metne uygun biçimde belirtir.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Karşılaştırılabilir unsurların özelliklerini belirleme - davranışların önemi	Her iki olayın saygı, haklara dikkat etme ve sağlığı koruma bakımından neden önemli olduğunu ilişkili biçimde açıklar.	Davranışların önemini her iki olayla ilişkilendirir; açıklamanın bir bölümü genel veya eksik kalır.	Davranışların önemini yalnız bir olay üzerinden veya tek bir genel ifadeyle açıklar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Benzerlikleri belirleme	İki olayın ortak yönünü, her iki olaya da dayanan anlamlı bir benzerlik olarak açıklar.	İki olaya da uyan bir benzerlik belirler ancak benzerlik saygı davranışının temel yönü yerine daha genel bir ortaklığa dayanır.	İki olay arasında yüzeysel bir ortak özellik belirtir, karşılaştırmanın hedeflenen yönünü açıkça gösteremez.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir benzerlik bulunmaz.
Farklılıkları belirleme	İki olay arasındaki temel farklılığı, saygının yöneldiği kişi/varlık veya sergilenen davranış üzerinden açıklar.	İki olay arasında ilgili bir farklılık belirtir, farklılığın bir tarafını eksik ya da genel ifade eder.	Olaylar arasında yüzeysel bir ayrım belirtir, temel farklılığı açıkça ortaya koyamaz.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir farklılık bulunmaz.
Benzerlik ve farklılıklardan yararlanarak karşılaştırma yapma	En az bir anlamlı benzerlik ve bir temel farklılığı birlikte kullanarak iki olayı karşılaştırma ifadeleriyle açıklar.	Benzerlik ve farklılığı birlikte belirtir ancak bunlar arasındaki karşılaştırma ilişkisi kısa veya kısmen örtük kalır.	Yalnızca benzerliği veya yalnızca farklılığı belirterek sınırlı bir karşılaştırma yapar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir karşılaştırma bulunmaz.

Toplam Puan	..... /18			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	15-18 Yetkin | 9-14 Gelişmekte | 1-8 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış ancak değerlendirilebilir bir yanıt, 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

20. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	5. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler-Okuma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.O.5.8. Basit çıkarımlar yoluyla metnin derin anlamını belirleyebilme *a) Metnin sınırlı bir bölümünden ve varsa görselden yararlanarak bağlama dair ipuçlarını bulur.* *b) Ön bilgileri ve ipuçlarından hareketle anlamı belirler.*

Etkinlik Adı: Sessiz Mesaj

Kullanılacak Materyaller

Çalışma Kâğıdı (Ek-1)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Cevap Anahtarı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.
2. Ek-1'deki çalışma kâğıdı öğrencilere dağıtılır. İlk aşamada yalnız görsel ve metnin ilk paragrafının inceleneceği, metnin devamına geçilmemesi gerektiği belirtilir.
3. Ek-1'in a bölümündeki 1 ve 2. madde sorularda görseldeki somut ayrıntılar (metinde açıkça verilen ayrıntı) belirlenir ve öğrencilerden belirledikleri ayrıntıları metnin ilk paragrafındaki benzer ifadelerle eşleştirmeleri istenir
4. Ek-1'in a bölümündeki 3. soruda görsel ile ilk paragraf birlikte değerlendirilerek Ali'nin içinde bulunduğu duruma ilişkin ipuçları yazılır.
5. İlk bölüm tamamlandıktan sonra Ek-1'in b bölümündeki metnin tamamı okunur. Önceki ipuçları ile öğrencinin anı, gözlem veya deneyimlerinden yararlanılarak c bölümündeki sorular cevaplanır.
6. Çalışma kâğıtları Ek-2'deki cevap anahtarıyla yanıt içeriği açısından incelenir, öğrenci performansı Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir.
7. Öğrenciye geri bildirim verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışma kâğıdındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Görselde ve metnin ilk paragrafında yer alan ipuçlarını dikkatle belirlemiş, bu ipuçlarını metnin devamındaki olaylarla ilişkilendirerek Ali'nin duygusu ve Elif'in davranış nedeni hakkında uygun çıkarımlar yapmışsın. Kendi deneyimini de metindeki durumla açık biçimde ilişkilendirmen düşünceni güçlendirmiş. Bir sonraki çalışmada çıkarımını destekleyen en belirgin metin ifadesini ayrıca işaretleyebilirsin.
Gelişmekte	Görsel ve metindeki bazı ipuçlarını doğru fark etmiş ve bunlardan hareketle uygun çıkarımlar yapmışsın. Bazı cevaplarında ise çıkarımını metindeki ifadelerle desteklemekte zorlanmışsın. Bir sonraki denemede tek bir çıkarım seçip "Bu düşünceye beni hangi ifade ulaştırdı?" sorusuyla ilgili cümleyi belirleyerek cevabını güçlendirebilirsin.
Başlangıç	Görselde veya metinde Ali'nin durumuyla ilgili bir ipucunu fark etmeye başlamışsın. Ancak bu ipucundan hareketle duygu veya davranış nedenine ulaşırken desteğe ihtiyaç duyuyorsun. Yeniden denemede bir ipucu seçip "Bu davranış bana ne düşündürüyor?" sorusuna kısa bir cevap vererek çıkarımını metindeki ifadeyle ilişkilendirebilirsin.
Performans Gözlenmedi	İlgili ölçütlere ilişkin değerlendirilebilir çalışma kanıtı oluşmadığı için performans gözlenememiştir. Görevin anlaşıldığı kontrol edildikten sonra görseldeki tek bir ayrıntı ve metindeki karşılığı üzerinden yeniden deneme fırsatı verilebilir.

Öğretmen tarafından aşağıdaki yönlendirmeler yapılır:

- Metni yeniden okuyarak karakterlerin davranışlarına ilişkin ipuçlarını belirleyiniz.
- "Bu davranış bana ne düşündürüyor?" sorusunu kendinize sorarak çıkarım yapınız.
- Cevaplarınızı metindeki ifadelerle destekleyiniz.
- Karakterlerin duygu ve düşüncelerini olaylarla ilişkilendiriniz.
- Aynı metni farklı bir arkadaşınızla değerlendirerek cevaplarınızı karşılaştırınız.

Farklılaştırma

Destekleme

- Öğrenciye metindeki önemli ifadelerin altını çizmesi için rehberlik edilir.
- Karakterlerin duygu ve davranışlarını gösteren ipuçları birlikte belirlenir.
- Öğrenciye "Kim?", "Ne yaptı?", "Neden yaptı?", "Bunu hangi ipucu gösteriyor?" sorularıyla düşünmesini destekleyen yönlendirmeler yapılır.
- Öğrenci cevaplarını sözlü olarak ifade ettikten sonra yazılı hâle getirmesi teşvik edilir.

Zenginleştirme

- Öğrenciden metindeki olayın farklı bir sonunu yazması ve oluşturduğu sonu metindeki ipuçlarıyla tutarlı hâle getirmesi istenebilir.
- "Ali'nin gözünden olay nasıl anlatılırdı?" sorusuna yönelik kısa bir metin oluşturması, Ali'nin duygu ve düşüncelerine ilişkin çıkarımlarını metindeki ipuçlarıyla desteklemesi sağlanabilir.
- Metindeki karakterlerin duygularını gösteren yeni konuşma balonları hazırlaması ve her balonun hangi davranış veya ifadeden hareketle oluşturulduğunu açıklaması istenebilir.
- Benzer bir durumdan hareketle günlük yaşamdan yeni bir örnek oluşturup arkadaşlarıyla paylaşması, bu durumda duygu ve düşünceleri anlamasına yardımcı olan ipuçlarını açıklaması sağlanabilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Öğrencinin Adı ve Soyadı: .....

a. Aşağıda yer alan "Sessiz Mesaj" adlı metnin görselini ve ilk paragrafını inceleyiniz. Daha sonra aşağıdaki soruları cevaplayınız.

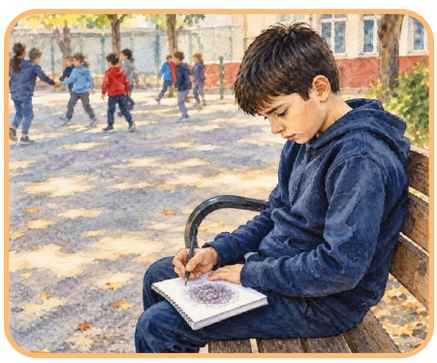

Okulun bahçesinde teneffüs zamanıydı. Tüm çocuklar bahçede oyunlar oynayıp koşturuyordu. Elif, yeni gelen öğrencinin-Ali'nin- tek başına bankta oturduğunu fark etti. Ali kimseyle konuşmuyor, sadece elindeki deftere bir şeyler çiziyordu.

1. Görseldeki çocuğun oturuş biçiminde, yüz ifadesinde ve çevresinde dikkatinizi çeken en az üç somut ayrıntıyı maddeler hâlinde yazınız.

.....

.....

.....

2. Okuduğunuz paragrafta, görseldeki bu ayrıntılarla eşleşen ifadeler nelerdir (Örnek: "tek başına bankta oturduğunu", "kimseyle konuşmuyor")? Bu ifadeleri bulup altını çiziniz.

.....

.....

3. Görsel ile metnin bu bölümünü birlikte düşündüğünüzde, çocuğun içinde bulunduğu durumla ilgili hangi ipuçlarını fark ettiniz?

.....

.....

.....

.....

b. Metnin tamamını okuyunuz. Yukarıda bulduğunuz ipuçlarını ve kendi anı, gözlem veya deneyimlerinizden yararlanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

SESSİZ MESAJ

Okulun bahçesinde teneffüs zamanıydı. Tüm çocuklar bahçede oyunlar oynayıp koşturuyordu. Elif, yeni gelen öğrencinin- Ali'nin tek başına bankta oturduğunu fark etti. Ali kimseyle konuşmuyor, sadece elindeki deftere bir şeyler çiziyordu.

Elif, arkadaşlarına dönüp Ali'yi göstererek "Neden bizimle oynamıyor?" diye sordu. Arkadaşlarından biri, "Belki bizimle oyun oynamak istemiyordur." dedi. Elif biraz düşündü. Ali'nin yüzüne baktığında onun aslında üzgün olduğunu hissetti. Yanına gidip "Merhaba, ben Elif senin adın ne?" diye sordu. Ali başını kaldırdı, cılız bir sesle "Ali" diyerek başını öne eğdi. Elif gülümseyerek " Bizimle oyun oynamak ister misin?" dedi ve Ali başını kaldırdı, hafifçe gülümsedi. "Kimseyi tanımıyorum ki…" dedi. Elif, Ali'nin elinden tutup arkadaşlarının yanına götürdü.

Teneffüsün sonunda Ali'nin yüzü gülüyordu ve çekingen tavrından eser yoktu. Elif ise bazen konuşmadan da insanların ne hissettiğini anlayabileceğini öğrenmişti.

Komisyon

c. Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Ali'yi yalnız oturmaya iten duygu ne olabilir?

.....

.....

2. Elif, arkadaşlarının aksine neden Ali'yi yalnız bırakmamıştır?

.....

.....

3. Kendi hayatınızda, birinin yalnız veya dışlanmış hissettiği bir anı hatırlıyor musunuz? Bu deneyiminiz metindeki durumu anlamanıza nasıl yardımcı oldu?

.....

.....

.....

EK-2 CEVAP ANAHTARI

Açıklama: Aşağıdaki örnekler *kabul edilebilir yanıtları göstermektedir.* Öğrencinin *anlamca eş değer ve metinle uyumlu farklı yanıtları da kabul edilir. Puanlama Ek-3'teki Analitik Dereceli Puanlama Anahtarına göre yapılır. Yanıt verilmemesi, ilgili* ölçütte *0-Performans Gözlenmedi olarak ele alınır.*

Soru	Yanıt düzeyi	Açıklama / örnek
A-1	Tam cevap	Görseldeki çocuğun oturuş biçimi, yüz ifadesi ve çevresinden en az üç somut ayrıntı belirlenir. Örnek: "Tek başına bankta oturuyor; başı öne eğik; elinde defter var; diğer çocuklar uzakta oyun oynuyor."
	Kısmi cevap	En fazla iki somut ayrıntı yazılır veya bir somut ayrıntının yanında yorum niteliğinde bir ifade kullanılır. Örnek: "Tek başına bankta oturuyor.", "Yüzü üzgün görünüyor."
	Başlangıç düzeyinde cevap	Görselle ilişkili bir ayrıntı seçilmeye çalışılır ancak ifade somut gözlem yerine yoruma dönüşür veya görselle bağlantısı zayıf kalır. Örnek: "Arkadaşlarına kızmıştır."
A-2	Tam cevap	Görselle örtüşen ifadeler doğru belirlenir. Örnek: "Tek başına bankta oturuyor.", "Kimseyle konuşmuyor.", "Elindeki deftere bir şeyler çiziyordu.", "Tüm çocuklar bahçede oyunlar oynayıp koşturuyordu."
	Kısmi cevap	Metinde yalnızca bir doğru ifade belirlenir veya işaretleme eksik bırakılır.
	Başlangıç düzeyinde cevap	Metinden bir ifade seçilir ancak görseldeki ayrıntıyla eşleşmesi zayıftır. Örnek: "Okulun bahçesinde teneffüs zamanıydı."
A-3	Tam cevap	Görsel ve metin birlikte değerlendirilerek Ali'nin durumuna ilişkin uygun ipuçları/çıkarımlar belirtilir. Örnek: "Yeni olduğu için çekingen olabilir.", "Arkadaş edinememiş olabilir.", "Kendini yalnız hissediyor olabilir."
	Kısmi cevap	Tek bir uygun ipucu söylenir veya çıkarımın gerekçesi eksik kalır.
	Başlangıç düzeyinde cevap	Görsel/metinle kısmen ilişkili genel bir yorum yapılır, bağlantı zayıftır. Örnek: "Yalnızlığı sevmektedir."
C-1	Tam cevap	Ali'nin yeni öğrenci olması, kimseyi tanımaması ve bu nedenle çekingen/yalnız hissetmesi gibi uygun nedenler birlikte açıklanır.
	Kısmi cevap	Nedenin yalnızca bir bölümü ifade edilir. Örnek: "Ali okula yeni gelmiştir, bu nedenle çekingendir."
	Başlangıç düzeyinde cevap	Metinle kısmen ilişkili fakat eksik veya zayıf bir neden belirtilir. Örnek: "Ali onunla kimse ilgilenmediği için kızgındır."

Soru	Yanıt düzeyi	Açıklama / örnek
C-2	Tam cevap	Elif'in Ali'nin durumunu fark etmesi; yardımsever, anlayışlı ve arkadaş canlısı davranması gibi uygun gerekçeler sunulur.
	Kısmi cevap	Davranış doğru değerlendirilir ancak gerekçe verilmez veya açıklama eksik kalır. Örnek: "Elif, Ali'nin yalnız oturmasından etkilenmiştir."
	Başlangıç düzeyinde cevap	Elif'in davranışı hakkında genel ama metinle zayıf ilişkili bir yorum yapılır. Örnek: "Elif, arkadaş edinmeyi sever."
C-3	Tam cevap	Metindeki durumla ilişkili uygun bir anı, gözlem veya deneyim paylaşılır ve bu deneyimin metindeki durumu anlamaya nasıl yardımcı olduğu açıklanır.
	Kısmi cevap	Uygun bir deneyim paylaşılır ancak metinle bağlantısı zayıf açıklanır.
	Başlangıç düzeyinde cevap	Yalnızlık/dışlanmayla ilişkili genel bir örnek verilir ancak metni anlamaya katkısı açıklanmaz.

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:
• Görseldeki ve metnin ilk paragrafındaki somut ipuçlarını belirleyip birbiriyle ilişkilendirebilir.
• Belirlediği ipuçları ve ön bilgilerinden hareketle karakterlerin duygu, düşünce ve davranış nedenlerine ilişkin basit çıkarımlar yapabilir.
• Çıkarımlarını metindeki ayrıntılarla ve gerektiğinde kendi anı, gözlem veya deneyimleriyle açıklayabilirim.
Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Görseldeki somut ayrıntıları (metinde açıkça belirtilen ayrıntılar) belirleme	Çocuğun oturuşu, yüzü ve çevresinden en az üç somut ayrıntıyı yorum katmadan belirler.	Görselden iki somut ayrıntı belirler veya üç ayrıntıdan birini yorum biçiminde ifade eder.	Görselle ilişkili tek bir ayrıntı belirtir, diğer ifadeleri somut gözlem yerine yorum veya belirsiz ifade olarak kalır.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Görsel ile ilk paragraftaki ifadeleri eşleştirme	Görseldeki ayrıntılarla örtüşen metin ifadelerini doğru belirler ve ilgili ifadeleri metinde gösterir.	Görselle örtüşen bir doğru ifadeyi belirler, diğer eşleştirmeleri eksik bırakır.	Metinden bir ifade seçer ancak görseldeki ayrıntıyla bağlantısı zayıf veya kısmen uygundur.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir işaretleme veya yanıt bulunmaz.
Görsel ve sınırlı metin bölümünden bağlamsal ipucu çıkarma	Görsel ile ilk paragrafı birlikte değerlendirerek Ali'nin içinde bulunduğu duruma ilişkin birden fazla uygun ipucunu ilişkilendirir.	Ali'nin durumuna ilişkin uygun bir ipucu belirler, görsel ile metin arasındaki bağlantıyı kısmen açıklar.	Ali'nin durumuna ilişkin genel bir yorum yapar, yorumunu görsel veya metindeki belirgin bir ipucuyla sınırlı biçimde ilişkilendirir.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir çıkarım veya ipucu bulunmaz.
Ali'nin yalnız oturmasına ilişkin çıkarım yapma	Ali'nin yeni olması, kimseyi tanımaması ve çekingen/üzgün davranması gibi ipuçlarından hareketle yalnız oturmasının olası nedenini açıklar.	Ali'nin yalnızlığına ilişkin uygun bir duygu veya neden belirtir, gerekçesi eksik kalır.	Metinle kısmen ilişkili bir duygu veya neden söyler, bunu metindeki ipucuyla açık biçimde destekleyemez.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Elif'in davranış nedenine ilişkin çıkarım yapma	Elif'in Ali'nin üzgünlüğünü fark etmesini ve yardımsever/anlayışlı davranmasını metindeki ipuçlarıyla ilişkilendirerek açıklar.	Elif'in davranışını doğru değerlendirir, ancak nedenini veya metin kanıtını eksik açıklar.	Elif'in davranışına ilişkin genel bir yorum yapar, yorumunun metindeki olaylarla bağlantısı sınırlıdır.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Ön bilgi, anı, gözlem veya deneyimle ilişki kurma	Metindeki duruma uygun bir anı, gözlem veya deneyim paylaşır ve bunun metindeki durumu anlamasına nasıl yardımcı olduğunu açıklar.	Uygun bir deneyim paylaşır; deneyim ile metindeki durum arasındaki bağlantıyı kısmen açıklar.	Yalnızlık/dışlanma ile ilişkili genel bir örnek verir; örneğin metni anlamasına katkısını sınırlı biçimde ifade eder.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir deneyim veya açıklama bulunmaz.

Toplam Puan	..... /18			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	15-18 Yetkin | 9-14 Gelişmekte | 1-8 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış veya sınırlı fakat değerlendirilebilir yanıtlar 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

21. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	5. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler-Konuşma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.K.5.4. İletişimi sürdürmek amacıyla soru sorabilme *a) Bağlamdaki olay, bilgi, durumu belirler.* *b) Bağlamı ve karşısındakini dikkate alarak soru sorar.*

Etkinlik Adı: Kim Sorar, Neyi Sorar?

Kullanılacak Materyaller

Bağlam Kartları (Ek-1)

Ölçme ve Değerlendirme Araçları

Çalışma Kâğıdı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Günlük yaşamda sorunun kime ve hangi amaçla sorulduğuna göre değişebileceğine ilişkin kısa örnekler üzerinden ön bilgilerin harekete geçirilmesi sağlanır.
3. Ek-2'deki çalışma kâğıdı dağıtılır. Ek-1'deki dört bağlam kartı okunur; kartlardaki kişi, durum, karşısındaki ve amaç bilgilerine dikkat edilmesi istenir.
4. Bölüm a'da her karttaki olay, bilgi veya durumun öğrencinin kendi cümleleriyle yazılması istenir.
5. Bölüm b'de her kart için bağlama, karşısındaki kişiye ve iletişim amacına uygun bir soru yazılması istenir.
6. Her öğrenciden yazdığı sorulardan birini seçmesi ve karttaki karşısındaki kişi rolünü üstlenen bir arkadaşına sözlü olarak yöneltmesi istenir. Sorunun bağlama ve kişiye uygunluğunun bu kısa canlandırmadan sonra yeniden gözden geçirilmesi sağlanır.
7. Bölüm c'de seçilen sorunun neden bu biçimde kurulduğunun, bağlamın ve karşısındaki kişinin nasıl dikkate alındığının açıklanması; gerekli görülürse sorunun geliştirilerek yeniden yazılması istenir.
8. Çalışma kâğıdındaki cevaplar Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Geri bildirim ve farklılaştırma kararları toplam puandan çok ölçüt profilindeki güçlü yönler ve gelişim ihtiyaçlarına göre verilir, gerekli görülen bir soru geri bildirimden sonra yeniden kurdurulabilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin çalışmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin çalışma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Kartlardaki durum ve bilgi ihtiyacını açık biçimde belirlemişsin. Soruların da karşısındaki kişiye ve amaca uygun, bilgi ihtiyacını doğrudan karşılıyor. Seçtiğin soruyu sözlü olarak yöneltirken de kime sorduğunu dikkate alman güçlü bir yön. Bir sonraki adımda aynı bilgi ihtiyacını daha kısa ve yine nazik bir soruyla ifade etmeyi deneyebilirsin.
Gelişmekte	Kartlardaki temel durumu belirlemiş ve bilgi ihtiyacına yönelik sorular oluşturmuşsun. Ancak bir sorunda karşısındaki kişiye uygun hitap/ton veya sorunun açıklığı eksik kalmış. Bu soruyu yeniden ele alıp kime sorduğunu ve tam olarak ne öğrenmek istediğini belirterek yeniden kurman istenebilir.
Başlangıç	Karttaki durumla ilgili bir bilgiye ulaşmış ve soru kurmaya başlamışşın. Ancak sorunun bilgi ihtiyacını karşılaması ve karşısındaki kişiye uygun olması için desteğe ihtiyaç duyuyorsun. Önce "Ne öğrenmem gerekiyor?" ve "Kime soruyorum?" sorularını cevaplayıp ardından tek bir soruyu yeniden kurman istenebilir.
Performans Gözlenmedi	Bu ölçütlere ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmadığı için performans gözlenememiştir. Görevin anlaşılıp anlaşılmadığı kısa bir sözlü soruyla kontrol edildikten sonra bir bağlam kartı üzerinden "Burada ne oluyor?" ve "Kime soru sorulacak?" sorularıyla yeniden başlanması istenebilir.

Bağlamı belirlemekte güçlük çeken öğrencilerle kart yeniden okunur; "Burada ne oluyor?", "Kişi ne bilmiyor?" soruları yönlendirici olarak kullanılır. Soru kurmakta zorlanan öğrenciler için başlangıç kalıpları tahtaya yazılır ve bir örnek birlikte oluşturulur. Karşısındakini dikkate almayan sorular için akran ve yetişkine yönelik dil farklılıkları sınıfça tartışılır, aynı bağlam için iki farklı soru birlikte yazılır.

Farklılaştırma

Destekleme

- Bağlam kartlarında "Ne öğrenmem gerekiyor?" ve "Kime soruyorum?" soruları hazır olarak verilebilir, öğrenciden bu bilgileri kullanarak soru kurması istenebilir.
- Soru başlangıç kalıpları (Affedersiniz... / Bana söyler misiniz... / ... nasıl / ... nerede / ... ne zaman) destek kâğıdında hazır biçimde sunulabilir.
- Çalışma kâğıdının a bölümünde bağlam belirleme örneği önceden doldurulmuş hâlde gösterilebilir.

Zenginleştirme

- Bağlam kartlarına ek olarak kendi bağlam kartını tasarlaması; kim, durum, karşısındaki ve amaç bilgilerini belirleyerek sınıfta bir arkadaşıyla canlandırması istenebilir.
- Aynı bağlam için farklı kişilere (akran, öğretmen, yabancı yetişkin) yönelik üç farklı soru oluşturması ve sorular arasındaki dil/ton farkını kısa bir paragrafla açıklaması istenebilir.

EK-1 BAĞLAM KARTLARI

No	Bağlam Kartı	Kart İçeriği
1	Kart 1 - Yeni Komşu	Kim: Yeni taşınan Zeynep adında bir komşu Durum: Zeynep yeni taşındığı mahallede marketi bulamıyor. Karşısındaki: Kapı komşusu (yaşlı bir hanımefendi) Amaç: En yakın markete nasıl gidileceğini öğrenmek
2	Kart 2 - Proje Ortağı	Kim: Öğrenci Durum: Ortak proje ödevi için buluşma günü ve konusu belirsiz. Karşısındaki: Sınıf arkadaşı (proje ortağı) Amaç: Buluşma saatini ve projenin konusunu netleştirmek
3	Kart 3 - Kütüphane Sorumlusu	Kim: Öğrenci Durum: Araştırma için gereken kitabın kütüphanede olup olmadığını merak ediyor. Karşısındaki: Kütüphaneci Amaç: Kitabın var olup olmadığını ve nereden bulunacağını öğrenmek
4	Kart 4 - Spor Kulübü Sorumlusu	Kim: Yeni üye olmak isteyen öğrenci Durum: Okul satranç kulübünün ne zaman toplandığını ve nasıl üye olunacağını bilmiyor. Karşısındaki: Kulüp sorumlusu öğretmen Amaç: Toplantı saatini ve üyelik koşullarını öğrenmek

EK-2 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Öğrencinin Adı Soyadı: .....

a. Bağlamdaki olay, bilgi ve durumu belirleyiniz.

Her kart için bağlamdaki olay, bilgi veya durumu kendi cümlelerinizle yazınız.

Kart No	Bağlamdaki olay, bilgi veya durumu yazınız.
1	
2	
3	
4	

b. Bağlama ve karşısındakine uygun soruyu yazınız.

Her kart için bağlamı ve karşınızdaki kişiyi dikkate alarak uygun sorunuzu yazınız.

Kart No	Bağlama ve karşınızdaki kişiye uygun bir soru yazınız.
1	
2	
3	
4	

Yazdığınız sorulardan birini seçip karttaki kişiyle kısa bir canlandırmada soruyu sözlü olarak yöneltiniz.

c. Yansıtma

Yazdığınız dört sorudan birini seçiniz. Bu soruyu neden bu şekilde kurduğunuzu, bağlamı ve karşınızdaki kişiyi nasıl dikkate aldığınızı açıklayınız.

Seçtiğim kart numarası:..... **Gerekçem:**

Sorumu yeniden düzenleyecek olsam değiştireceğim nokta:

.....

.....

.....

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

• Karttaki olay, bilgi veya durumu açık biçimde belirleyebilir.

• Bağlamı, karşısındaki kişiyi ve ne öğrenmek istediğini dikkate alarak uygun bir soru sorabilir.

Aşağıdaki iki ölçüt *her bağlam kartı için ayrı uygulanır. Bölüm c puanlanmaz,* öğrencinin *kendi sorusunu kanıta dayalı olarak gözden geçirmesi ve sonraki adımını belirlemesi için kullanılır.*

Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Bağlamdaki olay, bilgi ve durumu belirleme	Kartta ne olduğunu, kişinin neyi bilmediğini veya öğrenmek istediğini, iletişim amacını doğru ve açık biçimde belirler.	Karttaki temel durumu doğru belirler, kişinin bilgi ihtiyacı veya iletişim amacından biri eksik veya belirsiz kalır.	Kartla ilgili bir durumu belirtir ancak bilgi ihtiyacı ile iletişim amacı arasındaki bağlantıyı kurmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir yanıt bulunmaz.
Bağlama ve karşısındakine uygun soru sorma	Bağlamdaki bilgi ihtiyacını karşılayan, karşısındaki kişiye uygun, açık ve soru biçiminde bir ifade kurar.	Bağlamdaki bilgi ihtiyacına yönelik bir soru kurar ancak karşısındaki kişiye uygun hitap/ton veya sorunun açıklığı sınırlı kalır.	Bağlamla kısmen ilişkili bir soru kurar, sorunun amacı ya da karşısındaki kişiye uygunluğu için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir bir soru bulunmaz.

Puan Kayıt Tablosu

Kart	Bağlamı Belirleme (0-3)	Uygun Soru Sorma (0-3)	Kart Toplamı (0-6)
1	___	___	___
2	___	___	___
3	___	___	___
4	___	___	___

Toplam Puan	..... **/24**			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	20-24 Yetkin | 12-19 Gelişmekte | 1-11 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış ancak değerlendirilebilir bir yanıt, 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

22. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	5. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler-Konuşma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.K.5.10. Konuşmasında karşılaştırma yapabilme *a) Karşılaştırılabilir unsurlara ilişkin özellikleri belirler.* *b) Unsurlar arasındaki benzerlikleri tespit ederek konuşmasında kullanır.* *c) Unsurlar arasındaki farklılıkları tespit ederek konuşmasında kullanır.*

Etkinlik Adı: İki Masalı Karşılaştırıyorum

Kullanılacak Materyaller	Ölçme ve Değerlendirme Araçları
Çalışma Kâğıdı (Ek-1)	Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Cevap Anahtarı (Ek-2), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-3)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-3'teki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1'deki çalışma kâğıdı öğrencilere dağıtılır. "Baba Öğüdü" ve "Üç Altın mı Üç Öğüt mü?" metinlerinin sessizce okunması ve b maddesindeki karşılaştırma tablosunun metinler yeniden taranarak doldurulması sağlanır.
3. Tablodan hareketle iki metin arasında en az üç benzerlik ve en az üç farklılık belirlenmesi, c ve ç maddelerindeki cümle kalıplarından yararlanılarak karşılaştırma cümleleri oluşturulması istenir.
4. c ve ç maddelerinde oluşturulan cümlelerden yararlanılarak d maddesindeki kısa konuşmanın yapılması sağlanır. Konuşmada iki metnin benzer ve farklı yönlerine birlikte yer verilmesi beklenir.
5. Çalışma kâğıdının b bölümü Ek-2'deki cevap anahtarıyla kontrol edilir. Sözlü karşılaştırma performansı Ek-3'teki analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir ve kanıta dayalı sözlü geri bildirim verilir.
6. Gerekli görülen ölçüt için geri bildirim sonrasında öğrenciye eksik karşılaştırma cümlesini düzeltme veya konuşmasının kısa bir bölümünü yeniden söyleme fırsatı verilir.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin konuşmasındaki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin konuşma kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili değerlendirme ölçütü
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Metinlerde karşılaştırılabilecek özellikleri doğru belirlemiş, en az üç benzerlik ve üç farklılığı konuşmanda açık biçimde kullanmışsın. Karşılaştırma ifadelerin iki metin arasındaki ilişkiyi anlaşılır kılıyor. Bir sonraki konuşmanda aynı karşılaştırmayı farklı bağlaçlarla yeniden ifade edebilirsin.
Gelişmekte	Metinleri karşılaştırmak için uygun özellikler belirlemiş ve konuşmanda benzerliklerle farklılıklara yer vermişsin. Ancak benzerlik veya farklılık boyutlarından birinde eksik veya tekrar eden bir ifade bulunuyor. Çalışma kâğıdındaki tablodan yeni bir ölçüt seçerek eksik olan karşılaştırma cümleni tamamlayabilirsin.
Başlangıç	Metinler arasında bir ortak veya farklı yön belirleyip bunu konuşmanda kullanman anlamlı bir başlangıçtır. Karşılaştırmanı genişletmek için tabloda aynı satırda yer alan iki bilgiyi birlikte inceleyerek "Her iki metinde de..." veya "Birinci metinde... ancak ikinci metinde..." kalıbıyla yeni bir cümle kurabilirsin.
Performans Gözlenmedi	Değerlendirme ölçütlerine ilişkin yeterli konuşma kanıtı oluşmadığı için performans gözlenememiştir. Çalışma kâğıdındaki tek bir karşılaştırma ölçütü seçilerek iki metindeki bilgiler birlikte incelenebilir ve öğrenciye kısa bir yeniden konuşma fırsatı verilebilir.

Karşılaştırma yapmakta zorlanan öğrencilerden metinleri yeniden gözden geçirerek karşılaştırma ölçütlerine (öğüdü veren kişi, öğüdü uygulayan kişi, sonuç, olağanüstü unsurlar vb.) odaklanması istenir.

Benzerlik ve farklılıkları belirlerken çalışma kâğıdındaki tabloyu yeniden incelemesi sağlanır ve her ölçüt için "Bu iki metinde ortak olan nedir?", "Bu iki metinde farklı olan nedir?" soruları yöneltilir.

Öğrencinin karşılaştırma yaparken verilen cümle kalıplarını ("Her iki metinde de...", "Buna karşın...", "Birinci metinde..., ancak ikinci metinde..." vb.) kullanması konusunda sözlü rehberlik yapılır.

Farklılaştırma

Destekleme

- Karşılaştırma yaparken zorlanan öğrencilere tablo kısmen doldurulmuş olarak verilir veya anahtar sözcüklerden oluşan ipuçları sunulur.
- Benzerlik ve farklılık cümlelerini oluşturabilmeleri için cümle başlangıçları hazırlanır ve öğrencilerin bu kalıpları tamamlamaları istenir.

Zenginleştirme

- Öğrencilerden iki metni karşılaştırdıktan sonra "Günümüzde hangi öğüt daha uygulanabilir?" sorusuna gerekçeleriyle cevap verdikleri kısa bir konuşma yapmaları istenebilir.
- Öğrencilerden, okudukları iki masala benzer bir olay kurgulamaları ve bu olaydaki öğüdü iki metindeki öğütlerle benzer ve farklı yönleri bakımından sözlü olarak karşılaştırmaları istenebilir.
- Öğrencilerin karşılaştırmalarında farklı bağlaçlar ve karşılaştırma ifadeleri (oysa, buna karşılık, benzer şekilde, aynı doğrultuda, farklı olarak vb.) kullanarak konuşmalarını daha zengin bir söz varlığıyla sunmaları istenebilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

a. Aşağıdaki "Baba Öğüdü" ve "Üç Altın Mı Üç Öğüt Mü?" adlı metinleri okuyunuz.

BABA ÖĞÜDÜ

Bir varmış, bir yokmuş. Zamanın birinde geçimini çobanlık yaparak sağlayan bir baba ve üç oğlu varmış. Oğulları yıllar geçtikçe gençleşip serpilirken baba güçten düşüyormuş. Baba bir gün oğullarını yanına çağırmış. Onlara:

— Evlatlarım! Benim artık değil hayvanlarımızla ilgilenmeye, ayakta durmaya bile mecalim kalmadı. Buralarda çobanlıktan başka geçiminizi sağlayacak bir iş bulamazsınız. Yalnız size bir öğüdüm olacak. Bu öğüdümü sakın aklınızdan çıkarmayın. Sakın ama sakın çobanlık yaparken geceyi çeşme başında, dağ başında, terkedilmiş ağılda ve mağarada geçirmeyin, demiş.

Küçük oğlan merakına yenik düşerek:

— Peki neden baba, diye sormuş.

Babası:

— Oğlum, siz benim dediklerime kulak verin. Oralarda uyumayın, uyumayın, uyumayın, demiş.

Küçük oğlan babasının dediklerini dikkate alırken iki ağabey, söylenenleri önemsememişler. Söylenenlerin doğru olup olmadığını görmek için de ilk gecelerini çeşme başında geçirmişler. Gece, kardeşlerinin uyumadığını gören ağabeyler:

— Neden uyumuyorsun sen, diye sormuşlar.

Küçük kardeş:

— Uykum yok benim, siz uyuyun, demiş.

— Sen babamın dediklerine mi inandın? Çok yoruldun, hadi uyu artık, demişler.

Küçük kardeş:

— Hayır, ben uyumayacağım ağabey. Siz uyuyun, demiş.

Ağabeyler uyumuşlar. Daha sonra küçük kardeş çeşmenin yanında kocaman bir yılan görmüş. Hemen yılanı etkisiz hâle getirip çuvala koymuş. Sabah olunca küçük kardeş ile ağabeyleri hayvanları otlatmaya çıkmışlar. Akşam havanın karardığını gören ağabeyler, küçük kardeşlerini bu sefer de dağ başındaki eski ağılda uyumaya zorlamışlar. Küçük kardeş babasının öğüdüne uyarak yine uyumamış. Yorgunluktan gözleri kapanacağı sırada duyduğu ses ile irkilmiş. Karşısında, gözleri ateş gibi parlayan kocaman bir ayı görmüş. Ayı tam ona saldıracakken ayıyı boynundan tuttuğu gibi çuvala, yılanın yanına koymuş.

Sabah olduğunda ağabeyler kardeşlerine:

— Sen iki gündür sırtında ne taşıyorsun öyle, diye sormuşlar.

Küçük kardeş:

— Hiçbir şey. Eşyalarım var içinde, öylesine taşıyorum bu çuvalı, demiş ve hayvanlarını otlatmaya devam etmiş.

Karanlık çökmüş, ağabeyler bu sefer de geceyi mağarada geçirmeye karar vermişler. Mağaraya gidince küçük kardeşlerine:

— Sen yine mi uyumuyorsun? İki gecedir başımıza hiçbir şey gelmedi, bu gece de bir şey olmayacak, merak etme, demişler.

Küçük kardeş:

— Hayır, ben uyumayacağım. Uyumak istiyorsanız siz uyuyun ağabey, demiş.

Ağabeyler uyumuşlar. Küçük kardeş de etrafı kolaçan etmek için mağaranın içine doğru yürümüş. Mağaranın içinde tam tamına yedi başı olan ve küçük kardeşe ateş püskürten bir ejderha görmüş. Hemen ejderhayı etkisiz hâle getirip onu da çuvalın içine koymuş. Sabah olunca üç kardeş evlerine gitmeye karar vermişler. Evlerine yaklaştıklarında ağabeyler küçük kardeşlerine:

— Bak bu gece yine bir şey olmadı. Boşu boşuna uyumadın, şu hâline bak, demişler.

Eve gelip babalarına da:

— Bak baba, öğüdün boşa çıktı. Hepimiz sağ salim karşındayız. Senin bu saf oğlun da üç gece uyumadı, demişler.

O esnada küçük kardeş sırtındaki çuvalı önlerine boşaltmış. Olan biten her şeyi bir bir anlatmaya başlamış:

— Sizin babama inanmayacağınızı bildiğim için üç gece boyunca uyumadım. Gittiğimiz her yerde karşıma mücadele etmem gereken bir hayvan çıktı. Size zarar gelmesin diye hepsini öldürüp çuvala koydum. Üç gündür bu çuvalı sırtımda bu yüzden taşıdım. Şimdi her şeyi anladınız mı, demiş.

Verdiği öğüdü sadece küçük oğlunun tuttuğunu gören baba:

— Kardeşiniz benim öğüdümü dinleyip sizin hayatınızı da kurtarmış. Şimdi baba öğüdü ne kadar önemli anladınız mı, demiş.

Ağabeyler bin pişman olup hem babalarından hem de kardeşlerinden özür dilemişler. Bir daha babalarını dinlememezlik yapmayacaklarına söz vermişler. O günden sonra atalarının sözünden hiç çıkmamış, babalarının tecrübelerinden faydalanmışlar. Hayatları boyunca karşılaştıkları zorlukları daha kolay aşmışlar.

(Kaynak: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı. (t.y.). Baba öğüdü. https://masal.gov.tr/ adresinden 10.06.2026 tarihinde erişilmiştir.*)*

ÜÇ ALTIN MI ÜÇ ÖĞÜT MÜ?

Bir varmış, bir yokmuş. Zamanın birinde Ahmet adında fakir bir adam varmış. Anası, karısı, bir de küçük oğluyla yaşayıp gidermiş. Artık fakirlik canına tak etmiş. Bir gün anasına fakirlik yüzünden gurbete gidip çalışmak istediğini söylemiş.

Anası:

— Oğlum, gurbette ne yapacaksın? Gitme, demiş.

Ahmet:

— Yok, olmaz! İlla gideceğim, deyince anası:

— Niye gideceksin? Hayvanımız var, iyi kötü geçinip gideriz, demiş.

Anası istememiş ama Ahmet vedalaşmış, yola düşmüş.

Az gitmiş, uz gitmiş. Dere tepe düz gitmiş. Sonunda büyük bir çiftliğe gelmiş. Çiftliğin sahibi Mehmet Ağa adında biriymiş. Ahmet, ağadan iş istemiş, adam bunu işe almış. Bir yıl çalışırsa bir altın, iki yıl çalışırsa iki altın alacakmış. Ama o zamanlarda bir altınla ancak bir öküz alınabiliyormuş. Ağa ile Ahmet, üç yıl için anlaşmışlar.

Ahmet her gün hayvanları otlatıyormuş, sonra da çiftliğin öbür işlerini yapıyormuş. Böyle böyle üç yıl tamam olmuş. Çiftliğin sahibi Mehmet Ağa, Ahmet'i yanına çağırmış:

— Al Ahmet, bu senin üç yıllık emeğinin karşılığı. Ama istersen bu üç altının yerine sana üç öğütte bulunayım, demiş.

Ahmet kendi kendine:

— Ben öğüdü ne yapayım? Üç yıl çalıştım. Emeğimin karşılığını almak isterim, demiş.

Sonra da Mehmet Ağa'ya demiş ki:

— Ağam, ben üç altınımı istiyorum. Köyüme, evime dönmem lazım.

Ağa da:

— Sen bilirsin oğul. İster üç altını al, ister üç öğüdü, demiş.

Ahmet altınları almış, yola çıkmış. Biraz gittikten sonra düşünmeye başlamış, kendi kendine:

— Bu Mehmet Ağa akıllı adama benziyor. Ben şu üç altını vereyim de üç öğüdü alayım, demiş.

Çiftliğe dönmüş. Mehmet Ağa'nın yanına gitmiş, altının birini vermiş, öğüt istemiş. Mehmet Ağa, altını aldıktan sonra:

— Ahmet oğul! Sakın ha sakın, dibi görünmeyen suya girme, demiş.

Ahmet, ikinci altını da Mehmet Ağa'ya vermiş. Mehmet Ağa da:

— Allah ne yarattıysa güzel yaratmıştır. Ne görürsen gör; ne kadar güzel de, demiş.

Bundan sonra Ahmet, son altını da vermiş. Ağa bu sefer de:

— Hiçbir olayı araştırıp doğrulamadan sakın karar verme, demiş.

Böylece Ahmet'in üç yılda kazandığı altınlar gitmiş. Ahmet, tekrar iş bulmak istemiş, ama anası aklına düşmüş. Anasının hasreti ağır basmış.

Köyüne doğru yola çıkmış. Yolda iki kişiye rastlamış. Onlarla arkadaş olmuş. Giderken önlerine bir göl çıkmış. Oradan geçmeleri lazımmış. Ahmet suya ayağını atacağı sırada Mehmet Ağa'nın dedikleri aklına gelmiş. Aldığı nasihati arkadaşlarına da söylemiş ama onlar:

— Biz geçeriz, demişler.

Suya girip kaybolmuşlar. Ahmet de:

— Neyse ki altını verdim, öğüdü aldım. Yoksa ölüp gidecektim, demiş.

Biraz daha gittikten sonra bir köprü görmüş. Oradan karşıya geçmiş. Öyle yorulmuş ki dinlenmek için bir ağacın dibine oturmuş. Karşısında korkunç bir kurbağa görmüş. Tam ne çirkin kurbağaymış diyeceği sırada Mehmet Ağa'nın sözü aklına gelmiş:

— Allah'ım, ne kadar güzel bir hayvan, demeye başlamış.

Ahmet böyle dedikçe kurbağa şişmeye başlamış. Şişmiş, şişmiş, sonunda patlamış. İçinden güzeller güzeli bir peri kızı çıkmış. Bu, peri padişahının kızıymış. Bunu sihir yapıp kurbağaya çevirmişler. O sihir de kurbağaya güzel şeyler söylenirse bozulurmuş. Ahmet'in güzel sözleri bu sihri bozmuş.

Kurbağa, peri kızı olunca konuşmaya başlamış:

— Ey insanoğlu, bana eski güzelliğimi geri verdin. Allah senden razı olsun, demiş.

Peri kızı, Ahmet'i de alıp bir kuyuya inmiş. Kuyunun içinde iki tane kapı varmış. Peri kızı, ağzına kadar altın dolu kapıyı açmış. Sonra da Ahmet'e:

— Beni eski hâlime kavuşturduğun için bu altınlardan istediğin kadar alabilirsin. Eğer bana; ne kadar çirkin bir hayvan, deseydin seni zindan olan diğer kapıya atacaktım. Sen artık benim kardeşim oldun. Ne zaman başın dara düşerse beni çağır, gelirim, demiş.

Ahmet:

— Allah'ım, sana çok şükürler olsun! Benim üç altınım gitti ama şimdi bir oda dolusu altınım oldu, demiş.

O böyle düşünürken peri kızı:

— Şimdi nereye gideceksin, demiş.

Ahmet de:

— Benim bir ailem var, evime gideceğim, demiş.

Peri kızı:

— Sen heybelerini altınla doldur. Ben seni evine götüreceğim, demiş.

Sabaha karşı Ahmet kendini evinde bulmuş. Sabah namazı için kalkmış. Bakmış ki karısının yanında bir delikanlı uyuyor. Ahmet öfkelenmiş ama ağasının verdiği nasihate uymuş. Bu durumun aslını astarını öğrenmeye karar vermiş. Doğru imam efendinin yanına gitmiş. İmama durumu anlatmış:

— İmam Efendi! İmam Efendi! Bana bir akıl ver, demiş.

İmam da:

— Ey Ahmet Efendi! Sen gurbetteyken oğlun büyüdü. O gördüğün senin oğlun, demiş.

Ahmet de:

— Allah'ım, sana şükürler olsun! İyi ki Mehmet Ağa'dan nasihatleri almışım, demiş.

Peri kızından aldığı bütün altınları köylüye dağıtmış. Hep beraber rahat içinde yaşamışlar...

*(Kaynak:*Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı. (t.y.). Üç altın mı üç öğüt mü?. https://masal.gov.tr/ adresinden 10.06.2026 tarihinde erişilmiştir.*)*

b. Aşağıdaki tabloyu, metinleri tekrar gözden geçirerek doldurunuz. Her satır, iki metni karşılaştırırken dikkate alacağınız bir ölçütü göstermektedir. Konuşma hazırlığınızın temeli bu tablo olacaktır. Bu nedenle boşlukları kısa ve öz ifadelerle doldurunuz.

Karşılaştırma Ölçütü	Baba Öğüdü	Üç Altın mı Üç Öğüt mü?
Öğüdü veren kişi		
Öğüdü uygulayan kişi		
Verilen öğüt sayısı		
Öğüdün karşılığında bir bedel var mı?		
Öğüde uymayanların/ inanmayanların başına gelenler		
Öğüde uyanın ödülü		
Metinde olağanüstü unsurlar var mı?		
Metnin sonu		

c. Yukarıda doldurduğunuz tablodan yararlanarak iki metin arasındaki en az üç benzerliği belirleyiniz. Belirlediğiniz benzerlikleri, aşağıdaki cümle kalıplarından en az ikisini kullanarak tam cümleler hâlinde yazınız.

Kullanabileceğiniz cümle kalıpları: Her iki metinde de ... "Baba Öğüdü" masalında olduğu gibi "Üç Altın mı Üç Öğüt mü?" masalında da ... İki metin de ... bakımından birbirine benzemektedir. Aynı şekilde, ...
Cümleleriniz:

ç. Yukarıda doldurduğunuz tablodan yararlanarak iki metin arasındaki en az üç farklılığı belirleyiniz. Belirlediğiniz farklılıkları, aşağıdaki cümle kalıplarından en az ikisini kullanarak tam cümleler hâlinde yazınız.

Kullanabileceğiniz cümle kalıpları: “Baba Öğüdü” masalında ... iken “Üç Altın mı Üç Öğüt mü?” masalında ... Birinci metinde ... ancak/oysa ikinci metinde ... Buna karşın, ... Tam tersine, ...
Cümleleriniz:

d. "c ve ç"maddelerinde yazdığınız cümleleri kullanarak 1-2 dakikalık bir konuşma yapınız.

EK-2 CEVAP ANAHTARI

Anlamca eşdeğer ifadeler doğru kabul edilir.

Karşılaştırma Ölçütü	Baba Öğüdü	Üç Altın mı Üç Öğüt mü?
Öğüdü veren kişi	Baba (çoban)	Mehmet Ağa (çiftlik sahibi)
Öğüdü uygulayan kişi	Küçük oğul (küçük kardeş)	Ahmet
Verilen öğüt sayısı	Bir öğüt (çeşme başında, dağ başında, terk edilmiş ağılda ve mağarada uyumama uyarısı)	Üç öğüt (dibi görünmeyen suya girmemek, her şeyi güzel görmek, araştırmadan karar vermemek)
Öğüdün karşılığında bir bedel var mı?	Yok, karşılıksız verilir.	Var, her öğüt bir altına karşılık verilir (toplam üç altın).
Öğüde uymayanların/inanmayanların başına gelenler	Ağabeyler öğüdü önemsemez ama kardeşleri sayesinde zarar görmezler.	Ahmet'in yol arkadaşları öğüde uymaz, dibi görünmeyen göle girer ve kaybolurlar.
Öğüde uyanın ödülü	Ailesini üç canavardan (yılan, ayı, ejderha) korur, babasının haklılığı kanıtlanır.	Hayatını kurtarır, kurbağayı güzel sözlerle periye dönüştürür, büyük bir hazineye ve ailesine kavuşur.
Metinde olağanüstü unsurlar var mı?	Var (küçük kardeşin ayıyı boynundan tutup çuvala atması; yedi başlı, ateş püskürten ejderhayı etkisiz hâle getirip aynı çuvala atması).	Var (peri kızı, sihir, kurbağa-insan dönüşümü).
Metnin sonu	Ağabeyler pişman olup özür diler, öğüde değer vermeyi öğrenirler.	Ahmet öğütlere uyarak zengin olur, altınları köylüyle paylaşır, ailesiyle mutlu yaşar.

c, ç ve d maddelerinde anlamca uygun farklı cevaplar verilebilir. Bu bölümlerdeki sözlü karşılaştırma performansı Ek-3 analitik dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilir.

EK-3 ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:

- İki metni karşılaştırırken kullanacağı özellikleri belirleyebilir.
- İki metnin benzer yönlerini doğru belirleyip konuşmasında kullanabilir.
- İki metnin farklı yönlerini doğru belirleyip konuşmasında kullanabilir.

Başarı ölçütleri *konuşma* öncesinde öğrencilerle *paylaşılır. Puanlama,* öğrencinin *Ek-1 d maddesindeki sözlü performansı ve konuşmaya temel oluşturan* çalışma *kğıdı kanıtları dikkate alınarak yapılır.*

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Karşılaştırılabilir unsurlara ilişkin özellikleri belirleme	Öğüdü veren ve uygulayan kişi, öğüdün içeriği, sonuç ve olağanüstü unsurlar gibi karşılaştırma ölçütlerini iki metinde de doğru eşleştirir ve bu eşleştirmelerden yola çıkarak konuşmasını tamamlar.	İki metin için uygun karşılaştırma ölçütlerini belirler, ölçütlerden birindeki eksiklik veya karışıklık konuşmanın genel karşılaştırma temelini bozmaz.	Bir karşılaştırma ölçütüne ilişkin anlamlı bilgi belirler, iki metindeki bilgileri aynı ölçüt altında eşleştirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir kanıt bulunmaz.
Benzerlikleri belirleyip konuşmasında kullanma	En az üç farklı karşılaştırma ölçütünde iki metnin ortak yönlerini doğru belirler ve bunları açık karşılaştırma cümleleriyle konuşmasında kullanır.	İki farklı karşılaştırma ölçütünde ortak yönleri doğru belirler ve konuşmasında kullanır, üçüncü benzerlik eksik ya da tekrar niteliğindedir.	Bir ortak yönü doğru belirler ve konuşmasında kullanır, diğer benzerlikleri belirlemek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir kanıt bulunmaz.
Farklılıkları belirleyip konuşmasında kullanma	En az üç farklı karşılaştırma ölçütünde iki metnin ayrılan yönlerini doğru belirler ve bunları açık karşılaştırma cümleleriyle konuşmasında kullanır.	İki farklı karşılaştırma ölçütünde ayrılan yönleri doğru belirler ve konuşmasında kullanır, üçüncü farklılık eksik veya tekrar niteliğindedir.	Bir farklı yönü doğru belirler ve konuşmasında kullanır, diğer farklılıkları belirlemek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Bu ölçüte ilişkin değerlendirilebilir kanıt bulunmaz.

Toplam Puan	..... **/9**			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	8-9 Yetkin | 5-7 Gelişmekte | 1-4 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde değerlendirilebilir kanıt yoksa)			
Açıklama:	Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme ve izleme kararları ölçüt profiline göre verilir. Yanlış, zayıf veya eksik ancak değerlendirilebilir bir performans kanıtı 0 olarak değil ilgili ölçütün başlangıç düzeyi kapsamında ele alınır.			

Ortaokullarda Sınıf İçi Ölçme ve
Değerlendirme Süreçlerinde Öğretmenlerin Güçlendirilmesi

23. ETKİNLİK

TÜRKÇE / 5. SINIF

Tema-Beceri	5. Tema: İletişim ve Sosyal İlişkiler-Yazma
Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri	T.Y.5.3. Yazısında içerik ve yapıya yönelik seçimlerini yönetebilme *a) Yazma amacına uygun paragraf türü ve/veya metin yapısını belirler.* *b) Seçtiği paragraf türünü ve/veya metin yapısını yazısında uygun biçimde kullanır.* T.Y.5.13. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme *a) Kullanacağı söz varlığı unsurlarını belirler.* *b) Söz varlığı unsurlarını bağlama uygun şekilde yazısında kullanır.*

Etkinlik Adı: Kendimi Anlatıyorum

Kullanılacak Materyaller	Ölçme ve Değerlendirme Araçları
Çalışma Kâğıdı (Ek-1)	Çalışma Kâğıdı (Ek-1), Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek-2)

Etkinlik Uygulama Yönergesi ve Aşamaları

1. Etkinliğin amacı ve Ek-2'deki başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır. Düzeylerin ne anlama geldiği açıklanır.
2. Ek-1'deki çalışma kâğıdı dağıtılır. "Yeni bir okula başladığınızı ve öğretmeninizin sizden kendinizi anlattığınız bir yazı yazmanızı istediğini hayal ediniz." denilerek bu konuda bir metin yazılacağı söylenir.
3. Yazma amacına uygun paragraf türü ve metin yapısı seçilir, her iki seçimin nedeni çalışma kâğıdındaki alana yazılır.
4. Yazıda kullanılmak üzere en az üç söz varlığı unsuru belirlenir.
5. Belirlenen paragraf türü ve metin yapısının özellikleri gözetilerek metin oluşturulur, seçilen söz varlığı unsurlarına bağlama uygun biçimde yer verilir. Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanımına dikkat edilir.
6. Metin tamamlandıktan sonra seçilen paragraf türü ve metin yapısının yazıya yansıyıp yansımadığı kontrol edilir. Gerekli görülürse bir bölüm yeniden düzenlenir.
7. Yazılı ürün Ek-2 analitik dereceli puanlama anahtarına göre değerlendirilir. Ölçüt profiline göre kısa sözlü geri bildirim verilir ve öğrencinin seçtiği bir bölümü geri bildirim doğrultusunda yeniden düzenlemesine fırsat tanınır.

Geri Bildirim ve Yönlendirme

Geri bildirim, hazır cümlelerin öğrenciye aynen verilmesi biçiminde kullanılmaz; öğrencinin metnindeki kanıta göre uyarlanır. Her geri bildirim üç öge içerir:

- Güçlü yön ve buna ilişkin metin kanıtı
- Gelişim ihtiyacı ve ilgili ölçüt
- Öğrencinin hemen uygulayabileceği tek ve açık sonraki adım

Düzey	Göreve özgü geri bildirim örneği
Yetkin	Yazma amacına uygun paragraf türünü ve metin yapısını seçmiş, her iki seçimin metninde nasıl işleyeceğini açıklamışsın. Metninde seçtiğin yapıyı tutarlı biçimde sürdürmüş ve belirlediğin söz varlığı unsurlarını doğal biçimde kullanmışsın. Bir sonraki düzenlemede en etkili bulduğun söz varlığı unsurunun anlatıma katkısını daha belirgin hâle getirebilirsin.
Gelişmekte	Paragraf türü ve metin yapısı seçimin yazma amacınla uyumlu ancak seçimin gerekçesi veya metnin bir bölümündeki yapı geçişi yeterince açık değil. Seçim nedenini metnindeki bir bölümle ilişkilendirip o bölümün sırasını veya anlatım biçimini yeniden düzenleyerek yazını güçlendirebilirsin.
Başlangıç	Paragraf türü, metin yapısı veya söz varlığı seçimlerinden bazılarına ilişkin kanıt bulunuyor ancak bu seçimlerin yazma amacıyla ve metnin bütünüyle bağlantısı sınırlı kalmış. Önce kendini tanıtma amacına en uygun paragraf türü ile metin yapısını yeniden seçip metninin kısa bir bölümünü bu seçime göre yeniden yazabilirsin.
Performans Gözlenmedi	Bu çalışmada Ek-2'deki ölçütlere göre değerlendirme yapmaya yetecek bir yazılı kanıt oluşmamıştır. Yazma durumu yeniden ele alınarak önce paragraf türü ve metin yapısı seçimi yapılabilir; ardından seçilen yapıya uygun kısa bir paragraf oluşturulabilir.

- Paragraf türünü belirlemekte zorlanan öğrencilere her paragraf türünün temel özellikleri kısa örneklerle yeniden hatırlatılır.
- Metin yapısını karıştıran öğrencilere olayların sıralanışını gösteren basit bir akış şeması veya plan sunulur.
- Söz varlığı unsurlarını belirlemekte güçlük yaşayan öğrencilere deyim, atasözü, benzetme ve eş-zıt anlamlı sözcüklerden oluşan örnek listeler verilir.
- Yazısında konu bütünlüğünü sağlayamayan öğrencilere şu yönlendirici sorular sorulur:
  - Yazına nasıl başladın?
  - Kendini tanıtırken hangi bilgileri verdin?
  - Yazını nasıl tamamlayabilirsin?
- Yazım ve anlatım hataları doğrudan düzeltilmek yerine öğrenciye fark ettirecek ipuçları verilerek düzeltmesi sağlanır.

Farklılaştırma

Destekleme

- Yazma sürecinde desteğe ihtiyaç duyan öğrenciler için giriş cümlesi örnekleri ve metin planı (giriş-gelişme-sonuç) sunulabilir.
- Paragraf türleri ve metin yapılarının temel özelliklerini hatırlatan kısa bilgi kartlarından yararlanılabilir.
- Söz varlığı unsurlarını belirlemekte zorlanan öğrenciler için örnek kelime ve deyim havuzları hazırlanabilir.
- Yazmaya başlamadan önce öğretmen rehberliğinde sözlü planlama yaptırılarak öğrencilerin yazma süreci desteklenebilir.

Zenginleştirme

- Yazısını erken tamamlayan veya hedeflenen düzeyin üzerinde performans gösteren öğrencilerden aynı konuyu farklı bir paragraf türü veya farklı bir metin yapısıyla yeniden yazmaları istenebilir.
- Öğrencilerin, yazılarında kullandıkları söz varlığı unsurlarının metne sağladığı katkıyı açıklamaları sağlanabilir.
- Yazılarda benzetme, deyim, atasözü ve mecaz anlamlı ifadeler gibi farklı söz varlığı unsurlarına daha fazla yer verilmesi teşvik edilebilir.

EK-1 ÇALIŞMA KÂĞIDI

Öğrencinin Adı Soyadı: .....

a. Yeni bir okula başladığınızı ve öğretmeninizin sizden kendinizi anlattığınız bir yazı yazmanızı istediğini hayal ediniz. Bunun için aşağıdaki paragraf türü ve metin yapısından yazma amacınıza uygun olanı seçiniz. Bu seçimleri yapma nedeninizi yazınız.

Paragraf Türleri	Paragraf Türleri	Paragraf Türleri
☐ Betimleme	☐ Öyküleme	☐ Tanıtma

Metin Yapıları	Metin Yapıları
☐ Öyküleyici	☐ Sıralı-Kronolojik

Bu seçimleri yapma nedenim:

.....

.....

.....

.....

b. Seçtiğiniz paragraf türü ve metin yapısına uygun bir biçimde metninizi yazınız. Bu süreçte aşağıdaki yönergelere uyunuz.

- Yazınızda kullanacağınız söz varlığı unsurlarından (eş, yakın, zıt, terim, gerçek, mecaz anlamlı kelimeler; eş sesli, çağrıştırdığı kelimeler, atasözü, deyim, kalıp sözler, ikileme, pekiştirme) en az üçünü belirleyiniz ve aşağıya yazınız:

1. Söz varlığı unsuru	2. Söz varlığı unsuru	3. Söz varlığı unsuru

- Belirlediğiniz söz varlığı unsurlarına yazınızda yer veriniz.
- Yabancı dillerden alınan ve dilimizde henüz yaygınlaşmamış kelimeler yerine Türkçe karşılıklarını tercih ediniz.
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullandığınız cümleler kurunuz; gereksiz sözcük ve anlamca çelişen sözcük birlikteliklerinden kaçınınız.

Metniniz:

EK-2: ANALİTİK DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Başarı Ölçütleri:
· Yazma amacına uygun paragraf türünü ve metin yapısını seçer, seçiminin yazma amacına nasıl hizmet ettiğini açıklayabilir.
· Seçtiği paragraf türü ve metin yapısının özelliklerini yazısına yansıtır, olayları veya bilgileri uygun sıra ve bütünlükte sunabilir.
· Yazısında kullanmak üzere en az üç söz varlığı unsuru belirleyebilir.
· Belirlediği söz varlığı unsurlarını bağlama uygun ve doğal biçimde kullanabilir.
· Açık, anlaşılır ve etkili cümleler kurar; gereksiz sözcüklerden ve anlamca çelişen kullanımlardan kaçınabilir.
· Yazma yönergelerini uygular, henüz yaygınlaşmamış yabancı kökenli kelimeler yerine Türkçe karşılıklarını tercih edebilir.
Başarı ölçütleri uygulama öncesinde öğrencilerle paylaşılır.

Ölçüt	3 - Yetkin	2 - Gelişmekte	1 - Başlangıç	0 - Performans Gözlenmedi
Seçimini gerekçelendirme	Paragraf türünü ve metin yapısını yazma amacına uygun seçer, gerekçesinde her iki seçimin kendini anlatma amacına nasıl katkı sağladığını açıklar.	Paragraf türü ve metin yapısı yazma amacına uygundur, gerekçede seçimlerden yalnız birinin amaca katkısı açıkça açıklanmıştır.	Paragraf türü veya metin yapısından biri yazma amacına uygundur, seçim nedenine ilişkin sınırlı bir açıklama verir ve uygun seçimi netleştirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Paragraf türü, metin yapısı ve seçim gerekçesine ilişkin değerlendirilebilir kanıt yoktur.
Seçilen paragraf türü ve metin yapısına uygun metin oluşturma	Metinde seçilen paragraf türünün özellikleri belirgindir, olaylar veya bilgiler seçilen yapıya uygun sırada ve bütünlük içinde sunulur.	Metin seçilen paragraf türü ve yapısıyla genel olarak uyumludur; bir bölümde sıra, geçiş veya paragraf türünün özelliği zayıflar.	Metinde seçimin bazı özellikleri görülür ancak paragraf türü ile metin yapısını metin boyunca sürdürmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Seçilen paragraf türü ve metin yapısının kullanımını değerlendirmeye yetecek yazılı kanıt yoktur.
Söz varlığı unsurlarını belirleme	Yazının içeriğine uygun en az üç söz varlığı unsurunu yazısında kullanmak üzere belirler.	Yazının içeriğine uygun iki söz varlığı unsurunu belirler.	Yazının içeriğine uygun bir söz varlığı unsurunu belirler, uygun seçenekleri çoğaltmak için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Kullanılacak söz varlığı unsurlarına ilişkin değerlendirilebilir kanıt yoktur.
Söz varlığı unsurlarını kullanma	Belirlediği en az üç söz varlığı unsurunu anlamını bozmadan, doğal ve yazıyı zenginleştirecek biçimde kullanır.	Belirlediği söz varlığı unsurlarından ikisini bağlama uygun kullanır, diğer kullanımda anlam veya doğallık sorunu bulunur.	En az bir söz varlığı unsurunu bağlama uygun kullanı, diğer kullanımları metinle ilişkilendirmek için yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Söz varlığı unsurlarının metinde kullanımına ilişkin değerlendirilebilir kanıt yoktur.
Dil ve anlatım	Cümleler açık, anlaşılır ve akıcıdır; gereksiz sözcükler ve anlamca çelişen kullanımlar anlatımı bozmaz.	Anlatım anlaşılırdır; bir bölümde gereksiz sözcük, anlam ilişkisi veya akıcılık sorunu bulunur ancak metnin anlamı korunur.	Metnin bazı cümleleri anlaşılırdır, gereksiz sözcükler veya anlamca çelişen kullanımlar nedeniyle anlatımı yeniden düzenlemek için yö nlendirmeye ihtiyaç duyar.	Dil ve anlatımı değerlendirmeye yetecek yazılı kanıt yoktur.
Yazma yönergelerine uyma	Yazma görevindeki yönergeleri uygular ve henüz yaygınlaşmamış yabancı kökenli kelimeler yerine uygun Türkçe karşılıklarını tercih eder.	Yazma görevinin temel yönergelerini uygular, Türkçe karşılık tercihinde bir kullanımın yeniden gözden geçirilmesi gerekir.	Yönergelerin bir bölümünü uygular, Türkçe karşılıkları tercih etme veya yönergeyi metne yansıtma konusunda yönlendirmeye ihtiyaç duyar.	Yazma yönergelerine uyma durumunu değerlendirmeye yetecek kanıt yoktur.

Toplam Puan	..... /18			
Genel Düzey	☐ Yetkin	☐ Gelişmekte	☐ Başlangıç	☐ Performans Gözlenmedi
Önerilen Puan Aralıkları	15-18 Yetkin | 9-14 Gelişmekte | 1-8 Başlangıç | 0 Performans Gözlenmedi (yalnızca bütün ölçütlerde kanıt yoksa)			
Açıklama:	*Açıklama: Toplam puan genel bir görünüm sağlar. Geri bildirim, destekleme, zenginleştirme ve izleme kararları* ölçüt *profiline göre verilir. Bir* ölçütte *yanlış veya zayıf fakat değerlendirilebilir kanıt bulunması 0 değil başlangıç düzeyinde ele alınır.*			

YAZILI PUSULASI

Çözümlere buradan ulaş

5. Sınıf Türkçe Ölçme ve Değerlendirme Kılavuz Kitapları (2026-2027)

Telefonunun kamerasıyla ilgili QR kodunu okut.
Ekrandan okuyorsan QR koduna dokunabilirsin.

CEVAP VE ÇÖZÜMLER

Yazılı cevaplar ve çözüm sayfası
Ücretsiz erişim

VİDEO ÇÖZÜMÜ

Bu PDF’nin ilgili videosu ve durumu
Premium videolar uygulamada açılır

Video henüz eklenmediyse sağdaki sayfada belirtilir.
Video sonradan eklendiğinde aynı QR kodu kullanılabilir.

Bu erişim kartı Yazılı Pusulası tarafından eklenmiştir.
Önceki soru ve cevap sayfaları değiştirilmemiştir.
kaynaklar.net